

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

İkinci Birleşim

9 . XI . 1953 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	26:29	
2. — Havale edilen kâğıtlar	30	
3. — Yoklama	30	
4. — Riyaset Divanının Kamutaya sunuşları	30	
1. — Cumhuriyetin otuzuncu yıl dönümü münasebetiyle Almanya Federal Parlâmentosu adına Parlâmento Riyaseti tarafından gönderilen telgraf	30	
5. — Seçimler	30	
1. — Komisyonlar seçimi	30:33,33:40	
6. — Sorular ve cevaplar	40	
A — Yazılı sorular	40	
1. — Sinob Milletvekili Muhit Tümerkan'ın, Denizcilik Bankası çalışmalarıyla ilgili teşebbüsler, tedbirler ve bâzı masraflara dair Başbakanlıktan olan sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/867)	40:43	
2. — Sonob Milletvekili Muhit Tümerkan'ın, Denizcilik Bankası, ekspres ve posta vapurlarının 1950 ve 1952 yıllarında muhtelif iskelelere yaptığı seferlere, istiap hadlerine, firmalı hayalarda aktarılan seferler dolayısıyla vapur bekliyen yolcu ve yükler hakkında ne gibi tedbirler alındığına ve bankanın kuruluşundan itibaren inşaat ve diğer hususlar için ne kadar para sarfedildiğine dair Başbakanlıktan olan sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/868)	44:47	
3. — Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın, Malatya Vilâyeti emrine köy ve il yollarıyla köy içme suları için 1951 ve 1952 malî yıllarında ne kadar tahsisat verildiğine, bu paralardan ne kadarının sarfedildiğine ve küçük köy sulama işlerine dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/966)	47:50	
4. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, 1952 yılında Kırşehir Vilâyetinin hangi köylerine içme suyu verildiğine ve bu maksatla 1953 yılı Bütçesi ödeneginden aynı vilâyete ne miktar para ayrıldığına, çeşmeye ihtiyacı olan bütün köylerin tesbit edilip edilmediğine dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1051)	50:52	
5. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, Kırşehir Lisesinin 1953 - 1954 ders yılında açılıp açılmayacağına ve aynı vilâyete bağlı kazalarda yapılacak orta okullar ile köy okulları için 1952 ve 1953		

bütçelerinden ne kadar yardım yapıldığına dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Rıfıkı Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1053) 52:53

6. — Kayseri Mebusu İsmail Berkok'un, bugünkü tedris mevzuu ve tatbik edilen programlar hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Rıfıkı Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1060) 53:54

7. — Sinop Mebusu Muhit Tümerkan'm, Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasının iki tarafından alınan büyük mikyastaki kum ve çakıl yüzünden husule gelen askerî, sıhhi ve idari mahzurlar hakkındaki sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes, Millî Savunma Vekili Seyfi Kurtbek ve Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevapları (6/1066) 54:57

8. — Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın, Kars köylerinin içme suyu ihtiyacı için 1953 yılı Bütçesinden tahsis edilen paranın artırılması ve Tuzluca ve Iğdır ovalarının sulanması hususlarında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1067) 58:59

9. — Çoruh Mebusu Mesut Güney'in, Çoruh Vilâyetine 1951 ve 1952 senelerinde il ve köy yolları ile içme suları için yapılan nakdî yardım miktarına, yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köy bulunduğu dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1084) 59:62

10. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Radyo ve Anadolu Ajansı hakkındaki Başvekâletten olan sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın yazılı cevabı (6/1092) 63

11. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Raman petroleri için rafineri tesisatının satın alınması ve yakıt politikasına gereken önemin verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1098) 63:66

12. — Konya Mebusu Murad Âli Ülgen'in, Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası

Müdürlüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkındaki sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikbaş, İçişleri Vekili Ethem Menderes, İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı, Maliye Vekili Hasan Polatkan, Millî Eğitim Vekili Rıfıkı Salim Burçak ve Millî Savunma Vekili Seyfi Kurtbek'in yazılı cevapları (6/1104) 66:76

13. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Trabzon'un Vakıfkebir Kazasına bağlı Tonya Nahiyesinin kaza haline ifrağı hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1105) 76:77

14. — Manisa Mebusu Refik Şevket İnce'nin, üzüm müstahsıllarının durumunu düzeltmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve üzüm istihsalinde maliyete müessir maddelerin satışında indirmeler yapıp yapılmadığına dair sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikbaş ve Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevapları (6/1114) 77:79

15. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı Vilâyetinin Çerkeş Kazasına bağlı Ovacık Nahiyesinin kaza haline ifrağı hususunda ne gibi tetkikler yapıldığına, kaza ve nahiye olmaya lâyık nahiyelerle köyler hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1118) 80

16. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoglu'nun, Ergani Madeni Kazasının Arpa Meydanı Mahallesinde vukubulan çöküntünün maden işletmesi neticesi olup olmadığının ve açıkta kalan vatandaşlar hakkında ne düşünüldüğüne ve ne gibi tedbirler alındığına dair sorusuna, İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1121) 80:82

17. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, Mürefte Nahiyesinde mevcudiyeti tesbit edilen havagazı ve petrolden ne sebeple istifade edilmediğine dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1128) 82:83

18. — Samsun Mebusu Muhittin Özkefeli'nin, Karadeniz vapur seferlerinin ısla-

hı ve bilet ücretlerine yapılan zamlar hakkındaki sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/1130) 83:89

19. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, heyelân sebebi ile Çankırı'nın Yapraklı mevkiine nakledilen Bayırakseki Köyünün müstakil muhtarlık halinde kalması, halkına arazi verilmesi ve suyunun temini hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı ve Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevapları (6/1139) 89:91

20. — İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar'ın, yirmi ay kadar evvel İstanbul'da başlayan bir tahkikatla ilgili görümlere tevki edilen vatandaşlar hakkında ne gibi muamele yapıldığına dair sorusuna İçişleri Vekâleti adına yazılı cevabı (6/1140) 92

21. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, mülki taksimatın yeni şartlara göre gözden geçirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ve yeniden vilâyet, kaza ve nahiyeler kurulmasında hangi esasların göz önünde tutulduğuna dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1143) 92:93

22. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, 1947 - 1952 yıllarında tahakkuk ettirilen vasıtasız vergilerin yüzde kaçının tahsil edildiğine ve vergi borçlarını ödemiyen mükelleflere tatbik edilen kanunların müessiriyet derecesine dair sorusuna Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/1145) 93:94

23. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, köy enstitüsü mezunu öğretmen-

lere askerlik hizmeti esnasında ücret verilip verilmeyeceğine dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Rifki Salım Burçak'ın yazılı cevabı (6/1146) 94:95

24. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, tıp, eczacı, dişçi, sağlık, hemşire ve ebe okullarına geçen senelere nazaran daha fazla talebe alınması hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ ve Millî Eğitim Vekili Rifki Salım Burçak'ın yazılı cevapları (6/1147) 95:97

25. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı Devlet Hastanesinin bugünkü durumuna, Çankırı'da bir doğum evi ve verem dispanseri, Ilgaz, Kurşunlu ve Eskipazar'da birer sağlık merkezi açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1150) 97:98

26. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, köy enstitülerinin sağlık memuru yetiştiren kısmından mezun olanların durumuna dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ ve Millî Eğitim Vekili Rifki Salım Burçak'ın yazılı cevapları (6/1151) 98:99

27. — Malatya Mebusu Esat Doğan'ın, Eğridir Kemik Mafsal Hastanesi kadrosunun kaç hekimden ibaret olduğuna, mevcut münhallerin ne zaman doldurulacağına ve hastaların iâşe durumuna dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1152) 99:100

7. — Sunuklar ve teigraflar 100

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Reisicumhur Celâl Bayar, Dokuzuncu Devre Büyük Millet Meclisinin 4 ncü toplantı yılı açış nutuklarını söylediler.

Reislik seçimi için toplanılan reylerin tasnifi neticesinde Büyük Millet Meclisi Riyasetine İçel Mebusu Refik Koraltan'ın seçildiği bildirildi.

Riyaset Divanına seçilecek âza için de reyler toplanıldıktan sonra

Birleşime ara verildi.

İkinci Oturum

Reisvekilliklerine; Kayseri Mebusu Fikri Apaydın;

Manisa Mebusu Muzaffer Kurbanoglu;

Samsun Mebusu Tefik İleri'nin.

Kâtipliklere; Bolu Mebusu İhsan Gülez;

Çanakkale Mebusu Ömer Mart;

Çorum Mebusu Sedat Baran;

Gaziantep Mebusu Ali Ocak;

İstanbul Mebusu Füzuran Tekil;

Kayseri Mebusu İbrahim Kirazoglu'nun.

İdare Âmirliklerine de Bursa Mebusu Ağâh Erozan;

İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve

Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in, seçildikleri bildirildi.

Millî Savunma Vekâletinden istifa eden Sey-

fi Kurtbek'in yerine Bursa Mebusu Kenan Yılmaz'ın, tâyin edildiğine;

Vazife ile yurt dışına gitmiş bulunan Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın dönüşüne kadar kendisine Gümrük ve Tekel Vekili Emin Kalafat'ın;

İngiltere'ye gitmiş bulunan Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in dönüşüne kadar kendisine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmek'in;

Vazife ile yurt dışına gitmiş bulunan Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun dönüşüne kadar kendisine Gümrük ve Tekel Vekili Emin Kalafat'ın vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cümhur tezkereleri ile

Niğde Mebusu Necip Bilge'nin mebusluktan istifa ettiğine dair önergesi, okundu.

Reisicumhurun irat buyurdukları Büyük Millet Meclisinin açış nutuklarının bastırılarak memleket efkârına arz edilmesine dair önerge de kabul olunduktan sonra

9. XI. 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reis
İçel Mebusu
R. Koraltan

Kâtip
Kayseri Mebusu
İ. Kirazoglu

Kâtip
Bolu Mebusu
İ. Gülez

Sorular

Sözlü sorular

1. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Milletlerarası Halk Kredisi Beşinci Kongresi hâtırası olarak bastırılan posta pulları hakkındaki sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1168)

2. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, « The Newyork Times » adlı Amerikan gazetesinin 16 . VIII . 1953 günlü sayısında neşredilen, afyon kaçakçılığı hakkındaki haberin doğru olup olmadığına dair sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1169)

3. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, kendilerine Yenimahalle'de arsa tahsis edilen vatandaşların belediye muamelâtında ve kredi verilmesinde uğradıkları güçlükler hakkında ne gibi çareler düşünüldüğüne dair sözlü soru öner-

gesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1175)

4. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'm, İstanbul'daki C. H. P. toplantısında vâkı polis müdahalesine dair sözlü soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1177)

5. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'm, Libya Devlet Reisine hediye edilen kılıç hakkındaki sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1178)

6. — Kars Mebusu Hüsamettin Tuğaç'ın, 1950 senesinden beri Ağrı Vilâyetinde yapılan ve tamir edilen camilere, Karaköse'de tamir edilecek camiler için yapılacak olan yardımlara ve bu husustaki beyanata dair sözlü soru önergesi, Başvekâlet ve Adalet Vekâletine gönderilmiştir. (6/1187)

7. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'm, Kars Be-

lediyesi Gaz Ambarında vukubulan yangın neticesinde ölen ve yaralananların ailelerine ne gibi yardım yapıldığına ve bu hâdise dolayısıyla ihmalleri görülenler hakkında tahkikat yapıp yapılmadığına dair sözlü soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1188)

8. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, döviz almadan yüz lira ile harice seyahat edenler hakkında ne düşünüldüğüne ve bu şekilde seyahat edenlerin miktarına dair sözlü soru önergesi, Maliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/1191)

9. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, transfer işlerinin geciktirilmesi ve paramızın haricteki kıymetini kaybetmesi sebeplerine, traktör yedek parçalarının pahalılaşması ve lastiklerin karaborsaya intikali karşısında ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve döviz açığı ile altın stoku miktarına dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1192)

10. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Ankara Radyosunun 20. X. 1953 Salı günü saat 13 teki haberler servisinde yaptığı neşriyata dair sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1195)

11. — Sinob Mebusu Ali Şükrü Şavlı'nın, Sinob Vilâyetinin umumi sağlık durumu hususunda ne düşünüldüğüne dair olan sözlü soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1199)

12. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, İspanya'ya yapılan buğday ihracına ve bundan zarar eden üç firmaya tanınan takas imtiyazı ile fındıklarımızın ne suretle satıldığına dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1200)

13. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Karadeniz müstahsillerinin kredi kooperatiflerine ve bankalara olan borçlarının tecili ve kredi kooperatiflerinden alınan faizlerin normal hale indirilmesi hususlarında ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1201)

14. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun Ankara Radyosunun 28. X. 1953 Çarşamba günü saat 13 teki ve 31. X. 1953 Cumartesi günü saat 19 daki haberler servisinde yaptığı neşriyata dair sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1202)

15. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, köy

yollarına ayrılan 50 milyon liralık ödeneğin vilâyetlere ne suretle tevzi edildiğine ve sarfiyatın kontrol edilip edilmediğine dair sözlü soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1203)

16. — Kars Mebusu Esat Oktay'ın, Ardahan - Posof yolunun ne zaman ikmal edileceğine dair sözlü soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1206)

Yazılı Sorular

1. — Malatya Mebusu Mehmet Kulu'nun, Malatya - Arapkir yolundaki Morhamam ve söğütlü çayları üzerinde köprü inşasına ne zaman başlanacağına dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1157)

2. — Çankırı Mebusu Kemal Atakurt'un, yeni Orman Kanunu kabul edilinceye kadar ev, samanlık ve ahır gibi zatî ihtiyaçların temini hususunda ne düşünüldüğüne ve bu sene yapılan kesim ve ormanlarda çürümekte olan tabii devriklerin köylülere verilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair yazılı soru önergesi, Tarım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1158)

3. — Urfa Mebusu Feridun Ayalp'ın, Sürüç Kazasının Dobalak Köyü hudutları içinde mevcut yeraltı suyunun daimî olup olmadığına tetkik ettirilip ettirilmediğine, şimdiye kadar yapılan ıslah ameliyesi için ne miktar para sarfedildiğine ve suyun götürüleceği beş köyde de mebzul miktarda yeraltı suyu bulunduğuna göre bu kadar masraflı bir işe ne sebeple girişildiğine dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık ve İçişleri Vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1159)

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, İsmetpaşa - Karabük yolu inşaatının gecikmesi sebebi hakkındaki yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1160)

5. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, Türk vatandaşlarının Yugoslavya'da bırakmış oldukları emlakın tasfiyesi hususunda Hükümetin yeni teşebbüsleri olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Dışişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1161)

6. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, bir otomobil kazasına mâruz kalan Şabanözü Kazasının Karaviran Köyünden Arifoğlu Süleyman Çelik'in vazifesini ihmal neticesi ölümüne sebebiyet veren Nümune Hastanesi nöbetçi doktoru

Naci Özgen hakkında takibat yapıp yapılmadığına dair yazılı soru önergesi, Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1162)

7. — Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince verilen karar ve yapılan temennilerin tatbik yoluna sokulması için bulunması lâzımgelen teşkilâtın hangi vekâlete bağlı olduğuna ve İşletmeler Vekâletiyle bu teşkilât arasındaki münasebet şekline ve karara bağlanan hususların nazarı itibara alınmamasından mütevellit mesuliyetlerin kimlere ait bulunduğuna dair yazılı soru önergesi, İşletmeler Vekâletine gönderilmiştir. (6/1163)

8. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, ziraatte kullanılan alet ve makinalara ait yedek parçaların karaborsaya düşmesinin önlenmesi hususunda Hükümetçe ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve Tarım vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1164)

9. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, iş yerlerinde çıkan toplulukla iş anlaşmazlığı ve hayat pahalılığı karşısında geçim zorluğu çeken işçilerin emniyet ve huzur içinde verimli olarak çalışabilmeleri hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Çalışma Vekâletine gönderilmiştir. (6/1165)

10. — Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, değerlerinden çok üstün bir bedelle temininde müşkülât çekilen her türlü taşıt lâstikleri sıkıntısı karşısında Hükümetçe ne gibi âcil tedbirler düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1166)

11. — Kars Mebusu Hüsamettin Tuğaç'ın, Kars ilinde hasadın bir an evvel yapılabilmesi için vilâyette istenilen makinelerle bunları kontrol edecek ve çalıştıracak mütehassısların ne zaman gönderileceğine dair olan yazılı soru önergesi, Tarım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1167)

12. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, 22 Eylül 1952 de Dış Ticaret rejiminde alınan tedbirler sebebiyle transfer imkânı bulunamamış mebalîğ bakıyesinin ve kredi ithalât hacminin Türk parası olarak 3 Eylül 1953 teki miktarlarına dair olan yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1170)

13. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, 3 Eylül 1953 te yürürlüğe giren yeni Dış Ticaret rejimi ile üzüm için kabul edilen prim hadlerinde bir değişiklik yapıp yapılmıyacağına dair olan yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1171)

14. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun memleketimizin tediye muvazenesi hesaplarına dair olan yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1172)

15. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, Malatya halkının iktisaden kalkındırılması, kazalarda ve Darende'nin boş olan Domalan ovasında orman yetiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Tarım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1173)

16. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, Malatya'ya bağlı kaza ve nahiyelerin elektrik ve su işleriyle köy içme sularına ve yollarına dair olan yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1174)

17. — Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, Bayındırlık Vekâleti 1953 yılı Bütçesinin bâzı fasıllariyle Karayolları Umum Müdürlüğünün 781 nci faslına mevzu tahsisatın vilâyetlere göre ne miktarda tevzi edildiğine dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1176)

18. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Trabzon Vilâyetinin Of Kazasına bağlı bâzı köylere köprü yapılabilmesi için yardım yapıp yapılamıyacağına dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1179)

19. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Of Kazasının Taşhan bölgesinde bir sağlık merkezi tesisinin düşünülüp düşünülmediğine ve buraya bir ebe verilip verilemeyeceğine dair yazılı soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1180)

20. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Çaykara Kazasına bağlı Şerah'da ne zaman nahiyeye kurulacağına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1181)

21. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Araklı Kazasına bağlı Dağbaşı Nahiyesine bir ebe ve sağlık memuru verilip verilemeyeceğine dair olan yazılı soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1182)

22. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, öğretmen okullarına paralı yatılı talebe alın-

masının düşünülüp düşünülmediğine dair olan yazılı soru önergesi, Milli Eğitim Vekâletine gönderilmiştir. (6/1183)

23. — Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, Türkiye'de mevcut traktörlerin sayısına, yurdun muhtelif bölgelerine kaçar tane satıldığına ve satılmayanlarının miktarının neden ibaret olduğuna dair olan yazılı soru önergesi, Tarım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1184)

24. — Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, Doğu ve Güney - Doğu'da bulunan 18 vilâyetin hangi kasaba ve köylerinde kaçar okul yapıldığına ve bu okullara ne miktar para sarfedildiğine dair olan yazılı soru önergesi, Milli Eğitim Vekâletine gönderilmiştir. (6/1185)

25. — Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, Doğu ve Güney - Doğu'da mevcut kazalardaki yol faaliyetine ve bu yollara şimdiye kadar sarfedilen para miktarına dair olan yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1186)

26. — Van Mebusu Ferid Melen'in, dış ticaret ve tediye muvazenesine dair olan yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1189)

27. — Trabzon Mebusu Naci Altuğ'un, Trabzon Limanına yapılmış olan dalgakıranın uzatılması hususunun düşünülüp düşünülmediğine ve inşa edilecek hububat silosuna dair olan yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1190)

28. — Van Mebusu Ferid Melen'in, 1 . I . 1951 - 30 . IX . 1953 tarihleri arasında yabancı memleketlere seyahat edenlere tahsis edilmiş bulunan döviz miktarına ve bu devrede kimlerin bin liradan fazla döviz almış olduğuna dair olan yazılı soru önergesi, Maliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/1193)

29. — Çorum Mebusu Ahmet Başbüyük'ün, Sümerbank mamullerinin faaliyette bulunan toptan mağazaları vasıtasıyla doğrudan doğruya pe-

rakendeci tüccarlara satılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair olan yazılı soru önergesi, İşletmeler Vekâletine gönderilmiştir. (6/1194)

30. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Rusya'ya hayvan ihracatına müsaade edildiği ve bu hususta anlaşma yapıldığı hakkındaki söylentilere dair olan yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1196)

31. — Trabzon Mebusu Naci Altuğ'un, Trabzon Vilâyetinde inşa edilen Tütün İşleme ve Bakım Evinin ne zaman işletmeye açılacağına dair olan yazılı soru önergesi, Gümrük ve Tekel Vekâletine gönderilmiştir. (6/1197)

32. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğlu'nun, köylü vatandaşlara Marşal Yardımdan veya uzun vâdeli kredilerle motörlü değirmen verilmesi hakkındaki yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve Tarım Vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1198)

33. — Trabzon Mebusu Cemal Reşit Eyüboğlu'nun, NATO tarafından verilen tahsisat ile yaptırılacak tesislerin inşasını taahhüdedecek firmalara dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1204)

34. — Ordu Mebusu Atıf Topaloğlu'nun, Ordu'nun Ünye Kazasına bağlı Karakuş Nahiyesinin ne zaman kaza haline getirileceğine dair yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1205)

35. — Zonguldak Mebusu Rifat Sivişoğlu'nun, Devrek Belediye hududu dâhilinde yaptırılmakta olan bâzı binaların çıkıntılarının kanun hükümlerine aykırı olmasına rağmen ne sebeple yaptırılmadığına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1208)

36. — Diyarbakır Mebusu Nâzım Önen'in, gündeme alınan sözlü soruların taliki ve yazılı soruların da cevaplandırılmaması sebebiyle Meclisin murakabé vazifesini ne şekilde kullanabileceğine dair yazılı sorusu, Büyük Millet Meclisi Reisliğine gönderilmiştir. (6/1207)

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyiha

1. — Zırai mücadele işlerinde çalışıp başarı gösteren memurlara ikramiye verilmesi hakkında kanun lâyihası (1/675) (Tarım ve Bütçe komisyonlarına);

Teklif

2. — Ankara Mebusu Talât Vasfi Öz ve 2 arkadaşının, Millî Korunma Kanununun tadili hakkındaki 6084 sayılı Kanuna ek kanun teklifi (2/557) (Ticaret, İçişleri, Adalet ve Bütçe komisyonlarına);

Tezker

3. — Türk Tütün Lâmitet Şirketinin 1948 yılı Bilânçosu ile Denetçi raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/523) (Sayıştay Komisyonuna);

Takrir

4. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve 27 arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değişen 2 nci maddesinin son fıkrasının tefsiri hakkında takriri (4/375) (Adalet Komisyonuna).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTİPLER : Ömer Mart (Çanakkale), Ali Ocak (Gazianteb)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(Kastamonu seçim bölgesi mebuslarına ka-

dar yoklama yapıldı.)

REİS — Oturumu açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — *Cumhuriyetin Otuzuncu Yıldönümü mü-nasebetiyle Almanya Federal Parlamentosu adına Parlamento Riyaseti tarafından gönderilen mektup.*

REİS — Alman Parlamento Başkanlığının bir temennisine dair telgraf vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine
Almanya Federal Parlamentosu adına Cum-huriyetin 30. yıl dönümünü kutlar, denenmiş

Türk - Alman dostluğunun bekası hususundaki ümidime, Türkiye Cumhuriyetinin kuvvetli in-kişafının devamı ve Türk Milletinin refahı hak-kındaki samimî temennilerimi terdif eylerim.

Almanya Federal Parlâ-
mentosu Başkanı
Ehlers

REİS — Gereken cevap Riyasetçe verilecek-tir. İttılâmıza arz olunmuştur.

5. — SEÇİMLER

1. — *Komisyonlar seçimi.*

REİS — Komisyonları seçeceğiz.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efen-dim bendenizin isimim Maliye Komisyonu liste-sinde de yazılmıştır, bir sehivdir, arkadaşları-

mın oradaki ismimi silmelerini istirham edece-ğim.

REİS — Listede tesbit edilen komisyonların üye adedinde bazı noksanlık ve fazlalıklar bu-lunmaktadır. Bunları tasvibinize arzedeceğim.

Adalet Komisyonunda 12 fazla üye vardır,

mecmuu 37 olacaktır, tasvibinize arz ediyorum:
Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Anayasa Komisyonu 6 kişi fazlasıyla 26 üyeden mürekkeptir. Tasvibinize arz ediyorum:
Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Bayındırlık Komisyonu, 1 noksaniyle 19 âzadan terekküp edecektir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonu, 6 fazlasıyla 41 üyeden terekküp edecektir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Dışişleri 10 fazlasıyla 30 âzadan mürekkep olacaktır. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Dilekçe Komisyonu, 1 noksaniyle 24 üye olarak tesbit edilmiştir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Ekonomi Komisyonu, 5 noksaniyle 25 âzadan terekküp edecektir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Maliye Komisyonu, 1 noksaniyle 19 kişiden terekküp edecektir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Meclis Kitaplığı Komisyonu, 4 ilâvesiyle 8 âzadan terekküp edecektir. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunda, 10 fazlalık vardır, mecmuu 30 olacaktır. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Sayıştay Komisyonu, 2 noksaniyle 18 âzadan terekküp edecektir. Tasvibinize arz ediyorum.. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Tarım Komisyonunda, 9 fazlalık mevcuttur, mecmuu 34 olacaktır. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Ticaret Komisyonunda, bir fazlalık vardır, mecmuu 21 olacaktır. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Ulaştırma Komisyonunda, bir fazlalık mevcuttur, mecmuu 21 olacaktır. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Diğer komisyonlarda bir değişiklik yoktur, İhtüzükteki aded miktarınca seçilecektir.

Evvellâ her komisyon için üçer kişilik birer tasnif heyeti ayıracağız.

Adalet Komisyonu için tasnif heyeti :
Hamdullah Suphi Tanrıöver (Manisa), Yok.
Süreyya Dellâloğlu (Niğde), Yok.
Celâl Öncel (Urfa),

Hüseyin Yüksel (Sivas), Yok.
Cemal Kıpçak (Zonguldak), Yok.
Mustafa Özdemir (Tokad), Yok.
Sinan Tekelioğlu (Seyhan),
Adalet Komisyonu tasnif heyeti seçilmiştir efendim.

Anayasa Komisyonu tasnif heyeti :
Mustafa İkinci (Diyarbakır), Yok.
Şudi Mihçetoğlu (Manisa),
Celâl Boynuk (Çankırı), Yok.
Mazhar Şener (Giresun),
Fehmi Çobanoğlu (Erzurum), Yok.
Feridun Fikri Düşünsel (Bingöl).
Anayasa Komisyonu tasnif heyeti seçilmiştir.

Bayındırlık Komisyonu için tasnif heyeti :
Hâşim Tatlıoğlu (Yozgad),
Kâmil Tayşu (Diyarbakır), Yok.
Sani Yaver (İstanbul), Yok.
Yusuf Aysal (Kütahya), Yok.
Lûtfi Ülkümen (Aydın),
Muhtar Başkurt (Eskişehir), Yok.
Arif Kalıpsızoğlu (Balıkesir).

Bütçe Komisyonu için tasnif heyeti :
Tayfur Sökmen (Hatay), Yok.
Zeki Erataman (Tekirdağ),
Mücteba İştin (Balıkesir),
Zeki Akçalı (Seyhan).

Çalışma Komisyonu için tasnif heyeti :
Nuri Özsan (Muğla),
Salamun Adato (İstanbul), Yok.
Rükneddin Nasuhioğlu (Edirne),
Nafiz Körez (Manisa).

Dışişleri Komisyonu için tasnif heyeti :
İsmail Hakkı Akyüz (Tekirdağ),
Namık Gedik (Aydın),
Vasfi Mahir Kocatürk (Gümüşane).

Dilekçe Komisyonu için tasnif heyeti :
Hüseyin Balık (Zonguldak), Yok.
Rifat Sivişoğlu (Zonguldak),
Lûtfi Sayman (Malatya), Yok.
Zeki Rıza Sporel (Rize),
İrfan Aksu (İsparta).

Ekonomi Komisyonu için tasnif heyeti :
Arif Altınalmaz (Edirne), Yok.
Hamdi Koyutürk (Tokad), Yok.
Server Somuncuoğlu (Sinob), Yok.

Abidin Potuoğlu (Eskişehir),
Şükrü Uluçay (Samsun), Yok.
Hadi Hüsmen (İstanbul),
Ali Fuad Cebesoy. (Eskişehir).

Gümrük ve Tekel Komisyonu için tasnif he-
yeti :

Abidin Tekön (İzmir),
Rifat Alabay (Konya), Yok.
Nuri Sertoğlu (Siird), Yok.
Mithat San (Bursa), Yok.
Yusuf Karşlıoğlu (Yozgad),
Hamdi Şarlan (Ordu), Yok.
Hamdi Bozbağ (Giresun).

İçişleri Komisyonu için tasnif heyeti :

Cemal Tunca (İzmir),
Galip Kınoğlu (Gazianteb), Yok.
Tezer Taşkıran (Kars),
Said Bilgiç (İsparta), Yok.
Ahmet Gürkan (Tokad).

Maliye Komisyonu için tasnif heyeti :

Kemal Türkoğlu (Mardin),
Kemal Balta (Rize), Yok.
Abdürrahman Boyacıgiller (Zonguldak),

Yok.

Naci Altuğ (Trabzon), Yok.
Ali Rıza İncealemdaroğlu (Zonguldak),
Agâh Erozan (Bursa).

Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu için
tasnif heyeti :

Talât Vasfi Öz (Ankara), Yok.
Refik Şevket İnce (Manisa),
Cihad Baban (İzmir), (Yok.
Ferit Alpiskender (Diyarbakır), Yok.
İzzet Akçal (Rize),
Tarık Kozbek (Konya), Yok.
Hüseyin Doğan (Malatya), Yok.
İsmail Işın (Samsun), Yok.
Lâtif Aküzüm (Kars).

Meclis Kitaplık Komisyonu için tasnif heyeti:

Osman Kavrakoğlu (Rize),
Kenan Çıgman (Çankırı),
Andre Vahram Bayar (İstanbul).

Millî Eğitim Komisyonu için tasnif heyeti :

Hasan Remzi Kulu (Tunceli),
Muhlis Bayramoğlu (Ankara),
Kemal Özçoban (Afyon Karahisar).

Millî Savunma Komisyonu için tasnif heyeti:
Nâzifi Şerif Nabel (Antalya),
Ekrem Alican (Kocaeli),
Akif Sarıoğlu (Antalya).

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu için
tasnif heyeti :

Fahri Köşkeroğlu (Niğde),
Emrullah Nutku (Erzurum),
Hüseyin Doğan (Malatya), Yok.
Halide Edib Adivar (İzmir), Yok.
Yusuf Ziya Turgut (Kayseri).

Sayıştay Komisyonu için tasnif heyeti :

Cemil Yardım (Siird), Yok.
Ahmet Bozdağ (Maras), Yok.
Seyfi Oran (İstanbul),
Baki Ökdem (Aydın), Yok.
Nazlı Tıbar (İstanbul),
Zeki Mesut Sezer (Ordu), Yok.
Hasan Ali Vural (Çorum).

Tarım Komisyonu için tasnif heyeti :

Yusuf Ziya Eker (Seyhan), Yok.
Reşit Kemal Timuroğlu (Urfa),
Halil İmre (Sivas),
Hasan Osma (Edirne), Yok.
İbrahim Duygun (Sivas), Yok.
Mehmet Erkazancı (Burdur), Yok.
Füruzan Tekil (İstanbul).

Ticaret Komisyonu için tasnif heyeti :

Şahap Tol (İçel), Yok.
Eyup Şahin (Denizli),
Osman Talât İltekin (Ankara), Yok.
Abdürrahman Fahri Ağaoğlu (Konya), Yok.
Umran Nazif Yiğiter (Konya), Yok.
Hüsamettin Tuğaç (Kars), Yok.
Yeredoğ Kişioğlu (Kocaeli),
Süleyman Süruri Nasuhoğlu (Kütahya).

Ulaştırma Komisyonu için tasnif heyeti :

Rıza Topçuoğlu (Erzurum),
Seyfi Kurtbek (Ankara),
Nihat İyriboz (Çanakkale) Yok.
Nedim Ökmen (Maras), Yok.
Mehmet Enginün (Edirne).

Tasnife hangi seçim çevresinden başlanacağı-
nı tâyin için kur'a çekiyoruz :

Malatya : Malatya'dan itibaren başlıyoruz
efendim.

(Reyler toplandı)
REİS — Rey vermiyen arkadaşlar varsa lütfen istimal buyursunlar.

Reylerin neticesi alınmaya kadar Birleşime fâsıla veriyoruz efendim.

Kapanma saati : 15,55

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16,35

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), Ali Ocak (Gazianteb)

REİS — Oturum açılmıştır.

Tasnif neticelerini arz ediyorum.

Yüksek Reisliğe

Adalet Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (251) âza katılmış ve neticede ilişik listede yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzulunur.

Manisa	Seyhan
Hamdullah Suphi Tanrıöver	Sinan Tekelioğlu
Urfa	
Celâl Öncel	

İsmet Olgaç	Amasya	251
Osman Talât İtekin	Ankara	251
Hâmid Şevket İnce	Ankara	251
Nail Geveci	Aydın	251
Cevat Ülkü	Aydın	251
Vacit Asena	Balıkesir	251
Müfit Erkuymcu	Balıkesir	251
Mustafa Nuri Okcuoğlu	Bingöl	251
Nusret Kirişcioğlu	Çanakkale	251
Celâl Boynuk	Çankırı	251
Mesud Güney	Çoruh	251
Enver Karan	Erzurum	251
Galip Kırnoğlu	Gazianteb	251
Halis Tokdemir	Gümüşane	251
Şahap Tol	İçel	251
Said Bilgiç	İsparta	251
Fuad Hulûsi Demirelli	İstanbul	251
Ahilya Moshos	İstanbul	251
Halil Özyörük	İzmir	251
Lâtif Aküzüm	Kars	251
Sırrı Atalay	Kars	251

Yusuf Ziya Turgut	Kayseri	251
A. Fahri Ağaoğlu	Konya	251
Hidayet Aydın	Konya	251
Muammer Obuz	Konya	251
S. Sururi Nasuhoğlu	Kütahya	251
Mehmet Kartal	Malatya	251
Şemi Ergin	Manisa	251
Mazhar Özsoy	Maraş	251
Hamdi Şarlan	Ordu	251
Şefik Türkdogan	Siird	251
Şevki Ecevit	Sivas	251
Nurettin Ertürk	Sivas	251
Halûk Ökeren	Tokad	251
Muzaffer Önal	Tokad	251
Niyazi Ünal Alçılı	Yozgad	251
Abdürrahman Boyacıgiller	Zonguldak	251

Yüksek Reisliğe

Anayasa Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (248) âza katılmış ve neticede ilişik listede yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzulunur.

Bingöl	Giresun
Feridun Fikri Düşünsel	Mazhar Şener
Manisa	
Sudi Mihçioğlu	

Kemal Özçoban	Afyon K.	247
Ramiz Eren	Ankara	248
Cevdet Soydan	Ankara	248
Feridun Fikri Düşünsel	Bingöl	246
Ferit Alpiskender	Diyarbakır	246
Şemsettin Günaltay	Erzinean	247
Memiş Yazıcı	Erzurum	247

Hüseyin Fırat	İçel	248
Reşit Turgut	İsparta	248
Salamon Adato	İstanbul	246
Mithat Benker	İstanbul	248
Halide Edib Adıvar	İzmir	248
Avni Başman	İzmir	248
Muhittin Erener	İzmir	248
Zühtü Hilmi Velibese	İzmir	247
Kâmil Gündes	Kayseri	247
Rifat Alabay	Konya	248
Tarik Kozbek	Konya	248
Refik Şevket İnce	Manisa	248
F. Lûtfi Karaosmanoğlu	Manisa	248
Muhlis Tümay	Manisa	248
Rifat Ökten	Sivas	248
İsmail Hakkı Akyüz	Tekirdağ	247
Zihni Betil	Tokad	247
Faik Ahmed Barutçu	Trabzon	247
Yunus Muammer Alakant	Zonguldak	248

Ankara, 9 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Bayındırlık Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Yozgad

Aydın

Hâşim Tatlıoğlu

Lûtfi Ülkümen

Balıkesir

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Tokuş	Antalya	246
Mithat San	Bursa	246
Bedi Enüstün	Çanakkale	246
Mecit Bumin	Çoruh	246
Baha Akşit	Denizli	246
Suleyman Kuranel	Gazianteb	246
Cevdet San	Gazianteb	246
Hayri Tosunoğlu	Kastamonu	246
Himmet Ölçmen	Konya	246
Nuri Ocakcıoğlu	Malatya	246
Asım Doğanay	Niğde	246
Naşit Fırat	Ordu	246
Mehmet Fahri Mete	Rize	246
Naci Berkman	Samsun	246
İbrahim Duygun	Sivas	246
Hıdır Aydın	Tunceli	246
Hasan Remzi Kulu	Tunceli	246
Needet Açal	Urfa	246
Hasan Oral	Urfa	246

Ankara, 9 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Bütçe Komisyonu için yapılan seçime (247) mebus iştirak etmiş ve neticede aşağıda isimleri yazılı âzalar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arzolunur.

Tekirdağ

Seyhan

Balıkesir

Zeki Erataman

Zeki Akçalı

Mücteba İştin

Muhlis Bayramoğlu	Ankara	247
Muhlis Ete	Ankara	247
Akif Sarıoğlu	Antalya	247
Mahmut Güçbilmez	Bolu	247
Kenan Akmanlar	Çanakkale	247
Yusuf Azizoğlu	Diyarbakır	247
Mustafa Ekinci	Diyarbakır	247
Ömer Faruk Sanaç	Elâzığ	247
Nahid Pekcan	Erzincan	247
Abidin Potuoğlu	Eskişehir	247
Ekrem Cenani	Gazianteb	247
Mazhar Şener	Giresun	247
Adnan Tüfekcioğlu	Giresun	247
Kemal Yörükoğlu	Gümüşane	245
Celâl Ramazanoğlu	İçel	247
Hâdi Hüsman	İstanbul	247
Seyfi Oran	İstanbul	247
Mükerrem Sarol	İstanbul	246
Fahrettin Saymer	İstanbul	246
Behzat Bilgin	İzmir	247
Tarik Güreerk	İzmir	247
Hamdi Türe	Kastamonu	247
Şefik Bakay	Kırklareli	247
Rifat Özdeş	Kırşehir	247
Remzi Birand	Konya	247
Murad Âli Ülgen	Konya	247
Mehmet Sadık Eti	Malatya	247
Rıza Erten	Mardin	247
Nuri Özsan	Muğla	247
Refet Aksoy	Ordu	247
İzzet Akçal	Rize	246
Osman Kavrakoğlu	Rize	247
Sedat Barı	Seyhan	247
Baki Erden	Siird	247
Mehmet Daim Süalp	Siird	246
Server Somuncuoğlu	Sinob	247
Halil İmre	Sivas	247
Cemal Reşit Eyüboğlu	Trabzon	247
S. Fehmi Kalayeroğlu	Trabzon	247

Feridun Ergin	Urfa	247
Hüseyin Balık	Zonguldak	247

Yüksek Reislige

Çalışma Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Edirne	Muğla	Manisa
R. Nasuhioğlu	N. Özsan	N. Körez

Namık Gedik	Aydın	172
Doğan Göymen	Giresun	246
Cavit Yurtman	Hatay	246
İhsan Altinel	İstanbul	246
Ahmet Topcu	İstanbul	246
Abidin Tekön	İzmir	246
Halil Sezai Erkut	Kırşehir	246
Yeredoğ Kişioğlu	Kocaeli	246
Ahmet Kavuncu	Kütahya	246
Nafiz Körez	Manisa	246
Cevdet Öztürk	Mardin	246
Yusuf Ziya Eker	Seyhan	246
Feridun Ayalp	Urfa	246
Celâl Öncel	Urfa	246
Cemal Kıpçak	Zonguldak	246

Yüksek Reislige

Dışişleri Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Aydın	Gümüşane
Namık Gedik	V. Mahir Kocatürk

(Tekirdağ)

İ. Hakkı Akyüz

Sadri Maksudi Arsal	Ankara	246
Mümtaz Faik Fenik	Ankara	246
Seyfi Kurtbek	Ankara	246
Esat Budakoğlu	Balıkesir	246
Enver Güreli	Balıkesir	246
Hulûsi Köymen	Bursa	246
Saip Özer	Çorum	246
Ali Çobanoğlu	Denizli	246
Bahadır Dülger	Erzurum	246
Arif Hikmet Pamukoğlu	Giresun	79
Abdürrahman Melek	Hatay	246
Enver Adakan	İstanbul	246

Nazlı Tıbar	İstanbul	246
Cihad Baban	İzmir	246
Sadık Giz	İzmir	246
Osman Kapanı	İzmir	246
Vasfi Mentef	İzmir	246
Cemal Tunca	İzmir	246
Ziyad Ebüzziya	Konya	246
Samet Ağaoğlu	Manisa	246
Adnan Karasmanoğlu	Manisa	246
H. Suphi Tanrıöver	Manisa	246
Kemal Türkoğlu	Mardin	246
Zeyyat Mandalinci	Muğla	246
Nadir Nadi	Muğla	246
Zeki Rıza Sporel	Rize	246
Firuz Kesim	Samsun	246
Remzi Oğuz Arık	Seyhan	246
Hasan Saka	Trabzon	246
Kâzım Özalp	Van	246
Namık Gedik	Aydın	181
Burhanettin Onat	Antalya	15

REİS — Efendim, izafi reyler muteber olduğundan, bu komisyon için yapılan seçimde 79 rey alan Arif Hikmet Pamukoğlu yerine 181 rey alan Namık Gedik seçilmiş addolunacaktır. Pamukoğlu arkadaşımız bu komisyona seçilmemiş addolunmaktadır.

Yüksek Reislige

Dilekçe Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Zonguldak	Rize
R. Sivişoğlu	Zeki Rıza Sporel

İsparta

İsmet Olgaç	Amasya	246
Ömer Bilen	Ankara	246
Muzaffer Emiroğlu	Balıkesir	246
Mücteba İştın	Balıkesir	246
Ali Fahri İşeri	Balıkesir	246
İsmail Aşkın	Bilecik	246
Ahmet Başıbüyük	Çorum	246
Hüseyin Ortakcioğlu	Çorum	246
Hâmit Ali Yöney	Elâzığ	246
Ahmet Kemal Varınca	Gümüşane	246
Hüseyin Fırat	İçel	246
Muzaffer Âli Mühto	Kastamonu	246

Abdüt-kadir Özbay	Malatya	246
Abdullah Aytemiz	Maraş	246
Salâhattin Hüdayioğlu	Maraş	246
Zeki Mesut Sezer	Ordu	246
Salim Serçe	Seyhan	246
Muhtar Acar	Sinob	246
Sıtkı Atanç	Tokad	246
Ahmet Gürkan	Tokad	246
Salih Esad Alperen	Trabzon	246
Reşit Kemal Timuroğlu	Urfa	246
Yusuf Karşıoğlu	Yozgad	246
Rifat Sivişoğlu	Zonguldak	246

9 . XI . 1953

Yüksek Reislige

Ekonomi Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Eskişehir	Eskişehir
A. Potuoğlu	A. F. Cebesoy
İstanbul	
H. Hüsmen	

Salâhattin Benli	Ankara	246
Dağistan Binerbay	Ankara	246
Hamdi Bulgurlu	Ankara	246
Abdullah Gedikoğlu	Ankara	246
Fuad Seyhun	Ankara	246
Kâmil Kozak	Bolu	246
Mithat San	Bursa	246
Halûk Şaman	Bursa	246
Arif Altınalmaz	Edirne	246
Hasan Osma	Edirne	246
Said Başak	Erzurum	246
Emrullah Nutku	Erzurum	246
Hamdi Bozbağ	Giresun	246
Tahsin İnanç	Giresun	246
Hasan Reşit Tankut	Hatay	246
Ahmet Hamdi Başar	İstanbul	246
Mithat Sözer	İstanbul	246
Mehmet Bahadır	Kars	246
Mehmet Yılmaz	Kocaeli	246
Kemal Ataman	Konya	246
Saffet Gürol	Konya	246
Hikmet Fırat	Malatya	246
Cemal Hünel	Muğla	246
Hamdi Dayı	Muş	246
Suat Başol	Zonguldak	246

9 . XI . 1953

Yüksek Reislige

(Gümrük ve Tekel Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Giresun	İzmir
Hamdi Bozbağ	Abidin Tekön
Yozgad	
Yusuf Karşıoğlu	

Bekir Oynaganlı	Afyon K.	246
Halis Öztürk.	Ağrı	246
Mehmet Erkazaner	Burdur	246
Mehmet Enginün	Edirne	246
Hâmit Ali Yöney	Elâzığ	246
Ziya Soylu	Erzincan	246
Rıza Topçuoğlu	Erzurum	246
Samih İnal	Gaziantep	246
Abdullah Cilli	Hatay	246
Elvan Kaman	Kırşehir	246
Mümtaz Kavalcıoğlu	Kocaeli	246
Hüseyin Doğan	Malatya	246
İsmail Işın	Samsun	246
Hasan Fehmi Ustaoglu	Samsun	246
Hâdi Uzer	Samsun	246
Sıtkı Atanç	Tokad	246
Mustafa Özdemir	Tokad	246
Mahmut Goloğlu	Trabzon	246
Hâşim Tatlıoğlu	Yozgad	246
Hasan Üçöz	Yozgad	246

9 . XI . 1953

Yüksek Reislige

İçişleri Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (247) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Kars	Tokad	İzmir
Tezer Taşkiran	A. Gürkan	Cemal Tunca
Ahmed Veziroğlu	Afyon K.	247
Kemal Eren	Amasya	247
Salâhattin Başkan	Balıkesir	247
Raif Aybar	Bursa	247
Needet Yılmaz	Bursa	247
Zihni Ural	Çoruh	247
Nâzım Önen	Diyarbakır	247

Rükneddin Nasuhioğlu	Edirne	247
Şevki Yazman	Elâzığ	247
Cemal Gönenç	Erzincan	247
Mustafa Zeren	Erzurum	247
Halil Atalay	İçel	247
Kemal Demiralay	İsparta	247
Tahsin Tola	İsparta	247
Celâl Türkgeldi	İstanbul	247
Pertev Arat	İzmir	247
Fahri Keçecioğlu	Kastamonu	247
Faîk Üstün	Kırklareli	247
Yusuf Aysal	Kütahya	247
Besim Besin	Kütahya	247
Yavuz Başer	Muğla	247
Ferit Ecer	Niğde	247
Feyzi Boztepe	Ordu	247
Ahmet Morgil	Rize	247
Muhittin Özkefeli	Samsun	247
Ercüment Damalı	Sivas	247
Hamdi Orhon	Trabzon	247
İzzet Akın	Van	247
Avni Doğan	Yozgad	247
Avni Yurdabayrak	Zonguldak	247

Yüksek Reisliğe

Maliye Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (254) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Bursa	Mardin
Agâm Erozan	Kemal Türkoğlu
Zonguldak	
Ali Rıza İncealemdaroğlu	

Hâmit Koray	Amasya	254
Şevki Gürses	Çorum	254
M. Remzi Bucak	Diyarbakır	254
Sabri Erduman	Erzurum	254
Muhtar Başkurt	Eskişehir	254
Celâl Sait Siren	Hatay	254
Lûtfi Tokoğlu	Kocaeli	253
Umran Nazif Yiğiter	Konya	254
Esat Doğan	Malatya	254
Abdülkadir Kalav	Mardin	254
Hâdi Arıbaş	Niğde	254
Şükrü Uluçay	Samsun	254
Zeki Akçalı	Seyhan	254
Reşad Güçlü	Seyhan	254

Cemil Yardım	Siird	254
Mahmut Goloğlu	Trabzon	174
Fuat Nizamoglu	Yozgad	254
Fehmi Açıksöz	Zonguldak	254
Rifat Sivişoğlu	Zonguldak	254

Yüksek Reisliğe

Meclis Tesaplarını İnceleme Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Kars	Manisa	Rize
Lâtif Aküzüm	R. Şevket İnce	İ. Akçal

Abbas Gigin	Çoruh	246
Baha Koldaş	Çorum	246
Hakkı Yemeniciler	Çorum	246
Cevdet Baybura	Gümüşane	246
Halit ZARBUN	Gümüşane	246
Salih Fuad Keçeci	İstanbul	246
Abbas Çetin	Kars	246
Ekrem Alican	Kocaeli	246
Mehmet Kâmil Boran	Mardin	246
Ferid Tüzel	Samsun	246

Yüksek Reisliğe

Meclis kitaplık Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (254) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

İstanbul	Rize
Andre Vahram Bayar	Osman Kavrakoğlu
Çankırı	
Kenan Çiğman	

Fatin Dalaman	Antalya	254
Selim Ragıp Emeç	Bursa	254
Ali Canib Yöntem	Bursa	254
Nihat İyriboz	Çanakkale	254
Nihad Reşad Belger	İstanbul	254
Hüseyin Cahit Yalçın	Kars	254
Umran Nazif Yiğiter	Konya	254
Sedat Zeki Örs	Sivas	254

Yüksek Reisliğe

Millî Eğitim Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (245) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

rilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzulunur.

Afyon Karahisar

Tunceli

Kemal Özçoban

Hasan Renzi Kulu

Ankara

Muhlis Bayramoğlu

Kasım Küfrevi	Ağrı	245
Yahya Pelvan	Balıkesir	245
Zuhuri Danışman	Bolu	245
Mehmet Özbey	Burdur	245
Hasan Ali Vural	Çorum	245
Fikret Başaran	Denizli	245
Cemal Köprülü	Edirne	245
Vasfi Mahir Kocatürk	Gümüşane	245
Faruk Nafiz Çamlıbel	İstanbul	245
Tezer Taşkıran	Kars	245
Ziya Termen	Kastamonu	245
Remzi Koçak	Kütahya	245
Yusuf Ziya Ortaç	Ordu	245
Ahmet Morgil	Rize	245
Remzi Oğuz Arık	Seyhan	245
Arif Nihat Asya	Seyhan	245
Nuri Sertoğlu	Sinob	245
Muhit Tümerkan	Sinob	245
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu	Trabzon	245
Hasan Üçöz	Yozgad	245

Yüksek Reisliğe

Millî Savunma Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (248) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzulunur.

Antalya

Antalya

Akif Sarioğlu

Nazifi Şerif Nabel

Kocaeli

Ekrem Aliean

Ali İhsan Sâbis	Afyon K.	248
A. Baki Ökdem	Aydın	248
Fahri Belen	Bolu	248
Süreyya Endik	Çanakkale	248
Eyüp Şahin	Denizli	247
Mehmet Şevki Yazman	Elâzığ	248
Fehmi Çobanoğlu	Erzurum	248
Emrullah Nutku	Erzurum	248
Mustafa Zeren	Erzurum	247
Ali Fuad Cebesoy	Eskişehir	248
Hüsnü Yaman	İstanbul	248

Hüsamettin Tuğaç	Kars	248
Rifat Taşkın	Kastamonu	248
İsmail Berkok	Kayseri	248
Saim Önhon	Kocaeli	248
Besim Besin	Kütahya	248
Asım Gündüz	Kütahya	248
Nâtk Poyrazoğlu	Muğla	248
Halil Nuri Yurdakul	Niğde	248
Kemal Balta	Rize	248
Sinan Tekelioğlu	Seyhan	248
Fevzi Çubuk	Tokad	248
Hamdi Koyutürk	Tokad	248
Naci Altuğ	Trabzon	248
İzzet Akın	Van	248

Yüksek Reisliğe

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu âzalıkları için yapılan seçime (246) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzulunur.

Kayseri

Niğde

Erzurum

Y. Ziya Turgut F. Köşkeröğlu E. Nutku

Avni Tan	Afyon K.	246
Talât Vasfi Öz	Ankara	246
Fuad Seyhun	Ankara	246
Burhanettin Onat	Antalya	246
Muharrem Tunçay	Balıkesir	246
Talât Oran	Bilecik	246
Kenan Çıgman	Çankırı	246
Celâl Otman	Çankırı	246
Ali Rıza Sağlar	Çoruh	246
Ekrem Baysal	Eskişehir	246
Aziz Köksal	İçel	246
İrfan Aksu	İsparta	246
Andre Vahram Bayar	İstanbul	246
Sani Yaver	İstanbul	246
Necdet İncekara	İzmir	246
Esat Oktay	Kars	246
Ali Rıza Kılıçkale	Kayseri	246
Ziya Atıg	Kocaeli	246
Hüsnü Türkand	Kocaeli	246
Ethem Vassaf	Kocaeli	246
Sıtkı Salim Burçak	Konya	246
Ahmet İhsan Gürsoy	Kütahya	246
Faruk İlker	Manişa	246
Aziz Uras	Mardin	246
Hüseyin Ülkü	Niğde	246
Cezmi Türk	Seyhan	246

Ali Şükrü Şavlı	Sinob	246
Nâzım Ağacıkoğlu	Sivas	246
Bahattin Taner	Sivas	246
Zeki Erataman	Tekirdağ	246

9 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Sayıştay Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (245) zat katılmış ve neticede adları ilişik listede yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

İstanbul	İstanbul	Çorum
Seyfi Oran	Nazlı Tıbar	H. A. Vural

Nazifi Şerif Nabel	Antalya	245
Şevki Hasırcı	Aydın	245
Mustafa Gülcügil	Denizli	245
Selim Seven	Hakkâri	245
Mehmet Kulu	Malatya	245
Ahmet Bozdağ	Maraş	245
Abdürrahman Bayar	Mardin	245
Hamdi Dayı	Muş	245
Ferit Kılıçlar	Muş	245
Hâdi Arıbaş	Niğde	245
Süreyya Dellâloğlu	Niğde	245
Haşım Alişan	Samsun	245
Yusuf Ziya Eker	Seyhan	245
Mahmut Kibaroğlu	Seyhan	245
Şefik Türkoğan	Siird	245
Cemil Yardım	Siird	245
Hamdi Koyutürk	Tokad	245
Ferid Melen	Van	245

9 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Tarım Komisyonu âzâlıkları için yapılan seçime (247) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Urfa	Sivas
Reşit Kemal Timuroğlu	Halil İmre
İstanbul	
Fürüzan Tekil	

Abdullah Güler	Afyon K.	246
Salih Torfilli	Afyon K.	246
Ahmet Tekelioğlu	Antalya	247
Lütfi Ükümen	Aydın	247
Ahmet Kocabıykoğlu	Balıkesir	247

Mithat Dayıoğlu	Bolu	247
Selim Herkmen	Bursa	247
Sadettin Karacabey	Bursa	247
Kemal Atakurt	Çankırı	247
Refet Tavashoğlu	Denizli	247
Suphi Ergene	Elâzığ	247
Sabit Sağıroğlu	Erzincan	247
Salâhattin Ünlü	Gaziantep	247
Ali Naci Duyduk	Giresun	247
Salih İnankur	İçel	247
Fevzi Aktaş	Kars	247
Veyis Koçulu	Kars	247
Sait Kantarel	Kastamonu	247
Emin Develioğlu	Kayseri	247
Mehmet Özdemir	Kayseri	247
Mahmut Erbil	Kırklareli	247
Fikret Filiz	Kırklareli	247
Salih Kalemcioglu	Kocaeli	247
Kemal Ataman	Konya	247
Abdi Çilingir	Konya	247
Ali Rıza Ercan	Konya	247
Sudi Mihçioğlu	Manisa	247
Ahmet Kadoğlu	Maraş	247
Fahri Köşkeroğlu	Niğde	247
Hamdi Şarlan	Ordu	247
Atif Topaloğlu	Ordu	247
Tevfik Çoşkun	Seyhan	247
Mahmut Kibaroğlu	Seyhan	247
Şevket Mocan	Tekirdağ	247

Yüksek Reisliğe

Ticaret Komisyonu için yapılan seçime (248) mebus iştirak etmiş ve neticede aşağıda isimleri yazılı âzalar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arzolunur.

Kocaeli	Kütahya
Yeredoğ Kişioğlu	S. S. Nasuhoğlu
Denizli	
E. Şahin	

Süleyman Kerman	Afyon K.	248
Gazi Yiğitbaşı	Afyon K.	248
Salâhattin Benli	Ankara	248
Hamdi Bulgurlu	Ankara	248
Nazifi Şerif Nabel	Antalya	248
Vahit Yöntem	Bolu	248
Halûk Şaman	Bursa	248
Eyüp Şahin	Denizli	248
Said Başak	Erzurum	248

Ahmet Hamdi Başar	İstanbul	248	Arif Kalıpsızoğlu	Balıkesir	245
Bedri Nedim Göknil	İstanbul	248	Keşaf Mehmet Kurkut	Bilecik	245
Şükrü Kerizmade	Kastamonu	248	Nusrettin Barut	Bitlis	245
Sıtkı Pekkip	Kırklareli	248	Salâhattin İnan	Bitlis	245
Osman Bölükbaşı	Kırşehir	248	İhsan Karasioğlu	Çanakkale	245
Hamdi Başak	Kocaeli	248	Kâzım Arar	Çankırı	245
Mecdet Alkin	Kütahya	248	Kâmil Tayş	Diyarbakır	245
Halık Gedik	Kütahya	248	Abdullah Demirtaş	Elâziğ	245
Hüseyin Yüksel	Sivas	248	Tahsin İnanç	Giresun	245
Saffet Baştınar	Trabzon	248	Senihi Yürüten	İstanbul	245
Cahid Zamangil	Trabzon	248	Lütfi Sayman	Malatya	245
Faik Erbaş	Yozgat	248	Ahmet Bozdağ	Maraş	245
			Renzi Öksüz	Maraş	245
			Hüsnu Akyol	Ordu	245
			Naci Berkman	Samsun	245
			İbrahim Duygun	Sivas	245
			Hüseyin Bingül	Tekirdağ	245
			Necdet Ağanal	Urfa	245
			Ali Rıza İncealemdaroğlu	Zonguldak	245

Yüksek Reisliğe

Ulaştırma Komisyonu üyelikleri için yapılan seçime (248) zat katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oylarla seçilmişlerdir.

Arzolunur.

Ankara

Edirne

Seyfi Kurtbek

Mahmut Enginün

Erzurum

Rıza Topçuoğlu

İbrahim Subaşı	Antalya	245
Mücteba İştin	Balıkesir	245

REİS — Komisyonların lütfen toplanarak Riyaset divanlarını seçmelerini rica ederim.

(Gündemde konuşulacak başka madde yoktur. 11 Kasım Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 16,50

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR

1. — *Sinob Milletvekili Muhit Tümerkan'ın, Denizcilik Bankası çalışmalarıyla ilgili teşebbüsler, tedbirler ve bazı masraflara dair Başbakanlıktan olan sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/867)*

3 . XII . 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Yazılı soru :

Denizcilik Bankası çalışmalarından dolayı yapılan teşebbüsler, alınan tedbirler ve bazı masraflara dair Başbakanlıktan yazılı soru.

Aşağıdaki sorularının cevaplandırılmasına delâletlerini saygı ile rica ederim.

Denizcilik Bankasının kurulmasından önce (seyir halindeki vapurlarda çalışanlarla, fabrikalar ve atelyeler işçileri hariç) kaç memur ve sair personel vardı; bugün ne kadardır? Bunlara en son ayda aylık olarak ne ödenmişti, bugün ne ödenmektedir (yekûn olarak) .

Geceleri de yolcusu bulunan vapur seferlerinde güverte yolcuları için ranza, peyke, şezlong, kanepe, sığacak yer tertibatı ne zaman yapılacaktır; bu hususta alınmış yeni bir tedbir var mıdır? Varsa ne saftadadır?

Bugün Karadeniz ve Akdeniz yolcuları için bu tertibatı bulunan ve güverte yolcularının medeni bir insanın asgari ihtiyacı olan şartları haiz olan seferleri var mıdır, hangileridir?

Karadeniz ve Akdeniz seferlerimizde güverte

yolcularının kaçta kaçını hiç olmazsa yağışlardan ve güneşten masun olarak seyahat ettirilmektedir? Kaçta kaçını soğuktan korumaktadır? (Güverte yolcularının medeni bir daireye vazife olan şekilde seyahat ettirilmekte olduğuna, su, temizlik, helâ vaziyetleri ve yiyecek tedarik ve temini ve paraları ile beslenebilmeleri bakımından asgari imkânların olsun sağlanmış olduğuna kani misiniz?

Kömür veren iskelelerde gidiş ve dönüş ve yedek ihtiyaçlarının posta vapurundaki yolcularını 8 - 15 saat - yukardaki sualimizin cevabını müspet olsun olmasın - bekletmek hakkına idare sahip midir? Ve doğru mudur?

Kasım ayında, T. B. M. M. Başkanı Sayın Kortalan'ı götürene veya İstanbul'a getiren vapurun, veya vapurların, İstanbul'dan itibaren bütün iskelelerde kalkış, gidiş ve dönüş, ve varış gün ve saatleri ne idi? Bunlar tarifeye göre nasıl olmalı idi?

Denizcilik Bankası mesul idaresinde mesuliyet sahibi olanlardan, daha önce denizcilik işlerinde çalışmış veya hizmette bulunmuş olan veya ihtisası bulunanların vazifelerinin adı nedir? İdare başındakiler veya yardımcılarından mesul vazifeli olanlardan Karadeniz, Akdeniz seferlerini ve kaplıcaları kimler (isim zikretmeden, vazifesi zikredilerek) bizzat seyahat ederek, ve Yalova Kaplıcalarında kalarak incelemişlerdir?

Denizcilik Bankası İstanbul Galata Köprüsü başındaki binasının reklâm yazılarına ve ışıklanmalarına, ve diğer reklâm bedellerine, tarife ilânlarına, tarife ilânları dışında da gazetelere, mecmualara, sair dergilere, duvar afişlerine kaç lira verilmiş veya borçlanmıştır?

Denizyollarına ait levha, etiket ve matbuatlardaki «Denizyolları» adıyla ilgili yazıların, Denizcilik Bankası için değiştirilmesine ne kadar masraf edilmiş veya edilmesi kararlaştırılmıştır. Bunlardan 100 liradan fazla bedel vermeyi gerektiren levha veya tabelâ var mıdır? Varsa bunlar hangi levhalardır?

Mudanya ve Bandırma gibi iskeleleriniize işliyen süratli vapurlar gibi vasıtaların, mevcudu veya yeniden temin olunacak olanları ile İstanbul - Zonguldak; ve ayrıca Zonguldak - Sinob - Samsun postaları yapılması için bir tedbir alınmakta mıdır?

Posta vapurlarının iskelelerde kalma ve yolcularını bekletme müddetleri azaltılacak ve seferler süratlendirilecek midir? Bu hususta bir program hazırlanmış mıdır?

Bu sorularımın Başbakanlıkça cevaplandırılmasını saygularım ile rica ederim.

Sinob Milletvekili
Dr. Muhit Tümerkan

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı 24 . IX . 1953
Lim. ve Dz. İş. Da.
Başkanlığı
Şube : Ulaştırma - Md.
Sayı : U - 12/1 - 18/
3536/9983

Özü : Denizcilik Bankasının çalışmaları Hk.

T. B. M. M. Reisliğine

K : 6 . XII . 1952 gün ve 4387/9714 - 6/867 sayılı yazınıza :

Denizcilik Bankasının çalışmalarıyla ilgili teşebbüslere ve bâzı masraflara dair olup Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan tarafından Başvekâlete tevcih olunan ve ilgisi dolayısıyla vekâletimize havale buyurulan 3 . XII . 1952 tarihli yazılı soru önergesi üzerine gerekli inceleme yapılmıştır.

Sayın Mebus tarafından talep edilen malûmatı ihtiva eden Denizcilik Bankası T. A. O. Genel Müdürlüğünün 25 . XII . 1952 gün ve 6083/12330 sayılı yazısı örneği ilişik olarak takdim edilmiştir.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Ulaştırma Vekili
Y. Üresin

Denizcilik Bankası
T. A. O. İstanbul, 24/25.XII.1952
Şube : Gl. Kâtiplik
Sayı : 1/6083/12330
Eki : 1 liste

Öz : Bankanızın çalışmaları ile ilgili teşebbüsler hakkında.

Ulaştırma Bakanlığınca
Ankara

C : Liman ve Deniz İşleri Dairesi Başkanlığı

ifadeli. 11 . XII . 1952 tarih ve 4531 sayılı yazınıza :

Sayın Sinob Milletvekili Dr. Muhit Tümerkan'ın, 3 . XII . 1952 tarihli yazılarında sözü geçen hususlar hakkında cevap ve mütalâalarımızı aşağıda arz ediyoruz. Sayın Milletvekili tarafından talep edilen mâlûmatın mümkün mertebe tam olarak çıkarılmasına âzami gayret sarfedilmiştir. Ancak Bankamız ve işletmelerinde tatbik edilen hesap sistemi ve mevcut kayıtlar istenilen bu nevi hususi mâlûmatı her defasında detaylı olarak çıkarmaya müsait olamayacağı takdir olunur.

1. Bankamızın kurulmasından önce Devlet Denizyolları ve Limanları Genel Müdürlüğü teşkilâtında 5 756 sı gemi adamları olmak üzere ceman 9 518 memur ve müstahdem çalışmakta ve bu personele ödenen maaşların senelik tutarı da 19,4 milyon liraya baliğ olmakta idi. Halihazır durumda ise bankamız teşkilâtında 5 625 i gemi adamı olmak üzere 9 242 memur ve müstahdem çalışmaktadır. Geçim endeksinin artışı karşısında senelerden beri zam görmiyerek maaşları nispeten derecede düşük bulunan bütün personelimizin ve bu arada bilhassa gemi adamlarımızın ücretlerini haddi lâıykına yükseltmek zaruretiyle karşılanmış ve bu ücret ayarlaması neticesinde personel maaşlarının senelik tutarı aded azalmasına rağmen 19.4 milyondan 24 milyona yükselmiş bulunmaktadır.

2. Bankamız, ekserisi eski gemilerden mürekkep bir filo devir almıştır. Bu filo ile iç hatlar nakliyatı zorlukla idame edilmektedir. Güverte yolcularının mümkün mertebe iyi şartlar içinde seyahatlerinin temini bankamızın başlıca hedeflerinden biridir. Ancak halihazırda ki filo ile bunu temin ancak motörlü gemilerde mümkün olabilmektedir. Bu gemilerde güverte yolcuları için ranzalar yapılmıştır ve eksik olanları da tamamlanmaktadır. Eski gemilerde bunu yapmaya imkân yoktur. Yeni inşaat programımızdaki gemilerin plânlarında güverte yolcusunun iyi şartlarla seyahati temin edilmiştir.

3. Karadeniz ve Akdeniz postalarında hizmet gören bütün gemilerimizde güverte yolcuları için liman tüzüklerinin emrettiği esaslar dâhilinde yağmur ve güneşten mahfuz mahaller, yıkanma yerleri, helâlâlar ve yolcuların yiyecek ihtiyaçlarını temin eden kantinler mevcuttur.

Yazın açık güverteye çıkacak yolcuların güneşten müteessir olmamaları için tenteleri yenilemekteyiz.

4. İstanbul kömür depolarından yeter miktarda kömür tedariki her zaman mümkün olmamaktadır. Bu itibarla Karadeniz'e çalışan gemilerimizin kömür ihtiyacının Zonguldak'a uğradıklarında mahallen temini zaruri bulunmaktadır. Maliyetleri arasında mevcut fark dolayısıyla kömür ihtiyacının mümkün olduğu kadar fazla bir kısmının doğrudan doğruya Zonguldaktan temini aynı zamanda işletme ekonominin bir icabıdır. Yalnız aralık postasında çalışan düşük süratli gemilerimizi ilgilendiren bu zaruret sürat postasındaki motörlü gemilerimizi tabiiyle müteessir etmemektedir.

5. T. B. M. M. Başkanı Sayın Koraltan, Karadeniz sürat postasını yapan ordu gemisinin dönüş seferiyle İstanbul'a avdet buyurmuşlardı. Gemi, daha evvel gidiş seferi esnasında muhalefeti hava ve yükleme işlerinin gecikmesi dolayısıyla bir gün kadar tehirlî idi. Geminin bu seferine ait iskelelere uğrama saatleri tarife ile mukayeseli olarak ilişik cetvelde gösterilmiştir. Dönüş seferi esnasında gecikmeyi mucip her hangi bir hâdise olmamıştır.

6. Denizcilik Bankası İdaresinde mesuliyet sahibi olanların hepsi istisnasız olarak daha evvelce deniz işlerinde çalışmış, Devlet Denizyolları İdaresinden devren gelmiş veya mali, iktisadi veya işletmecilik ve bankacılık sahalarında ihtisas sahibi kimselerdir. Banka ve işletmelerimiz teşkilâtında yer alan teknik veya idari personelimizin iş ve vazifelerinin emrettiği vaziyetlerde zaman zaman gemilerimizde, gemilerimizin faaliyetinde bulunduğu mntakalarda veya vazifeleriyle ilgili mevzuları yerinde tetkik, müzakere kontrol veya teftiş gayesiyle seyahat etmekte oldukları tabiidir.

7. Denizcilik Bankası; Galata Köprüsü başındaki Merkez Müdürlüğü binasının reklâm yazılarına ve ışık tertibatına 13 250, Basın Yayın Genel Müdürlüğüne verilen radyo ilânlarına 28 800 lira, gazete ilânlarına 4 000 lira, duvar afişlerine 1 250 lira ve dergi ilânlarına 500 lira kadar bir masraf yapılmıştır.

8. Denizcilik Bankasının kuruluşunu mütaakıp elde mevcut Denizyolları İdaresine ait matbu evrak ve etiketler, esas itibariyle bitince-

ye kadar aynen kullanılmış hariçle ilgili işlerde ise kaşe ile damgalanarak yine sarfedilmiştir. Bu yüzden bir ziyan veya munzam masraf olmamıştır. Bina ve tesislerimizin kapı veya girişlerinde eski idareye ait levhaların yeni unvanlarıyla değiştirilmesi zarureti aşikârdır. Bina ve tesislerimizin büyüklük ve ehemmiyeti ile mütenasip olarak uygun ebad ve evsafa imal olunan levhalardan sadece bir kaçı 100 liradan fazla değerdedir.

9. Tersanelerimizde yaptırılması kararlaştırılmak üzere olan bâzi tadilleri mütaakıp kamara ilâve edilecek olan Uludağ ve Bandırma gemilerimizi İstanbul, İzmir, Pire ve Zonguldak arasında tesis edilecek ilâve ve sürat postasında çalıştırmayı düşünüyoruz. Sinob ve Samsun limanları için ise Aralık ayında tatbikına başlanan yeni tarife gereğince İzmir ile irtibatı olan yeni ve Tırhan tipi vapurlarla bir posta tesis edilmiş bulunmaktadır.

10. Posta gemilerinin iskelelerde kalma müddetleri yolcuların inip binmesi kadar yüklerin

boşaltma ve yükleme imkânlarının süratine ve teknik işletme icaplarına göre tertip edilmektedir. Bu müddetlerin asgari hadlerde tutulmaya çalışılacağı şüphesizdir. Seferlerin süratlendirilmesi bir taraftan limanlarda yükleme ve boşaltma tesislerinin modernleştirilmesine diğer taraftan seyir süratleri düşük eski gemilerimizin yerine daha süratli yeni gemilerin alınmasına bağlı bir keyfiyettir. 1953 yılı için tahakkukuna çalışacağımız yeni investisyon programımız sayesinde kabotaj hatlarımız için yeni gemiler tedarik edildikten ve buna muvazi olarak inşa halinde bulunan liman tesisleri de ikmal olunduktan sonra ifa etmekte olduğumuz yolcu ve yük ulaştırma hizmetlerinin esaslı surette süratlendirilebileceğini beklemekteyiz.

Derin saygularımızla.

Denizcilik Bankası T. A. O.

Genel Müdürlük

Z. Bilge

U. Yenel

İmza

İmza

Ordu'nun 14 ncü seferi

Uğradığı liman	Tarifeye göre		Fiilen		Tarifeye göre		Fiilen	
	Tarih	Saat	Tarih	Saat	Tarih	Saat	Tarih	Saat
İstanbul	—	—	—	—	14/11	11,00	14/11	01,30
Zonguldak	14/11	12,00	14/11	12,15	14/11	14,00	14/11	13,50
İnebolu	14/11	21,00	14/11	21,15	14/11	24,00	14/11	23,00
Sinob	15/11	6,00	15/11	5,00	15/11	7,30	15/11	8,15
Samsun	15/11	13,30	15/11	14,45	15/11	17,30	15/11	21,45
Fatsa	15/11	22,30	16/11	2,50	16/11	01,00	16/11	4,45
Ordu	16/11	4,00	16/11	7,15	16/11	6,30	16/11	8,30
Giresun	16/11	8,30	16/11	10,20	16/11	10,30	16/11	12,00
Görece	16/11	13,00	16/11	14,10	16/11	15,00	16/11	15,20
Trabzon	16/11	18,00	16/11	18,00	16/11	22,00	17/11	11,30
Rize	17/11	1,00	17/11	14,00	17/11	3,30	17/11	16,15
Hopa	17/11	7,00	17/11	19,30	17/11	11,00	18/11	5,45
Rize	17/11	14,30	18/11	9,15	17/11	16,30	18/11	13,20
Trabzon	17/11	19,30	18/11	16,15	17/11	23,00	18/11	19,30
Akçaabat	17/11	24,00	—	—	18/11	3,00	—	—
Görece	18/11	6,00	18/11	22,15	18/11	8,00	19/11	00,40
Giresun	18/11	10,30	19/11	3,00	18/11	12,30	19/11	5,15
Ordu	18/11	14,30	19/11	7,30	18/11	16,30	19/11	9,45
Fatsa	18/11	19,30	19/11	12,15	18/11	22,30	19/11	21,15
Samsun	19/11	4,00	20/11	2,30	19/11	10,00	20/11	8,30
Sinob	19/11	16,00	20/11	14,00	19/11	17,30	20/11	16,30
İnebolu	19/11	23,30	20/11	21,15	20/11	1,30	20/11	22,45
Zonguldak	20/11	8,00	21/11	6,30	20/11	9,30	21/11	7,30
İstanbul	20/11	19,30	21/11	17,00	—	—	—	—

2. — *Sinob Milletvekili Muhit Tümerkan'ın, Denizcilik Bankası, ekspres ve posta vapurlarının 1950 ve 1952 yıllarında muhtelif iskelelere yaptığı seferlere, istiap haddlerine, fırtınalı havalarda aksayan seferler dolayısıyla vapur bekleyen yolcu ve yükler hakkında ne gibi tedbirler alındığına ve bankanın kuruluşundan itibaren inşaat ve diğer hususlar için ne kadar para sarfedildiğine dair Başbakanlıktan olan sorusuna Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı (6/868)*

Denizcilik Bankasına ait çalışmalarla ilgili bâzı hususların Başbakanlıkça yazılı olarak cevaplandırılmasına dair.

T. B. Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı hususların, Başbakanlıkça, ayrı ayrı açıklanmak suretiyle cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim :

Zonguldak, İnebolu, Abana, Türkeli, Ayan-cık, Sinob, Gerze, Samsun, Ordu, Hopa, Çanak-kale, Bandırma, Gölçük, İzmit, Mudanya, Armutlu, Gemlik, İmralı, Karabiga, Erdek, Ayvalık, İzmir, Marmara, Antalya, Anamur, Sifike, Mersin, İskenderun, İskele ve mevkileriyle (Ağustos, Eylül 1950), (Şubat 1951), keza (Şubat, Ağustos, Eylül 1952) ayları; ve (1950), (1952) yılları olarak, cetvel ve yazı halinde aşağıdaki sorularımın karşılıklarının verilmesini dilerim :

Bu aylarda ve bu iki yılda sayılan yerlere kaçar aded ekspres vapur, kaçar aded sair posta vapuru uğraması tarifeler icabı idi, kaçar tane uğramıştır? Hangi gün ve saatlerde gelmeleri ve gitmeleri gerekirdi? (Gecikmeleri olanların saat hesabıyla işaret edilmesi ricasiyle)

Buralardan, her vapur kaç aded mevki, kaç aded güverte yolcusu istiap haddindedir, bu seferlerinde aynı iskeleler yolcuları için, (acetası olmyan iskeleler yolcuları behemehal yine kendi iskelesinde gösterilmesi ricasiyle), mevkilere kaçar aded kamara, kaçar aded salon bileti kesilmiş, güverteler için kaçar aded biletili ve kaçar aded cezalı kaçak, kaçar aded biletsiz yolcu alınmıştır. Bu iskelelere kaçar yolcu inmiştir?

Bu yolcu vapurlarının hangilerine hayvan yükü de alınmıştır, ve bu nizami midir? Hangi

yolcu vapurlarına hayvan yükü alınmaması gereklidir?

Buralarda aynı aylarda vapurlara alınmayan yolcu sayıları kaçar tanedir? (Müracaatların hepsi takribî olsa da kaydedilmesi ricasiyle)

Bir iskele, liman veya mevkie yolcu vapuru uğraması için ölçü nedir. Bilhassa, hem yük, hem yolcu alan vapurların bir iskele veya mevkie uğraması için ne miktar ve kıymette yük, veya kaç aded yolcu lâzımdır?

Fırtınalı havalarda bir seferini atlayan vapurları bekleyen yolcu ve yükler için vatandaşlara hangi imkânlar verilmektedir. Fırtına hemen sükûnet bulursa veya üst üste birkaç sefere imkân vermezse, Karadeniz ve Akdeniz postalarının yolcu ve yükleri hakkında ne tedbir alınmaktadır? (İzabı ve tadadı ricasiyle) Bir yılda bu şekilde hangi iskelelerin kaç seferi aksamıştır? Bunlar için birikmiş yolcu ve yüklerin nakli sonraki normal postaya mı yüklenmiştir; hususi tedbir alınmış ise ne yapılmıştır. Telâfileri yapılmamış seferler kaç tanedir ve hangi iskelelere aittir?

Meselâ; bu Ağustos ayının son postasını yapan vapurlar hangileridir? Bunların maliyeti, mümkün değilse, takribî kıymeti nedir?

Keza aynı vapurları bir hizmete kiralamak gerekse, beherinin gündelik kirası (takribî de olsa) ne kadardır? Bu vapurlar yine meselâ bu Ağustos ve geçen Şubat aylarında ceman kaçar gün ve saat seyir halinde bulunmuşlardır; kaçar gün ve saat istirahatte kalmışlardır? (Yükleme ve boşaltma zamanlarının gerektirdiği müddet ayrıca)

Sorumun başında zikredilen yerlerden İstanbul'a ve Çatalzeytin, Abana, Türkeli, Ayan-cık, Sinob, Gerze'den, İnebolu'ya ve Erdek, Ayvalık ve Alanya'dan İstanbul'a ve İzmir'e mevki, cezalı ve cezasız güverte bilet fiyatları ve yük fiyatları 1950 Mayısında ve bugün kaçar liradır?

Şehir hatlarında ve diğer hatlarda, ay, mevsim, hafta, bayram, tatil, fevkalâde günler, yolcu mevcudu icaplarına göre ve trenlerle münasebetli hallerde trenlerin gecikmesi halinde, icaba göre tatbiki gereken tarife ve usullerin tesis edilmemiş veya bâzı hallerde kifayetsiz olarak nazara alınmış olması sebebi nedir?

Ya boş sayılacak şekilde, veya izdiham ha-

linde olan gemilerin daha pratik bir tarifeyle bağlanmasına ne zaman tevessül edilecektir?

Denizyolları İdaresinin Denizcilik Bankası olmasından itibaren banka için İstanbul'da inşaat, tesisat, tamirat, meremet, tadilat, istimalâk gibi işlere ve gayrimenkul mubayaasına kaçar lira sarfedilmiş ve bu işlerden kaç liralık için ihale edilmiş, veya ihalesi kararlaştırılmış; veya ikmali derdest bulunmuştur?

Bu sorularımın ayrı ayrı ve lütfen müfredatlı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederim. 30 . XI . 1952

Sinob Milletvekili
Dr. Muhit Tümerkan

T. C.

Ulaştırma Bakanlığı 24 Eylül 1953
Lim. ve Dz. İş Da. Başkanlığı
Şube : Ulaştırma Md.
Sayı : U - 12/1 - 18/3535/9982
Eki : 10.

Özü : Denizcilik Bankası vapur seferlerine dair istenilen malûmat hakkında.

T. B. M. M. Reislğine

K : 6 . XII . 1952 gün ve 4388/9715 - 6/868 sayılı yazımıza :

Denizcilik Bankasına ait eksperes ve posta vapurlarının 1950 ve 1952 yıllarında muhtelif iskelelere yaptığı seferlere, istiap hadlerine, fırtınalı havalarda aksıyan seferler dolayısıyla vapur bekliyen yolcu ve yükler hakkında ne gibi tedbirler alındığına ve bankanın kuruluşundan itibaren inşaat ve diğer hususlar için ne kadar para sarfedildiğine dair Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan tarafından Başvekâlete tevcih olunan ve cevaplandırılması için vekâletimize havale buyurulan yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Sayın Mebus tarafından istenilen malûmatı ihtiva eden Denizcilik Bankası T. A. O. Genel Müdürlüğünün 5 . I . 1953 gün ve 71/62 sayılı yazısı örneği ve vapur seferlerine ait listeler ilişik [*] olarak sunulmuştur.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Vekili
Y. Üresin

[*] Not : İlişik listeler soru sahibine gösterilerek dosyasına konmuştur.

Denizcilik Bankası

T. A. O.

İstanbul, 5 . 1 . 1953

Şube : Gl. Müdürlüğü

Sayı : 1/71/62

Ulaştırma Bakanlığı
Ankara

11 . 12 . 1952 gün ve Liman ve Dz. İş. Da. Başkanlığı 4532 sayılı yazılarımıza cevaptır :

Sayın Sinob Milletvekili Dr. Muhit Tümerkan tarafından verilen ve Yüksek Başbakanlık makamına tevdi olunan 30 . 11 . 1952 tarihli yazılı soru önergesinde mevzuubahis edilen vapur seferleri hakkında istenilen malûmatı mevcut kuyudat ve imkânlarımızın müsaadesi nispetinde mümkün olduğu kadar teferruatlı bir şekilde tesbitine çalışarak aşağıda arz ediyoruz : Bankamızın ne şekilde bir filo devir almış olduğunu bundan evvelki yazımızda belirtmiştik. Bu hususu bir kere daha arz ettikten sonra sırasıyla cevaplara geçiyoruz :

1. Yazıda zikredilen 28 iskeleye uğrıyan kabotaj hatlarımızda Ağustos ve Eylül 1950, Şubat.1951, Şubat, Ağustos ve Eylül 1952 aylarında tarifeye göre hareket ettirilmesi lâzımgelen sefer adedi ile fiilen ikmal edilen seferlerin adedi ilişik (Tablo I) de mukayeseli olarak gösterilmiştir. Aynı tabloda bu hatlarda çalışan gemilerimizin adı ile her birinin yaptığı sefer adedi ayrı ayrı hizalarına yazılmıştır.

Hava şartları, yükleme ve boşaltma güçlükleri ve sair işletme sebepleri yüzünden tabloda gösterilen seferlerin limanlara varış ve kalkış saatlerinde tarifeye göre bazı farkların hâsıl olacağı Deniz İşletmeciliğinin kaçınılmaz icaplarındandır. Yüzlere seferin adedi binlere varan iskele uğraklarında her birinin tarifeye nazaran mukayeseli olarak varış ve kalkış saatlerinin cetveller halinde tesbitine imkân bulunamamıştır. Ancak tablodan görüleceği veçhile son bir yıl zarfında sefer adedi itibariyle tarifeye göre bir aksama olmamıştır.

2. Yukarda sözü geçen 28 iskeleden gemilerimize binen ve inen yolcu adedleri ilişik (Tablo II) de her mevki için ayrı ayrı gösterilmiştir. Binen yolcuların ayrıca bir de kamara, salon, biletsiz, cezalı kaçak diye tasnife tâbi tutularak cetveller halinde tesbitine istatistik kayıtlarımız imkân vermemektedir.

3. Birinci tabloda ismi geçen gemilerimizin

istiap hadleri ilişik cetvelde gösterilmiştir. (Tablo IV)

4. Görülen ihtiyaç ve zaruret karşısında kabotaj hatlarımızda çalışan yolcu gemilerimizin hemen hepsiyle zaman zaman hayvan taşınmıştır. Ancak yeni tatbikına başladığımız sefer programlarına göre Karadenizde sırf hayvan nakliyatına iki gemi tahsis ederek muntazam tarifeli yeni bir aralık postası tesis etmiş ve bu suretle sürat postalarını yapan gemilerimize sureti katiyede hayvan alınmamasını temin etmiş bulunuyoruz.

5. İskelelerde istiap haddinin dolması dolayısıyla vapurlara alınamayan yolcu sayısının tesbitine imkân görülememiştir. Son tarife tadilatıyla en çok izdiham gösteren iskelelere ilâve seferler tahsis edilerek kontenjan usulünün ilgasına ihtiyacın daha iyi bir şekilde karşılanmasına imkân hâsıl olmuştur.

6. Halen işletilen muntazam postalarımızın yolu üzerinde her hangi yeni bir iskelenin tarifeye ithali için, şart olan iş hacminin mücerret olarak rakamla ifadesini mümkün görmemekteyiz. Bu hususta varılacak karara müessir olan âmiller çok çeşitlidir. Muhtemel yük miktarı ve yolcu adedi kadar mevsimlere göre tahavvüllerini, iskelenin coğrafi durumunu gayrimüsaait hava şartlarında gemilerimizin barınma imkânlarını, diğer rakip nakliye vasıtalarının rekabet vaziyetini, iskelenin memleket ekonomisinde haiz olduğu ehemmiyeti, tarifelerde yapılmasına zaruret hâsıl olacak delişikliğin diğer iskelelerin varış ve kalkış saatlerine olan tesirini nazarı itibara alarak her defasında her vakanın hususiyetlerine göre bir ekonomik etüd yapılarak doğru bir karara varmak gerekir.

7. Fırtınalı havalarda her hangi bir gemimiz mecburi olarak bir iskeleye uğrıyamadığı zamanlarda o sefere ait iskelede bekliyen yolcu ve yük aynı hatta işliyen mütaakıp gemimiz tarafından alınmakta, o iskeleye çıkacak yolcu mütaakıp bir iskeleden diğer bir gemimizle mümkün olan en kısa bir zamanda inmek istediği iskeleye tarafımızdan taşınmakta, iskeleye çıkacak yükler ise geminin dönüş seferinde çıkarılmaktadır. Gemi vaziyeti müsait olduğu hallerde hava muhalefeti dolayısıyla yapılamayan seferlerin yerine yedek bir gemimiz sefere konarak servisin aksamamasına çalışılmaktadır.

8. Bütün gemilerimizin hakiki kıymetleri

bankaya devirleri dolayısıyla Tasfiye Heyetince yeniden tesbit edilmektedir. Bu yılın Ağustos ayında Karadeniz hattında son postaları yapan gemilerimiz Tırhan ve İzmir'dir. Bu iki gemimizin takribî kıymetleri sırasıyla 2 180 000 lira ve 780 000 liradır. Bu gemilerimizin Ağustos ve Şubat 1952 aylarında yaptıkları muhtelif seferlerdeki seyir; limanlarda âram (yükleme - boşaltma) ve tamir veya sair sebeplerle intizarda geçen müddetleri aşağıda gösterilmiştir.

Geminin adı	Ayı	Seyir müddeti	
Tırhan	Ağustos	13 gün	5 saat
»	Şubat	9 »	4 »
İzmir	Ağustos	5 »	17 »
»	Şubat	11 »	10 »
Âram müddeti		Tamir veya intizar müddeti	
geminin yüklemeye - boşaltması dâhil			
13 gün	19 saat	4 gün	
19 »	— »	—	
8 »	7 »	17 » (Tamir)	
16 »	14 »	—	

9. Birinci maddede ismi gegen iskelelerden İstanbul'a ve Çatalzeytin, Abana, Türkeli, Ayanık, Sinob, Gerze'den İnebolu'ya ve Erdek, Ayalık ve Alanya'dan İstanbul'a ve İzmir'e tatbik edilen yük ve yolcu bilet ücretleri hakkında istenilen malûmat ilişik (Tablo III) de gösterilmiştir.

10. Şehir hatlarında ve diğer hatlarda tatbik ettiğimiz işletme programları ve tarifelerin tanziminde mevsim, hafta tatili ve bayram günlerinin yolcu hareketleri mümkün mertebe nazarı itibara alınmaktadır. Bunların dışında fevkalâde günlerin evvelden derpişi mümkün olmayan âni ihtiyaçlarını karşılamak üzere de gemi mevcudumuzun müsaadesi nispetinde ihtiyat gemi bulundurmaya çalışılmaktadır.

11. Bugün elde mevcut filonun imkânlarından âzami şekilde istifade edilmektedir. Daha rasyonel bir programla ancak, filonun ihtiyaca göre yenilenmesinden sonra geçilebilecektir. Bu da bittabi yeni sermaye yatırıma ve zamana mütevakıftır.

12. Denizcilik Bankasının kuruluşundan itibaren inşaat, tesisat, tadilat veya istimlak gi-

bi sabit kıymet yatırımlarına 1952 yılında sarfedileceğini tahmin ettiğiniz meblâğ takriben 4 500 000,— liradır. Bu envestismanlarımızın teferruatı 1952 yılı bilânçomuzla birlikte arz edilmiş olacaktır.

Bir işletmede her an, her nevi rakam ve ihσαι malûmat talebini karşılayacak bilgilerin mevcut bulunamayacağı izantah vârestedir.

Mevcut istatistiklerden istihraç ederek verdiğimiz bu malûmat kâfi gelmediği takdirde hususi bir ekip kurularak uzun bir mesai ve masraf ihtiyarına ihtiyaç bulunduğunu arzı faildeli bulur bu vesile ile en derin saygılarımızı sunarız.

Denizcilik Bankası T. A. O.

Genel Müdürlük

Z. Bilge

U. Yenal

İmza

İmza

3. — *Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın, Malatya Vilâyeti emrine köy ve il yollarıyla köy içme suları için 1951 ve 1952 malî yıllarında ne kadar tahsisat verildiğine, bu paralardan ne kadarının sarfedildiğine ve küçük köy sulama işlerine dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/966)*

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

7 . III . 1953

Aşağıdaki sorularımın İçtüzük gereğince Bayındırlık Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu

M. Kartal

1. 1951 ve 1952 Malî yıllarında Malatya Vilâyeti emrine köy ve il yollarıyla köy içme suları tahsisatından ne miktar verilmiştir ve bu paralardan muayyen senesi zarfında ne miktarı sarfedilmiştir?

2. Bu vilâyette :

A) Her malî sene tahsisatından ayrı ayrı olarak köy ve il yolları tahsisatından ne miktarı il ve ne miktarı köy yollarına sarfedilmiştir. Sarfedilen bu para karşılığında kaç kilometrelik köy ve kaç kilometrelik il yolu yaptırılmıştır? Bu yolların ayrı ayrı kilometresi kaç liraya mal olmuştur. Yeniden yapılan veya tamir edilen il yolu hangi istikamette ve kaçınıcı kilometreden, kaç kilometredir?

B) 1951 Malî yılında, köy içme suyu tah-

sisatı olarak verilen para ile hangi köylere ve kaç kilometre mesafeden su getirilmiştir? Ayrı ayrı gösterilmek şartıyla her çeşmeye kaç lira sarfedilmiştir?

C) 1952 Malî yılında, köy içme suyu tahsisatı olarak verilen para ile hangi köylere ve kaç kilometre mesafeden su getirilmiştir? Her çeşmeye kaç lira sarfedilmiştir?

3. Küçük köy sulama işlerinden, merkez ilcesi de dâhil olmak şartıyla bugüne kadar kaç köy veya kasaba, iska sularının ıslahı, bataklık halindeki arazilerinin kurutulması, sel istilâsı tehlikesine mâruz bulunan arazilerinin korunması, ve bu arazilerinin tevsi için bâzı fennî tedbirlerin alınması hakkında vilâyet veya bakanlığa müracaat etmişlerdir; bu müracaatlar ne muamele görmüştür?

4. Üçüncü maddede arzedilen müracaatların, etüd ve projelerini yaptırmak ve ekonomik görüldüğü takdirde tahsisatı konulup yaptırılmak üzere Bayındırlık Vekâleti yüksek makamına sunulması icabederken Pütürge'nin Babik ve diğer birkaç köy ihtiyar heyetinin bu hususa ait müşterek müracaatları Pütürge Kaymakamlığına 20 . VIII . 1952 gün ve 259 sayılı yazı ile Malatya Vilâyetine gönderildiği halde, hangi mucip sebeple muameleye konulmamış ve tahsisat bulunmadığından bahsile bu köylere cevap verilmiştir?

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı

27.7.1953

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : 450

B. M. Meclisi Reisliğine

Ankara.

18.3 1953 gün ve 6-966/4931-10916 sayılı yazı karşılığıdır :

Malatya İli emrine il ve köy yolları ile köy içme suları için 1951 ve 1952 malî yıllarında ne kadar tahsisat verildiğine, bu paralardan ne kadarının sarfedildiğine ve küçük köy sulama işlerine ait Malatya Mebusu Mehmet Kartal tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoğlu

Not : İlişik cetveller soru sahibine gösterilmek dosyasına konulmuştur.

Malatya İli emrine il ve köy yollarıyla köy içme suları için 1951 ve 1952 mali yıllarında ne kadar tahsisat verildiğine, bu paralardan ne kadarının sarfedildiğine ve küçük köy sulama işlerine ait Malatya Mebusu Mehmet Kartal tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. 1951 yılı Vekâlet yardım fonundan Malatya İline :

Lira

150 000 İl ve köy yollarına
20 000 Doğanşehir yoluna

170 000

2. 1952 yılı Vekâlet yardım fonundan Malatya İline :

Lira

664 500 İl ve köy yollarına
235 500 Makine karşılığına
300 000 Gölbaşı - Adıyaman
200 Yolluk

1 200 200

tutarında yardım hesaplanmıştır.

3. 1951 yılında :

Lira

141 833 İl yollarına
10 847 Köy yollarına

152 680 Harcanmıştır.

4. 1952 yılında :

Lira

784 325 İl yollarına
69 513 Köy yollarına

661 308 harcanmıştır.

235 500 liralık makine yardımına mukabil :

1 adet kar bıçaklı kamyon

3 » 5 tonluk mazotlu kamyon

3 » 2,5 tonluk benzinli kamyon

1 » 210 kompresör

1 » Loder

1 » Husky Greyder (Kamyonla çekilir)
almıştır.

5. 1951 yılında yapılan işler :

a) İl yolunda	Kilometre arası	Metre tul	İşin cinsi
Hekimhan - Darende	Kuruçay	—	Köprü onarımı
Gölbaşı - Adıyaman	32 + 580 — 36 + 580	4 000	Yapım
Gölbaşı - Adıyaman	6 + 060 — 16 + 000	9 940	Yapım ve menfezler
Malatya - Arapkir	45 + 000 — 48 + 000	3 000	Onarım
Doğanşehir - İltisak	0 + 000 — 5 + 000	2 000	»
Gölbaşı - Besni	0 + 000 — 14 + 000	14 000	»
Kahta - Malatya	Cendere	Köprü	»
b) Köy yolları :			
Akçadağ - Bekiruşağı		1 000	Köprü onarımı
Şotik - Arapkir	20 + 000 — 30 + 000	10 000	Geçit
Pervari - İltisak		3 000	Köprü
Malatya - Bulgurlu	1 + 000 — 2 + 000	1 000	Geçit
Doğanşehir - Polat	0 + 000 — 5 + 000	500	»

6. 1952 yılında yapılan işler :

a) İl yollarında :

Gölbaşı - Besni iltisakı Adıya- man	6 + 000 — 56 + 000	14 000	Yapım
Gölbaşı - Besni	0 + 000 — 28 + 000	10 000	Stabilize ferşi
Malatya - Adıyaman	5 + 000 — 90 + 000	14 000	Yol onarımı ve köprü onarımı, köprü yapım, stabilize ferşi.
Doğanşehir - Devlet yolu iltisakı	0 + 000 — 5 + 000	5 000	Yol ve köprü onarımı
Malatya - Pütürge	0 + 000 — 60 + 000	26 000	Yapım
Keferdiz	0 + 000 — 6 + 000		Menfez

b) Köy yollarında :

Darende - Elbistan	5 + 000 — 15 + 000	5 000	Tesviye
Darende - Balaban	Köprü	—	Onarım
Doğanşehir - Polat	0 + 000 — 7 + 000	1 400	Yapım
Tahir - Şatik	8 + 000 — 20 + 000	3 000	Tesviye
Akçadağ - Keller	0 + 000 — 5 + 000	5 000	»
Arapkir - Tahir	20 + 000 — 30 + 000	8 000	»
Arapkir Anberge ve Karahüyük	0 + 000 — 10 + 000	10 000	»
İsmetpaşa - Püllüm	5 + 000 — 25 + 000	1 000	»
Dutağacı - Adıyaman İltisakı	0 + 000 — 5 + 000	2 000	»
Besni - Dut	Köprü	6 000	Yapım
Besni - Keysun	»		»
Darende - Kötükahı	»		Onarım

İl yollarında gösterilen faaliyet, mevcut yolların tevsi, ıslahı veya mevcut köprülülük, köprüsüz tesviyelerin kaplanması gibi hususiyetler arz etmektedir. Bu itibarla maliyet hesabında tam bir değerlendirme mümkün değildir. Köy yollarında yapılan çalışmalarda faydalanılan mahalli yardım ve kol gücü müteahvil olduğundan yeknesak bir maliyet hesabı

mümkün değildir.

7. Malatya Vilâyeti emrine köy içme sularını için halkın yapacağı su işlerine yardım tahsisatından, 1951 yılında 70 000 ve 1952 yılında 366 500 lira ödenek verilmiştir.

Bu paralardan muayyen senesi zarfında 1951 yılında 56 485,90 lira, 1952 yılında 313 800,05 lira sarfedilerek artan para yine aynı işlere

tahsis edilmek üzere diğer senelere devredilmiş-
itr.

8. 1951 ve 1952 Malî yıllarında, köy içme suyu tahsisatı olarak verilen para ile hangi köy-
lere ve kaç kilometre mesafeden su getirildiği-
ne dair Malatya Valiliğinden alınan tafsilâtı ha-
vi cetvel ilişiktir.

9. Vekâletimize her hangi bir suretle inti-
kal eden su konularının etüd edilmeleri için il-
gili bulunan su işleri şube müdürlüklerine emir
verilmekte ve keyfiyetin ilgililere duyurulma-
sı için de valiliklere yazılmaktadır.

Su İşleri şube müdürlükleri tarafından ya-
pılan etüde ait raporlar üzerindeki incelemeler
sonunda, konuların ele alınıp alınmayacağı tes-
bit edilmekte ve ele alınması gerekenler ehem-
miyet derecelerine göre tercih listesine alma-
rak programların tanzimi sırasında göz önünde
bulundurulmak üzere notedilmekte ve bu ko-
nular bütçe ve ödenek durumuna göre her se-
ne tanzim edilen su işleri programlarına alın-
mak suretiyle tahakkuk ettirilmektedir.

Bu yoldan vekâletimize şimdiye kadar, Ma-
latya İlinde 27 köy ve 2 kasabadan müracaat
vâkı olmuş ve bu müracaatlar yukarıda açıklan-
dığı şekilde cevaplandırılmıştır.

Bu meyanda Malatya Vilâyetinde ele alınan
ve önümüzdeki yıllar su işleri programlarına
alınması derpiş edilen konular aşağıda göste-
rilmiştir :

10. Yapılan ve devam eden su işleri:

İhale bedeli
Lira

a) Malatya Boran şebekesinin tamamlanması	85 000
b) Derme sulaması ikmali	642 000
c) Doğanşehir sulaması 1 nei kısmı	444 000
d) İzolu - Çakçak sulaması	25 000
e) Prot bataklığı kurutulması	31 000
f) Pütürge - Keferdiz Bucağı } sulaması	42 000
g) Pütürge - Keferdiz Bucağı } Ağvan sulaması	
h) Arapkir sulama kanalı is- lahı	71 000
i) Adıyaman ve Kâhta ovaları haritasının alınması	166 000

11. 1953 yılı su işleri programında yapıla-
cak işler :

Keşif bedeli
Lira

a) Şahnahan sulaması	1 500 000
b) Doğanşehir sulaması 2 nei kısmı	300 000

12. Önümüzdeki yıllar programlarında ele
alınacak su işleri :

Takribî keşfi
Lira

a) Arapkir sulama kanalı isla- hı 2 nei kısım	100 000
b) Akçadağ - Sakaluzun Kö- yü sulaması islahı	20 000
c) Adıyaman - Kâhta ovaları sulaması 1 nei kısım	2 000 000
d) Akçadağ sulaması	6 500 000
e) Merkez Tahir Bucağına bağlı Karahöyük Köyü kurutma ve sulaması	100 000
f) Darende - Fetrek Köyün- den çıkan su ile Balaban Nahiyesi arazisinin sulanması	50 000

13. Malatya Valiliğinden alınan 31.III.1953
gün ve 777 sayılı yazıda, Pütürge Kaymakam-
lığının 20 . VIII . 1952 gün ve 259 sayılı yazısın-
da istenilen küçük sulama işlerinin tetkiki Elâ-
zığ 61 nei Su İşleri Müdürlüğüne 11 . IX . 1952
gün ve 1671 Bayındırlık sayılı yazı ile bildiril-
diği ve durumdan kaymakamlığın haberdar
edildiği anlaşılmış bulunmaktadır.

4. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un,*
1952 yılında Kırşehir Vilâyetinin hangi köyleri-
ne içme suyu getirildiğine ve bu maksatla 1953
yılı Bütçesi ödeneğinden aynı vilâyete ne mik-
tar para ayrıldığına, çeşmeye ihtiyacı olan bütün
köylerin tesbit edilip edilmediğine dair sorusuna
Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı
cevabı (6/1051)

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

1. 1952 yılında Kırşehir İlinde hangi köy-
lere içme suyu getirilmiş, hangi köylerin çeşmesi
onarılmıştır?

2. Bu maksatla 1953 yılı Bütçesi ile kabul
edilen ödeneklerden Kırşehir'e ne miktar para

ayrılmıştır? Bu yıl kaç köyün çeşmesi yapılabilir?

3. Çeşmeye ihtiyacı olan bütün köyler tesbit edilmiş midir?

4. Su getirme ve çeşme yapma işleri hangi fennî vasıta ve elemanların kontrolü ile yapılmaktadır?

5. Yapılan para yardımları ile gerekli malzeme kolaylıkla temin edilerek köylüler süratle çeşmeye kavuşabiliyorlar mı?

Bu hususları Bayındırlık Vekâletince yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Kırşehir Mebusu
Halil Sezai Erkut

T. C.
Bayındırlık Vekâleti 27 . VII . 1953
Hususi Kalem
Sayı : 451

B. M. Meclisi Reisliğine.

Ankara.

4 . VII . 1953 gün ve 6-/1051/5218/11474 sayılı yazı karşılığıdır :

Kırşehir Vilâyetinin 1952 yılında hangi köylerine içme suyu getirildiğine, bu maksatla 1953 yılı Bütçesinden Kırşehir'e ne miktar para ayrıldığına, çeşmeye ihtiyacı olan bütün köylerin tesbit edilip edilmediğine dair Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoglu

1952 yılında Kırşehir Vilâyetinin hangi köylerine içme suyu getirildiğine ve bu maksatla 1953 yılı Bütçesi ödeneginden aynı vilâyete ne miktar para ayrıldığına, çeşmeye ihtiyacı olan bütün köylerin tesbit edilip edilmediğine dair Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. 1951 - 1952 yıllarında Kırşehir İlinde içme suyu getirilmiş veya tamir edilmiş olan köylerin adedi 70 olup bu köylere ait liste ekte sunulmuştur.

2. 1953 yılında Kırşehir İlinde içme suları olmayan köylere su getirilmesi için halkın

yapacağı su işlerine yardım olarak 150 bin lira gönderilmiştir.

1953 yılı içinde vilâyet dâhilinde 50 köyün içme suyu ele alınmış olup bu köylerin içme sularının akıtılmasına çalışılacaktır.

3. Kırşehir Vilâyeti dâhilinde çeşme ihtiyacı olan köyler 153 aded olup halen suyu az veya su yolu tamire muhtaç olan köy adedi 80 dir.

4. Su getirme ve çeşme yapma işleri kazalarda kurulan ve içinde bir de teknik eleman bulunan emanet komisyonları tarafından Bayındırlık Müdürlüğü teknik elemanlarının kontrolü altında icra edilmektedir.

5. Yapılan para yardımlarına köylünün de mesaisi katılmak suretiyle ihtiyaç olan malzeme zamanında temin edilebilmekte ve köylü suya kavuşturulmaktadır.

1951 - 1952 yıllarında Kırşehir merkez ve ilçelerinde suları akıtılan köyleri gösterir liste

Kırşehir merkez 12. Asma Karadam
köyleri : 13. Bahmalar

1. Kocabeyli	Avanos İlçesi :
2. Yağmurlu büyük oba	1. Seydin
3. Yağmurlu kale	2. Mahmat İpşirli
4. Karaboğaz	3. Mahmat Tatar
5. Sıdıklıkumartaç	4. Çılbah
6. Çeşmeli Ağıl	5. Belekli
7. Çadırılı Hacı Yusuf	6. Dere
8. Küçük Boğaz	7. Göynük
9. Sıdıklı Karşı Oba	8. Hacı Fakılı
10. Akçaagıl	9. Bağlıca
11. Yeşilli	10. Hamamorta
	11. Altıpınar
	12. Ayhan

Mucur İlçesi :

1. Küçük Kavak	13. Paşalı
2. Çatalargaç	14. Kalaycık
3. Yürücek	15. Karahasanlı

Çiçekdağı İlçesi :

4. Geycek	1. Şahinoğlu
5. Devepınarı	2. İbikli
6. Dalakeçi	3. Şeditler
7. Bahçeçik	4. Künküş
8. Kayapalar	5. Acı
9. Palangıç	6. Aşağı Hacıahmetli
10. Kızılağıl	
11. Kepez	

7. Ömeruşağı	8. Alışar
8. Demirli	9. Yelek Yukarı Ma-
9. Şahinoğlu orta	hallesi
köy	10. Yeniyanan
10. Hacıoğlu	11. Deveci
Hacıbektaş İlcesi :	12. Hançeri
1. Kütükçü	13. Sofular
2. Kızılağıl	14. Gökeşme
3. Yağmurlu ılıkak	15. Kargınmeşe
4. Aşağı Engel	16. Darıözü
5. Çiğdem	İsmal :
Kaman İlcesi :	11. Merkez köyleri
1. Çağırkan	13. Mucur »
2. Yağmurlu sarı-	15. Avanos »
uşağı	10. Çiçekdağı »
3. Merdeşe	5. Hacıbektaş
4. Topakkaya	16. Kaman
5. Ömerhaçılı	—
6. Karagınyenice	70
7. Kuraneli	==

5. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un, Kırşehir Lisesinin 1953 - 1954 ders yılında açılıp açılmıyacağına ve aynı vilâyete bağlı kazalarda yapılacak ortaokullar ile köy okulları için 1952 ve 1953 bütçelerinden ne kadar yardım yapıldığına dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Rafık Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1053)*

29 . IV . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1. Birkaç yıldan beri açılacağı vadedilerek sıraya konulduğu söylenen lise, Kırşehir'de 1953 - 1954 ders yılında faaliyete geçirilecek midir?

2. Kırşehir ilçelerinde yapılacak ortaokullar ile köy okullarına yardım olarak 1952 ve 1953 bütçeleri ödeneklerinden ne miktar para yardımı yapılmıştır?. Talep edilen miktarlara nazaran yapılan yardımların nispeti nedir?. Kırşehir'de köy okulları kaç yıl içinde tamamlanabileceklerdir?.

Bu iki hususun açık ve kesin olarak yazı ile Millî Eğitim Vekâletince cevaplandırılmasının sağlanmasını saygılarıyla rica ederim.

Kırşehir Mebusu
Halil Sezai Erkut

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti
Taliim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 001 - 1617

Özeti : Kırşehir Mebusu
Halil Sezai Erkut'un yazılı sorusunun cevabı Hk.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

4 Mayıs 1953 tarih ve 5220/11476 sayılı yazıları karşılığıdır :

Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un; Kırşehir Lisesinin 1953 - 1954 ders yılında açılıp açılmıyacağı, bu vilâyete bağlı kazalarda yapılacak ortaokullar ile köy okulları için 1952 ve 1953 bütçelerinden ne kadar yardım yapıldığı hakkındaki yazılı sorusu cevabının yazıma iştirilerek sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Millî Eğitim Vekili
Rafık Salim Burçak

Kırşehir Mebusu Sayın Halil Sezai Erkut'un, Kırşehir Lisesi ile bu vilâyetteki ortaokul ve köy okullarına Vekâletçe yapılan para yardım hakkındaki yazılı sorusu cevabıdır :

1. 1953 - 1954 ders yılı başında Kırşehir Ortaokulunda lise sınıflarının açılmasına başlanacaktır.

2. a) Kaman Kazası merkezinde mahallen yaptırılan ortaokul binasının ikmaline yardım olmak üzere; 1952 Bütçesinden 10 000, 1953 Bütçesinden 15 000 liralık, Mucur Kaza merkezinde mahallen yaptırılan ortaokul binasının ikmaline yardım olmak üzere; 1952 Bütçesinden 11 500, 1953 Bütçesinden 15 000 liralık ve Çiçekdağı Kazası merkezinde yaptırılacak ortaokul binasının ikmaline yardım olmak üzere de 1952 Bütçesinden 10 000 liralık yardım ödeneği verilmiştir.

Kırşehir Kaza merkezlerinde ortaokul binası yaptıran derneklere yapılan yardımlar, diğer kazalarda ortaokul binası yaptıran derneklere yapılmış olan yardımlarla hemayardır.

Kaman Ortaokulu binasının ikmaline yardım olmak üzere valilikçe 5 312 liraya lüzum gösterilmiş, buna mukabil 10 000 lira verilmiştir. Çiçekdağında mahallen yaptırılacak ortaokul binası ile Mucur Ortaokulu binasının eksiklerinin ikmaline için valilikçe ve derneklere yardım

ödenęi ayrılması istenilmiş, fakat bu hususta miktar zikredilmemiştir.

Her yıl bütçe ile alınmakta olan yardım ödenęi bir nispet dâhilinde ortaokul binası yap-tıran derneklere dağıtılmaktadır.

b) Kırşehir Vilâyetine, 1952 yılında köy okulları yardım ödenęinden 61 000 lira ayrılmıştır. 1953 yılında, valilikçe 452 000 liralık yardım ödenęi istenmişse de alınan 15 milyon liralık ödenekten, diğer illerin ihtiyaçları ve Kırşehir Valiliğinde bulunan okuma çağındaki çocuk sayısı ile okula devam eden öğrenci sayısı arasındaki nispet de dikkate alınarak 113 000 liralık ödenek ayrılmıştır.

Hazırlanmış olan İlköğretim kanun tasarısında okulsuz köylerimizin 13 yılda okula kavuşturulması hususu derpiş edilmiş bulunmaktadır.

Tasarı kanunlaştığı zaman, diğer valiliklerle birlikte, Kırşehir okul ihtiyacı da karşılanmış olacaktır.

6. — Kayseri Mebusu İsmail Berkok'un, bugünkü tedris mevzuu ve tatbik edilen programlar hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Refik Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1060)

30 . IV . 1953

Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki suallerin Millî Eğitim Vekâleti tarafından tahriren cevaplandırılmasının temin buyurulmasını saygı ile rica eylerim.

1. Kanaatime göre :

A) Ruhi, zihni ve uzvi unsurlardan mürekkep olan insanın, muvazeneli bir surette inkişaf ve tekâmül etmesini sağlamak için onu terkip eden bu unsurların mütevası ve mütesavi olarak beslenmesi lâzımdır.

B) Bundan başka dünyanın bugünkü vaziyetine göre çocuklarımız yalnız kendi memleketlerini değil, fakat aynı zamanda kendilerine bütün dünyayı tanıtabilecek bir bilgi ile mücehhez olarak yetiştirilmesi bir zaruret halini almıştır.

C) İtiraf etmeliyiz ki kıymetlerimizi meghuliyet içerisinde bıraktık ve onlara karşı lâkayt kaldık. Buna mukabil tamamen haricin cazibesine kapıldık. Bunun neticesi olarak varlığımıza ve nefsimize karşı itimadımızı ve fikir hürriyetimizi kaybettik. Kabiliyetimizi verimli bir

surette işletmek imkânından mahrum kaldık. Kabul etmeliyiz ki bu haller bir millet için ciddi zaaf kaynakları teşkil edecek bir mahiyettedirler.

Şu halde sayısız kıymetlerimizin bir mahzeni olan mazimizi romantik zihniyetle değil, fakat ilmi metotlarla işliyerek hayatın muhtelif cepheleriyle ilgili olan oradaki kıymetlerimizi meydana çıkarmak, gelecek nesillerimizi bu kıymetlerle beslemek suretiyle onları kendi milli kıymetleriyle ve imanlarıyla mücehhez, nefislerine güvenir, fikir ve eserleriyle medeni hayat ve faaliyetlere katılmalarını temin edecek kabiliyetler kazanmış olarak yetiştirmek zorundayız.

D) Buraya kadar arzettiğim hususların Millî Eğitim Vekâletimizin faaliyet ve mesai programının ana hatlarını teşkil etmesi icap edeceği telâkkisine ve inancına katî surette bağlı bulunmaktayım.

2. Millî Eğitim Vekâleti unvanını taşıyan bu suretle millî terbiye ve kültürümüzün idaresi ve geliştirilmesi mesuliyetini yüklenmiş bulunan Yüksek Vekâletiniz :

a) Benim yukarıda arzettiğim kanaatlere iştirak ediyor mu?

b) İştirak ediyorsa bugünkü tedris mevzularıyla bu tedrislerde tatbik edilen programlar ve metotlarla ve vazifeli personellerle bu kanaatler tahakkuk ettirilebilecek mi? Tahakkuk ettirilemeyecek ise Yüksek Vekâletiniz bu hususta ne düşünüyor?

c) Yüksek Vekâletiniz benim kanaatlerimden başka kanaatler taşıyorsa bu kanaatlerin ana hatları hakkında malûmat verilmesi mümkün müdür?

Kayseri Mebusu
General
İsmail Berkok

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti
Tahim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 001-/2379

27 . 6 . 1953

Özet : Kayseri Mebusu
İsmail Berkok'un yazılı
sorusu hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
7 Mayıs 1953 tarih ve 6-1060 sayılı yazılarına
cevaptır :

Kayseri Mebusu İsmail Berkok'un, «Bugün-

kü tedris mevzuları ve tatbik edilen programlar» hakkındaki yazılı sorusu cevabının yazımıza iliş-tirildiğini arzeder, derin saygılarımı sunarım.

Millî Eğitim Vekili
R. S. Burçak

Kayseri Mebusu Sayın İsmail Berkok'un, bu-günkü tedris mevzuu ve tatbik edilen programlar hakkındaki yazılı sorusu cevabıdır :

Kayseri Mebusu Sayın General İsmail Berkok 30 Nisan 1953 tarihli yazılı soruları cevabı aşağıda arz olunmuştur:

Soru iki kısımdan teşekkül etmekte bunlardan birincisinin A. B. C. D. maddelerinde Millî Eği-tim hakkında kanaatler izhar olunmakta, ikinci kısmın a. b. c. maddelerinde de vekâletın bu ka-naatlere iştirak edip etmediği, ettiğine ve etme-diğine göre bu hususlar hakkında ne düşündüğü sorulmaktadır.

Birinci kısmın terbiyenin bir nevi tarifi ma-hiyetinde olan A maddesi ile, «Çocuklarımızın yalnız kendi memleketlerini değil fakat aynı za-manda kendilerine bütün dünyayı tanıtacak bir bilgi ile mücehhez olmaları» hakkındaki B mad-desine vekâletimiz de iştirak eder. Okul program-larımız unumiyet itibariyle bu ihtiyaçları tat-min edecek şekilde tertip olunmuştur.

C maddesinde ileri sürülen,

1. Kıymetlerimizin meçhuliyet içinde bira-kıldığı ve onlara karşı lâkayıt kalındığı,

2. Buna mukabil tamamen haricin cazibe-sine kapıldığımız,

3. Bunun neticesi olarak varlığımıza ve nef-simize karşı itimadımızı ve fikir hürriyetimizi kaybettiğimiz,

4. Kabiliyetimizi verimli bir surette işletmek imkânlarından mahrum kaldığımız hakkında ileri sürülen kesin görüşlere ise vekâletimiz iştirak etmemektedir.

Aynı maddenin ikinci paragrafında serdolu-nan,

1. Mazimizi ilmî metotlarla işliyerek kıy-metlerimizi meydana çıkarmak,

2. Gelecek nesilleri bu kıymetle işlemek,

3. Kendilerine güvenir gençler yetiştirmek gibi temenniler ise yerindedir ve okul program-larımızın başına konmuş olan eğitim amaçları-mıza tamamiyle uygundur.

D maddesi ile Vekâlete tanınan vazife, yu-karda belirtilen esaslar dâhilinde mütalâa edil-

mek icabeder.

İkinci kısım a, b, c, maddelerinin cevabı :

a) Vekâlet : Memlekette öğretimi yaymak,

b) Metod bakımından daha iyi neticeler al-mak için öğretmenleri kurslara sevk etmek,

c) Okullarda öğretimi kalitelendirmek,

d) Öğretmenlerin daha iyi şartlar içinde ve hedeflere daha uygun bir şekilde yetişmesini sağ-lamak,

e) Öğretim mevzularını ihtiyaca en elverişli şekilde tanzim etmek ve değerlendirmek,

f) Öğrencilerimizin Türk Milletine ve hür insanlığa faydalı yurttaşlar olarak yetişmelerini sağlamak,

g) Memlekette menfi anlayışların yayılması-na mâni olmak için muzır yayınlarla eldeki ka-nunlar yoluyla mücadele etmek,

Üzere devamlı mesai sarfetmektedir. Terbiye çalışmalarının hayatın değişen şartlarına uygun olarak tanzim olunmak icabeder. Bir insan topluluğu olmak itibariyle memleketimizde mevcut yanlış anlayış ve görüşlerin de, yurttaşların tah-sil ve terbiye imkânlarını artırmak suretiyle azaltılabileceği kanaatindeyiz.

7. — *Sinob Mebusu Muhit Tümerkan'ın, Kü-çükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasının iki tarafından alınan büyük mikyastaki kum ve çakıl yüzünden husule gelen askerî, sıhhi ve idari mahzurlar hakkındaki so-rusuna İçişleri Vekili Etem Menderes, Millî Sa-vunma Vekili Seyfi Kurtbek ve Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevapları (6/1066)*

14 . V . 1953

İlişik : yazılı soru

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İstanbul'da Küçükçekmece gölü ile Marmara denizi arasındaki kara parçasının iki tarafından alınan büyük mikyastaki kum ve çakıl yüzün-den husule gelen askerî ve sıhhi ve idari mahzur-lar hakkındaki yazılı sorunun Millî Savunma Sağlık ve Sosyal Yardım, ve İçişleri Bakanlık-larınca cevaplandırılmasına delâletlerini saygı ile arz ederim.

Sinob Mebusu

Doktor Muhit Tümerkan

1. İstanbul'da Küçükçekmece gölü ile Mar-mara denizi arasındaki Edirne asfalt şosesinin

bulunduğu kısmın iki tarafından alınmış ve alınmakta olan büyük mikyastaki kum ve çakıl yüzünden denizle gölü ayıran kara parçasının kısa zamanda azaldığından bu sebepten evvelce asker çıkarma iskelesi olarak kullanılan sabit dubanın artık kara ile alâkası kalmıyarak denizin ortasında, uzaklarda kaldığından ve yer yer alınmış toprak ve kum ve çakıl yüzünden, şosenin iki yanındaki topraklar üzerinden artık geçiş imkânları kalmadığından Millî Savunma Bakanlığı malûmattar mıdır? Ve şosenin tehlikeye girmesi şimdilik çok yakın tarihler için göz önüne alınmasa bile, dubayı deniz ortasında bırakacak bir hızla ve miktarla bu sefer göl tarafından alınan kum ve çakılların toprağı göle kalbetmesinin, geçit verme bakımından askerî mahzuru bulunup bulunmadığını; evvelce yasak edilmişken hangi tesirlerle buralardan kum alınmasına yeniden müsaade edildiğinin; mahzur varsa menedilmeyiş sebebinin ne olduğunun Millî Savunma Bakanlığınca cevaplandırılmasını,

2. Bu bölgede husule gelen su birikintileri ve çukurların tehlikesi dolayısıyla Sıtma Savaş Teşkilâtınca verilen yasaklama kararının neden bozulduğunun veya tatbik edilmediğinin mahzur kalmamış ise sebebinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca cevaplandırılmasını,

3. Buralarda yasaklanan yerlerde faaliyetin idari makamlarca kontrolleri neticesinin ne olduğunun, askerî nöbetçilere taarruz vâkı olup olmadığının, olmuş ise müsebbipleri hakkında yapılan muamelenin ne safhada olduğunun İçişleri Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

T. C.

İçişleri Bakanlığı

M. İ. G. M.

I. D. R. M. Ş. M.

Sayı : 611 - 125/32, 19118

Özü : Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasına dair Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan'ın yazılı sorusu Hk.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine
14. II. 1953 tarih ve Genel Kâtip Kanunlar

Müdürlüğü 6 - 1066/5303 - 11652 sayılı buyrukları karşılığıdır :

Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasının iki tarafından alınan büyük mikyastaki kum ve çakıl yüzünden husule gelen askerî, sıhhi ve idari mahsurlara dair Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan tarafından verilen yazılı sorunun 1 nci maddesi Millî Savunma, 2 nci maddesi de Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletlerince cevaplandırılmış bulunmakla vekâletimize taallük eden 3 ncü maddesi hakkında yapılan tetkikatta :

Memnu yerlerden kum ve çakıl çıkarılmaması için bu yerlerin mahallî zabıtaca devamlı bir takip ve kontrol altında bulundurulduğu, askerî nöbetçilere taarruz vâkı olmadığı anlaşılmıştır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

5 . IX . 1953

İçişleri Vekili

E. Menderes

T. C.

M. S. V.

26 . VI . 1953

Erkânharbiyei Umumiye

Riyaseti

Lojistik Başkanlığı

İs. Plân ve Prensipler Gr.

Sayı : 234974

Özü : Kum alınmasına dair yazılı soru Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

14 . 5 . 1953 gün ve Gn. Kâtip Kanunlar Md. 6/1066-5303/11652 sayılı yazı karşılığıdır :

1. Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan'ın, Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasından kum alınmasına dair yazılı soru cevabı aşağıdadır :

A) İstanbul'da Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasından kum alınması işine M. S. V. nce 9 . V . 1952 tarihinde muttali olunmuş olup, asfalt yolun bakımı ve inşaat kumu alınması dolayısıyla, sahanın bataklık hale gelmesini önlemek maksadıyla keyfiyet 21 . VI . 1952 gün ve 332468/5596 sayılı yazı ile Bayındırlık Vekâletine bildirilmiştir.

B) Kum alma yerinin tetkiki için Bayındırlık Vekâletince teşkil edilen heyete, Bayın-

dırılık, Sağlık ve M. S. V. lerinden birer mümessil katılmıştır. Bu heyetin birer suretini İstanbul Vilâyetine ve Yollar 1 nei Bölge Md. ne verdiği rapora göre şu şartlar dâhilinde kum çıkarılmasında bir mahzur bulunmadığı belirtilmiştir.

1. Yol mihverinden itibaren en az 100 metre mesafedeki deniz kıyısından (Kumsalın deniz ile birleştiği yerden) itibaren 5 metre mesafeden başlayarak deniz içine doğru olan kısımdan,

2. Göl kıyılarından itibaren âzami feyzan seviyesini gösteren yerden başlayarak göl içine doğru olan kısımlardan kum çıkarılması serbestir.

C) Küçükçekmece Gölü cenubundan geçen İstanbul - Edirne yolunun askerî ehemmiyeti vardır. Yolun bakım ve muhafazası Bayındırlık Vekâletine ait bulunmaktadır.

D) Kum alınabilecek sahaların tesbitine memur heyetin hazırladığı rapor üzerine mevzu bahis yerlerden kum alınmasına İstanbul Vilâyetince müsaade edildiği öğrenilmiştir.

Bu hususta M. S. V. nee başka bir bilgi olmadığını arz ederim.

2. T. C. B. M. M. Rs. ve bilgi için Sağlık ve Sosyal Yardım, İşçileri Vekâletlerine arz edilmiştir.

Milli Savunma Vekili
S. Kurtbek

T. C.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
Sıtma Savaş Genel Md.
Genel No. 62
Özel No. 2222

18. V. 1953

Özeti : Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan'ın yazılı soru önergesi hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Karşılık : Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü sözlü 14.V.1953 gün ve 11652/5303-1066/6 sayılı yazıya :

Bu yazılarına bağlı, Sinob Mebusu Dr. Muhit Tümerkan'ın Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasının iki tarafından alınan büyük mikyastaki, kum ve çakıl

yüzünden husule gelen askerî, sıhhi ve idari mahzurlara mütedair bulunan yazılı önergesinin, Vekâletimizi ilgilendiren 2 nei paragrafı incelenmiş ve bu husustaki mütalâa ve cevabımız da ilişikte sunulmuştur.

Yüksek bilgilerine üstün saygılarımla arz ederim.

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

Küçükçekmece Gölü ile Marmara Denizi arasındaki kara parçasında evvelce parsellere ayrılmak suretiyle kum ocakları açılmasına mülki idarece ruhsat verilmiş ve bilâhara bu ocak sahiplerinin kendilerine gösterilen şartlara riayet etmiyerek hafriyat yapımları sebebiyle, Edirne - İstanbul ana ikmal yolu tehlikeli bir hal almış ve binnetice açılan çukurlarla yer yer su birikintilerine sebebiyet verildiği tesbit olunmuştu. Buna meydan verilmemek üzere 1949 yılında valilik, belediye ve orduca ileri sürülen mahzurlar dolayısıyla Küçükçekmece kumsalından kum çıkarılması yasak edilmiş ve mevcut ruhsatıyelerin iptali cihetine gidilmişti.

Sonradan birçok şahıslar ve civar köyler şahsiyeti mânevîyeleri namına bâzı müracaatların Bakırköy Kaymakamlığına is'afı cihetine gidilmesi üzerine yine kum ve çakıl ihracı faaliyetine ve bu meyanda gizli ve kaçak hafriyat ierasına da başlanmıştır.

Bu durumdan Bayındırlık, Milli Savunma ve Vekâletimizce vâkı şikâyetler üzerine her üç vekâletten tefrik olunan teknik zevattan müteşekkil bir heyete mahallinde gereken tetkikat yaptırılmış ve bu heyetçe tanzim olunan müşterek raporda adı geçen sahadan kum ve çakıl ihracı birçok kayıt ve şartlara talik edilmiş ve gerekli, tasviye ve tafsilât da verilmiştir.

Bu rapor 11 Mart 1953 gün ve 1139 sayılı yazımızla İstanbul Valiliğine gönderilmiş ve raporda tavsiye edilen şartların aynen tatbik ve yerine getirilmesinin temini ve mâruz kalınacak ihtilâflı durumlarda rapor münderecatının göz önünde tutulması da vilâyete tebliğ olunmuştur.

Mezkûr yazı ve raporun birer sureti ilişikte sunulmuştur.

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

T. C.

Sağlık ve Sosyal Yardım 11 Mart 1953
BakanlığıSıtma Savaşı Genel Müdürlüğü
2034/1139

İstanbul Valiliğine

İstanbul - Edirne yolu üzerinde Küçükçekmece köprüsünden itibaren Küçükçekmece köprüsünü takip eden asfalt yol ile göl ve yine aynı yol ile deniz arasındaki kısımlardan kum ve çakıl alınmasından ve bu mevkiide yapılan ruhsatsız hafriyattan dolayı tevali eden şikâyetler ve zaman zaman tehdüd eden ihtilâfî durumlar sebebiyle keyfiyetin yerinde tetkiki için Millî Savunma Vekâleti Kara Kuvvetleri Komutanlığının 26 . I . 1953 gün ve 740187/338-422-C sayılı yazıları üzerine teşkil edilen Vekâletler arası Teknik Heyetçe tanzim olunan 22 . 2 . 1953 tarihli raporun tasdikli bir örneği ilişik olarak gönderilmiştir.

Yukarıda hudutları gösterilmiş olan Küçükçekmece civarındaki sahadan kum ve çakıl çıkarılması için yapılacak faaliyet sırasında raporda belirtilen hususların göz önünde tutularak bunların aynen tatbik edilmesinin ilgililere tebliğini ve keyfiyetin eshabına verilecek ruhsatnamelere dercolunmasının usul ittihazını ve zaman zaman zuhuru melhuz ihtilâfları (Teknik Heyet raporundaki mütalâalara istinaden) Valiliğinizce halli cihetine gidilmesini rica ederim.

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Y.
(İmza)

22 . 2 . 1953

Rapor

İstanbul - Edirne yolu üzerinden Küçükçekmece köprüsünden itibaren, Küçükçekmece Gölünün takip eden asfalt yol ile göl ve yine aynı yol ile deniz arasından kum alma işini tetkik için teşekkül eden heyetimiz iş mahalline gitmiş ve gerekli incelemeleri yaparak aşağıda yazılan karara varmıştır.

1. Yol ile göl kıyısı ve yol ile deniz kıyısı arasındaki kısımlardan kum ve çakıl alındığı takdirde hâsıl olacak çukurların kapatılmaması sebebinden enfiltrasyon ile jitler teessüsüne müsait bulunması ve.

Ayrıca mütemadi surette kum ve çakıl alınması sebebiyle arazi râkımının göl ve deniz seviyelerinden aşağı düşerek suların yolu tehdit etmesine imkân vermesi gibi mahzurlardan dolayı (Yol ile deniz ve yol ile göl) arasından hiç bir sebep ve suretle kum ve çakıl alınmasına müsaade edilmemesi lâzımdır.

2. Yol mihverinden itibaren en az 100 metre mesafedeki deniz kıyılarından (Kumsalın deniz ile birleştiği yerlerden) itibaren 5 metre mesafeden başlayarak deniz içine doğru kum ve çakıl çıkarılmasında bir mahzur görülmemiştir.

3. Göl kıyılarına (Göl sularının kara ile birleştiği yerlere gelinece) âzami feyzan seviyesini gösteren bugünkü durumu muhafaza etmek maksadiyle göl kıyılarından itibaren 5 metre mesafeden başlayarak, göl içine doğru kum ve çakıl alınmasında yine bir mahzur görülmemiştir. Ancak alçak su seviyesinde dahi, yukarıda izah edilen 5 metreden ileri göl arazisi içinde jitle hâsıl olmasını, meydan verilmeyecek şekilde ve göl içinde sağlam ve araziyi teşkil eden şistlerin tahrip edilmemesini temin edecek şart ve müeyyidelerle kum ve çakıl çıkarılmasına müsaade edilmelidir.

4. Yukarıda arz edilen şartların tahakkukunu temin etmek ve icabında kontrolü temin ve ihtilâfları halletmek üzere, göl ile deniz arasındaki arazinin plân kotesi ile, deniz ve göl içine doğru 25 metreye kadar arzani maktaların alınması lâzımdır. Bu plân ve maktaların, bu iş ile en yakın alakası olan, İstanbul Valiliğince ihzar edilmesi gerekmektedir. Ayrıca plânların tatbikatını kolaylaştırmak üzere deniz ve göl kıyılarını tesbite yarayacak şekilde yardımcı röperler ihzar edilmelidir.

5. Yukarıda 4 maddede zikredilen şartların tahakkukundan sonra deniz ve göl içinden kum ve çakıl çıkarma işine müsaade edilebileceğini saygı ile arz ederiz.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bayındırlık Vekâleti

Vekâleti Mümessili

Y. Su Müh.

Sabri Talay

Gnkur. İ. S. D. İnş. Gr.

Bşk. Mümessili

Y. Müh.

Lazar Surujon

Mümessili

Y. Müh.

Mithat Göze

8. — *Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın, Kars köylerinin içme suyu ihtiyacı için 1953 yılı Bütçesinden tahsis edilen paranın artırılması ve Tuzluca ve Iğdır ovalarının sulanması hususlarında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1067)*

15 . V . 1953

Yüksek Reisliğe

Bayındırlık Bakanlığınca aşağıdaki hususların yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile arz ederim.

**Kars Mebusu
Fevzi Aktaş**

1. 1953 yılı için Kars Köyü içme sularına 125 bin lira tahsis edildiğini öğrendik. Köy adedi, nüfus, mesaha, ihtiyaç hangi bakımdan tetkik edilirse edilsin bu miktar çok hem pek çok azdır? İçme suyu tahsisatı vilâyetlere hangi ölçülerle ayrılıyor? Kars'a bu kadar az hattâ hiç denilecek derecede bir meblâğın ayrılmasının sebebi nedir? Bu miktarın en az bir milyona çıkarılması ancak ihtiyacı kısmen karşılayabilir. Tahsis edilen 125 bin liranın artırılmasını ve yukarıda işaret ettiğimiz rakama iblâğını zaruri addetmekteyiz.

2. Kars merkezinin Halefoğlu - Vezirköy - Taşkof - Koloköy gibi fazla tahsisat istiyen fakat bir damla içme suyu olmayan köylerin feci durumunun derhal nazara alınması düşünülmüyor mu? Ne zaman düşünülecek?

3. Posof merkez ve civarındaki bir kaç köyün, Kağazman merkezinin küçük sulanmaları, Çilehane köyünün su arkının tamiri için bu yıl kaç lira ayrılmıştır? Ayrılmamışsa sebebi nedir?

4. Tuzluca ve Iğdır ovalarının sulanması için yıllardan beri devam eden tetkik ve araştırmalar daha bitmedi mi? Bu muazzam ovaların suya kavuşmaları yüz binlerce insanın kaderi ve istikbali ile alâkadar olduğu gibi Türkiye'nin iktisadi hayatı için mühim bir dönüm noktası olacaktır. Bu ovaların sulanmaları için Hükümetin sarıh ve katî görüşü ve teşebbüsü nedir?

5. Iğdır'ın Böşköy bucağının pis ve kirlî sudan ölüm ve sefaletten kurtulması için getirtilen fakat formalite ve beceriksizlik yüzünden Iğdır'da hapsedilen arteziyen makinesinin hazin hikâyesi bitmeyecek mi? Bu köyler içme suyuna kavuşmıyacak mı?

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı 30.VII.1953
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 468

T. B. Millet Meclisi Reîsliğine
Ankara

18 . V . 1953 tarih ve 6-1067/5308-11664 sayılı yazıları karşılığında :

Kars köylerinin içme suyu ihtiyacı için 1953 yılı Bütçesinden tahsis edilen paranın artırılması ve Tuzluca ve Iğdır ovalarının sulanması hususlarında ne düşünüldüğüne dair Kars Mebusu Fevzi Aktaş tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoglu

Kars köylerinin içme suyu ihtiyacı için 1953 yılı Bütçesinden tahsis edilen paranın artırılması ve Tuzluca ve Iğdır ovalarının sulanması hususlarında ne düşünüldüğüne dair Kars Mebusu Fevzi Aktaş tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım ödeneği adı altında bütçeye konmuş olan tahsisat, muayyen faktörler nazarı itibara alınmak suretiyle vilâyetlere tevzi edilmiş bulunmaktadır. Bu faktörlere göre Kars Vilâyetine isabet eden miktar 280 bin lira olup vilâyete gönderilmiştir.

Mevcut tahsisat tamamen dağıtılmış olduğu için ayrıca bir para göndermeye imkân bulunmamıştır.

2. Kars Vilâyetinin Halefoğlu, Vezirköy, Taşkof ve Kalo gibi birçok susuz köyleri vardır. Bütün vilâyet dâhilindeki suya ihtiyacı bulunan köylerinin adedi 360 tır. Uzun mesafelerden getirilecek içme sularının, vilâyete tahsis edilen ödeneklerle hemen yapılmasına imkân yoktur.

Vilâyetçe, tercihan fazla miktarda köy ve nüfusu içme suyuna kavuşturmak maksadiyle suyu kısa mesafelerden gelebilecek köyler üzerinde çalışılmaktadır. 1952 yılında 244 bin lira ile 176 köyün su isalesi ve tamir işleri yapılmıştır. Bu yıl içinde de yine bu şekilde birçok köylerin su ihtiyacı karşılanmış olacaktır.

3. 1952 yılında Kars'ın 11 kazasına, yukarıda yazıldığı üzere köy içme sularına 244 bin

lira yardım yapılmıştır. Kaza itibariyle her kazaya 24 bin lira isabet etmesi gerekli iken Pasof'un 14 köyüne 24 000 metre tulünde 100 000 liralık demir boru yardımı yapılmıştır ki diğer kazalara yapılan yardımdan çok daha fazladır.

1953 yılında da vilâyete tahsis edilen paradan adı geçen kaza için gerekli yardım yapılacaktır.

Kağızman'ın Çilehane Köyünün sulama arki bu seneki tahsisatla tamir edilecektir. Daha ziyade köy içme suları ön plânda ele alındığı için bu arkın tamiri cihetine gidilmesi biraz gecikmiştir.

4. Iğdır ovasının sulanması için Serderabat barajından istifade edilmesi her bakımdan uygundur. Ancak bu barajın inşa ve tamir masrafindan hissemize düşen parayı Sovyetlere ödemek hususunda muhtelif âmiller yüzünden bugüne kadar müspet bir neticeye varılamamıştır. Son aylarda bu hususta müspet bir cevap alındığından borcumuzu ödiyerek barajdan istifade imkânı ümit edilmektedir. Buna muvazi olarak barajdan istifade edilmemesi veya bunun daha bir müddet gecikmesi ihtimali karşısında o civarda bir tulumba istasyonu tesis edilerek bu vasıta ile Aras nehrinden lüzumlu suyun temini düşünülmüş ve teşebbüse geçilmişse de, bu ayın 30 unda Iğdır'da toplanacak olan Muhtelit Komisyonunda varacağı kararla mesele kesbi katiyet edecektir.

Diğer taraftan Başköyden itibaren İran hududuna doğru Dil tâbir edilen mmtakanın Karasudan faydalanarak sulanması imkânları etüd edilmiş ve 1954 programında ele alınması düşünülmüştür. Bu suretle Iğdır ovasının heyeti umumiyesinin sulama dâvası başarılmış olacaktır.

5. Iğdır köylerinin içme suları, sondaj makinesiyle açılacak arteziyenlerle sağlanacaktır. Makinenin İzmir'den Iğdır'a nakli ve noksan parçalarının tamamlanması, işler hale getirilmesi temin olunmuş ve son defa 40 lira yevmiye üzerinden bir makinist bulunarak makine faaliyete geçirilmiştir. Sondaj makinesi halen Iğdır'ın Melekli köyünde faaliyette bulunmaktadır.

9. — *Çoruh Mebusu Mesut Güney'in, Çoruh Vilâyetine 1951 ve 1952 senelerinde il ve köy yolları ile içme suları için yapılan nakdî yardım*

miktarına, yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köy bulunduğuna dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/1084)

28 Mayıs 1953

Hulâsa : 1951 senesi bîdayetinden 1952 senesi sonuna kadar il ve köy yolları ve içme suları için; Çoruh Vilâyetine yapılan nakdî yardım miktarı ile yolları ve suları ikmal edilen köylerin bildirilmesi hakkında.

Yüksek Reisliğe

Aşağıdaki soruların yazılı olarak Bayındırlık Vekilligince cevaplandırılmasına delâletleri rica olunur.

Çoruh Mebusu
Mesut Güney

1. İl ve köy yolları ve içme suları için; 1951 senesi ile 1952 senesinde Çoruh iline ne kadar para yardımı yapılmıştır?

2. (Bağlı oldukları kaza ve nahiye isimlerini de belirtmek suretiyle) bugüne kadar yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köydür?

3. Tüccardan Remzi Kalyoncu ismindeki zat ile mutabık kalınarak su boruları getirilmiş iken, sonradan satınalmaktan vazgeçildiği duyulmuştur. Doğru ise sebebi nedir?

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 467

30 . VII . 1953

B. M. Meclisi Reisliğine

ANKARA

Ankara

25 . V . 1953 gün ve 6 - 1084/5373 - 11819 sayılı yazı karşılığıdır :

Çoruh Vilâyetine 1951 ve 1952 senelerinde il ve köy yollarıyla köy içme suları için yapılan nakdî yardım miktarına, yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köy bulunduğu dair Çoruh Mebusu Mesut Güney tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu

Çoruh Vilâyetine 1951 ve 1952 senelerinde il ve köy yollarıyla köy içme suları için yapılan nakdî yardım miktarına, yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köy bulunduğu dair Çoruh Meclüsü Mesut Güney tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Çoruh Vilâyeti il ve köy yollarına 1951 de 85 000 lira, 1952 yılında (Makine dâhil) 708 700 lira yardım yapılmıştır.

2. Yolları üzerinde çalışılan köyler :

a) Artvin Kazasının Sirya Bucağına bağlı Madenler Köyü yolunda 5 kilometrelik jeep geçecek yol ile Çoruh üzerinde Halat geçit köprüsü ve Baket Köyünün Çoruh üzerindeki köprüsü,

b) Yusufeli Kazasının Erkinis Bucağına bağlı Okar Köynün Çoruh üzerinde Halat geçit köprüsü,

c) Borçka Kazasının Maradit Bucağının Çoruh üzerindeki geçit köprüsü,

d) Borçka Kazasının Murgul Bucağına bağlı Damar Köyünün 6 kilometre yol,

e) Ardanuç Kazasının Tütünlü Bucağına bağlı Cevizli Köyünün 5 kilometre yolu,

f) Şavşat Kazasının Mirya Bucağına bağlı Ciritdüzü - Köprülü 4 Km. yolu ile bu yol üzerindeki köprüler,

g) Şavşat Kazasının Mirya Bucağına bağlı Yoncalı Köyünün 5 kilometrelik yolu,

j) Hopa Kazasının Arhavi Bucağına bağlı Kapirse Köyü yolu ile köprüsü,

i) Fındıklı Kazası Meyveli Köyünün 15 kilometrelik yolu ile imalâtı sınıyeleri ve Arılı Köyünün 5 kilometrelik yollarının yapıldığı Ço-

ruh Valiliğinin 17 . VI . 1953 gün ve 1657 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

3. Çoruh İline köy içme suları için 1951 yılında (35 000), 1952 yılında (145 000) lira yardım yapılmıştır.

4. Bugüne kadar suları ikmal edilen köylerin bağlı oldukları kaza ve nahiye isimlerini de gösterir cetvel ilişiktir.

Buna göre şimdiki kadar 33 köyün sulama suyu ve 44 köyün içme suyu ikmal edilmiştir.

5. En geniş su faaliyeti 1952 yılında yapılmış ve programa göre vilâyetin ihtiyacı bulunan (37 000) metre su borusu vilâyetçe eksiltmeye çıkarılarak İstanbul'da Erciyeş Ticaret Türk Limitet Şirketinin teklifi en muvafık bulunarak bu firmaya ihale edilen borular Almanya'dan sipariş edilerek Gümrük Resmi muafiyeti de istihsal edilmek suretiyle ucuz bir bedelle temin edilmiş ve ilişik listede görüldüğü ve hile 44 köyün içme su ihtiyacını karşılamıştır.

Artvin'de mukim tüccardan Remzi Kalyoncu ile mutabık kalmış, ne su boruları getirilmiş ve ne de sonradan vazgeçilmiştir.

Haddi zatında Tüccar Remzi Kalyoncu bu taahhüde girebilecek iktidarda olmayıp daha ziyade perakende ve cüzi taahhütlerle meşgul olabilecek bir zattır. Ancak 1951 yılında vilâyetin almak istediği az miktardaki su boruları için, adı geçen Remzi Kalyoncu'dan teklif istenmiş, metre tulüne (165) kuruş teklif etmesine mukabil İstanbul tüccarlarından alınan (129) kuruş teklif daha muvafık bulunarak Remzi Kalyoncu'dan mubayaa yapılmamıştır.

Çoruh İlinde : 1951 ve 1952 yıllarında sulama suları yapılan köyler

S. No.	Köyün adı	Kazası	Nahiyesi	Nakit yardım		Çimento torba
				Lira	K.	
1	Salkımlı	Merkez	Merkez	1 000	00	50
2	Zeytinlik	»	Sirya			25
3	Kalburlu	»	»	300	00	50
4	Taşlıca	»	Merkez			10
5	Tütünçöler	»	»	2 000	00	
6	Fıstıklı	»	»			25
7	Baket	»	Sirya			5
8	Ormanlı	»	Merkez			10
9	Berta (Ortaköy)	»	Berta			25
10	Hamamlı	»	»	200	00	50
11	Erenler	»	Merkez	2 259	51	
12	Bakırköy	»	»			10
13	Soğanlı	Ardanuç	Tütünlü	100	00	25
14	Gümüşane	»	Merkez	100	00	25
15	Berathlı	»	»	100	00	50
16	Sakarya	»	»	300	00	100
17	Çoraklı	Şavşat	Mirya	100	00	30
18	Meşeli	»	»	2 000	00	
19	Demirci	»	Meydancık	2 000	00	
20	Çukur	»	»			10
21	Ziyaret	»	Merkez	2 000	00	
22	Veliköy	»	Mirya	1 000	00	100
23	Balıklı	»	Meydancık	5 000	00	
24	Öğdem	Yusufuli	Merkez	200	00	30
25	İphan	»	Erkinis	500	00	50
26	Hars	»	»	2 000	00	
27	Armaşen	»	Merkez	1 000	00	
28	Aşpişen	»	»	1 000	00	
29	Okar	»	Erkinis			40
30	Hevegi Kiskim	»	Ersis	2 000	00	
31	Utav	»	»	1 000	00	
32	H. Ulya	»	»	500	00	
33	H. Sufra	»	»	500	00	

Çoruh Üinde : 1951 ve 1952 yıllarında içme suları yapılan köyler

S. No.	Köyün adı	Kazası	Nahiyesi	Nakit yardım		Demir boru metre
				Lira	K.	
1	Zeytinlik	Merkez	Sirya	150	00	700
2	Melo	»	»	100	00	500
3	Vezirköy	»	Merkez	100	00	800
4	Seyitler	»	»	100	00	1500
5	Varlık	»	»	100	00	600
6	A. Madenler	»	Sirya	100	00	1000
7	Naldöken	Ardanuç	Merkez	100	00	400
8	Sakarya	»	»	100	00	600
9	Harmanlı	»	»	150	00	2250
10	Murathı	Borçka	Maradit	500	00	1000
11	Gürsu	Fındıklı	Merkez	100	00	300
12	Sümer	»	»	100	00	300
13	İhlamurlu	»	»	100	00	600
14	Çınarlı	»	»	100	00	300
15	Çağlayan	»	»	100	00	300
16	Abuıslah	Hopa	Merkez	100	00	1000
17	Aşağı Kapisre	»	Arhavi	250	00	2000
18	Aşağı Potucur	»	»	100	00	100
19	Sidere	»	»	100	00	500
20	Yemişli	»	»	100	00	300
21	Sarp	»	Kemalpaşa	100	00	500
22	Kemalpaşa	»	»	200	00	2000
23	Yakovit	»	Arhavi	100	00	400
24	Gıdreve	»	»	100	00	100
25	Üçirmak	»	»	200	00	100
26	Yukarı Kapisre	»	»	200	00	
27	Yukarı Potucur	»	»	100	00	
28	Tepeköy [*]	Şavşat	Merkez	1 292	82	841
29	Veliköy	»	Mirya	150	00	1500
30	Balıkli	»	Meydanek	100	00	1400
31	Meydanek	»	»	100	00	600
32	Ziyaret	»	Merkez			1700
33	Kocabey	»	»	100	00	550
34	Eskikale	»	»	100	00	1000
35	Kiskim	Yusufeli	Ersis	100	00	1700
36	Oğdar	»	Erkinis	100	00	600
37	Nigzovan	»	Merkez	100	00	1000
38	Uşhum	»	»	100	00	500
39	Bit	»	Erkinis	150	00	1500
40	Areivan	»	Merkez	50	00	200
41	Hars	»	Erkinis	100	00	800
42	Erkinis [**]	»	»	1 784	50	3760
43	Zovar	»	Merkez	100	00	
44	Zor	»	Erkinis	100	00	

[*] Bu köyün Kothav Mahallesi içme suyu getirilmiştir.

[**] Ayrıca 600 tane ø 50 çimento boru verilmiştir.

10. — *Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Radyo ve Anadolu Ajansı hakkındaki Başvekâletten olan sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın yazılı cevabı (6/1092)*

29 . V . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Ankara

1. Radyo,
2. Anadolu Ajansı hakkında yazılı soru.

1. Birkaç ay önce Büyük Millet Meclisi Başkanlığına vermiş olduğum, Büyük Doğu Mecmuasının günlük gazete haline geldiği ve kapandığı tarih ile bu müddet içinde aldığı resmî ilân bedelinin tutarına dair olan sözlü soruma 27 . V . 1953 Çarşamba günü cevap verilmiştir.

2. Mecliste Başbakan adına Devlet Bakanı Fethi Çelikbaş sarahaten Büyük Doğu Gazetesine verilen resmî ilân bedelini açıklamıştır.

3. Fakat, aynı gece radyoda Meclis saatinde ve Anadolu Ajansının bülteninde, hangi gazeteye ne miktar resmî ilân verildiği açıklanmak gerekirken gazetenin adı gizlenmiş ve adının verilmesinden çekinilmiş ve : (Abdürrahman Boyacıgillerin, geçen intişar eden bir gazeteye verilen resmî ilân bedeline dair sözlü sorusu) denilmiştir.

4. Devlet parasıyla âmme hizmeti gören radyo ve ajansın, doğruluktan ayrılması ve vatandaşlara gizli kapaklı bilgi vermesi ve haber alma ve verme hürriyetinin bu şekilde baltalanması, partilere ve onların mensubu muhalif milletvekillerinin sözlerinin ve sorularının mahiyetleri hakkında yanlış, muharref haber verilmesi, Hükümetçe hangi muhik sebeple yapılmaktadır.

5. Muhalif milletvekillerinin ezcümle benim, sözlü soru vesilesiyle yaptığım konuşmanın mahiyetinden hiç bahsedilmemesi ve tenkid edilen hususların âmme efkârına aksettirilmekten korkulması ve Hükümetçe çekinilmesi sebebi nedir? Bu kabil haller, demokrat hangi memlekette mevcuttur?

6. Radyonun öğle gazetesinde; Demokrat Parti organı ve Hükümet muhibbi, resmî ilândan bol bol hisse alan ve Hükümeti daimî poh-pohlayan gazetelerin neşriyatından ve hattâ adı bile duyulmayan gazetelerin haberlerinden bahsedildiği halde sekiz aydan beri Ankara'da çıkan Millet Partisi organı gazetesinin başma-

kalesinden hiç bahsedilmemesi ve Hükümeti tenkid etse de, Demokrat Parti aleyhinde neşriyatta bulunsa da, bu gazeteden bahsedilmemesi sebebi nedir? Radyo, aşırı, mutedil, muhalif farkı aranmadan halk efkârının yayın vasıtası olduğuna göre taraf tutar şeklinde yalnız Demokrat Parti ve onun iktidarı lehinde ne zamana kadar neşriyat yapmakta istimal edilecektir?

Bu yazılı soruma Başbakan tarafından cevap verilmesini saygılarımla rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

Başvekâlet

3 . IX . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 77-150/A

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1 . VI . 1953 tarihli ve Kanunlar Md. 6/1092/5396/11858 sayılı yazıya karşılıktır.

Radyo ve Anadolu Ajansı hakkında Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru önergesi cevabının ilişik olarak takdim kıldığımı saygılarımla arz ederim.

Başvekil Y.
Devlet Vekili
C. Yardımcı

1. Ankara Radyosunun «Meclis Saati»nde o günkü müzakerelerden hulâsaten bahsedilmektedir. 27 Mayıs 1953 tarihli yayında bu suretle yapılmış muharref haber verilmemiştir.

2. Ankara Radyosunun «Öğle Gazetesi»nde parti polemğine yer veren hiçbir gazetenin başmakalesi yayınlanmamaktadır.

3. Anadolu Ajansının 27 . V . 1953 tarihli bülteninde A. Boyacıgiller'in, sözlü sorusu münasebetiyle «Büyük Doğu» Gazetesinin ismi verilmiştir. Aksi iddia yanlıştır.

11. — *Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in Raman petroleri için rafineri tesisatının satın alınması ve yakıt politikasına gereken önemin verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1098)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Başkanlığına

Ankara

1. Eski Cumhurbaşkanı Sayın İnönü'nün büyük himmet ve gayretini ve Türkiye'de petrol bulunduğu hakkında Türk petrol uzmanlarına yardım ve devamlı alâkası neticesi bütçelere konan on milyonluk ödenekle Raman'da Türk petrolü bulunalı aradan yıllar geçmiştir. Bugüne kadar rafineri tesisatının satın alınmasında gecikilmesi sebebi nedir?

2. Halen istihsal yapan beş kuyudan günde en az 300 ton petrol istihsal edilmesine ve bunun yıllık tutarının Türkiye ihtiyacına tekabül etmesine göre, rafineri tesisatının ihalesinde lâkaydı gösterilmesinden, şahsi menfaat sağlıyan yabancı petrol şirketlerinin zenginleştirilmesi karşısında Hükümet niçin sükût etmiş ve niçin müdahalede bulunmamıştır?

3. Demokra Parti Hükümetlerinin ilk bütçelerinde tenkid konusu olmasına rağmen, rafineriye önem verilmemesi ihmal ve lâkaydı neticesi kaybettiğimiz döviz miktarı hesaptanmış mıdır?

4. Milyonlara varan döviz açığımızı, kendi petrolerimizi tasfiye edip yurt ihtiyaçlarına tahsis etmek suretiyle kapatmak ve belki de dışarıya petrol satmak yolu ile memleket kalkınmasına lüzumlu doları temin etmek mümkün iken alâkalı makamların bu alâkasızlığını ne suretle izah etmek mümkündür?

5. Amerika Birleşik Devletlerinde tanınmış beşten fazla Petrol Şirketinin yaptığı hile neticesi olarak yakın doğudan Türkiye'ye sevkedilen petrolerin Birleşik Amerika'dan nakledilmiş gibi gösterilerek yüksek navlunun maliyete dâhil edildiği ve Türkiye'nin de bundan azım zararlar ve döviz kaybına mâruz kaldığı görülmüşüne göre, Hükümet bu olay muvacehesinde ne gibi tedbirler almış ve bu şirketlerden Türkiye'nin düçar olduğu zararları ödemeleri talep edilmiş midir? Amerika Birleşik Devletleri ile bu hususta temas yapılmış ve bu hâdise ile ilgilenilmiş midir?

6. Petrol Ofisin memlekete yaptığı büyük hizmet bir kere daha bu olay ile sabit bulunmasına göre, bu Devlet Kurumunun Türkiye petrol ihtiyacını sağlamakta ve satış ve tevzi işlerinde daha geniş ve büyük rol oynaması için hiç bir tedbir alınmış mıdır?

7. Müstakil bir dış politika güden ve mem-

leketin millî menfaatlerini birinci plânda mü-talâa etmesi gereken Türkiye'nin dost ve komşumuz İran'dan petrol satın alması hususunda dost memlekete bu bakımdan yardım etmesi hakkındaki düşüncesini Hükümetten öğrenmek istiyorum.

8. Bu memleketin yakıt politikasının büyük bir ihmal ve lâkaydı içinde olduğu aşikârdır. Bu dâvaya gereken önemin verilmesi için Hükümet ne bekliyor?

Bu yazılı sorumun İşletmeler Bakanı tarafından cevaplandırılmasını rica ederim. Saygılarımla.

30.V.1953

Millet Partisi Meclis Grupundan
Zonguldak Milletvekili
Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

İşletmeler Vekâleti
Etüd ve Plân Kurulu
Başkanlığı

13.X.1953

Sayı özel : 4/1742

Özü : Raman Petrolleri H.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
4. VI. 1953 tarihli ve 5402/11873 sayılı yazılarına :

Zonguldak Mebusu A. Boyacıgiller'in, tarih ve sayısı yukarıda gösterilen yazıları ile sureti alınan 30.V.1953 tarihli yazılı önergesinin ve kâletimizi ilgilendiren ilk dört maddesine ait malûmatı, ilişik olarak, saygı ile arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

1. Türkiye'de petrol aramalarına 1933 yılında başlanmıştır. 1939 yılına kadar Basbirin, Hermis, Kerbent, ve Gercüş'te açılmış olan beş sondaj kuyusu menfi netice vermiş ve 1939 da başlanıp 1940 Nisanında bitirilmiş olan Raman'daki ilk arama kuyusunda bir miktar sulu petrole rastlanmıştır.

1940 - 1944 yıllarında açılmış olan dört kuyudan diğer birinde de su ile karışık biraz petrol daha görülmüş ise de umumi arama neticesi menfi olmuştur.

1944 - 1948 arasında yine Raman'da eski kuyulardan 5 - 6 Km. Doğu'dan açılan iki kuyu petrol vermiştir. Aynı yıllarda Garzan'da ya-

pılan bir sondaj menfi netice vermiştir.

1948 - 1950 yıllarında Raman petrol sahasının sınırlandırılması maksadiyle dokuz kuyu açılmış ve bunlardan üçü verimli olmuştur.

1950 - 1952 yıllarında Raman'da istihsale hazırlık için altı verimli kuyu açılmış ve saha rezervleri ile bâzı kuyuların verimleri etüd ve tesbit olunmuştur. Rezerv yedi milyon ton; ortalama devamlı kuyu verimi elli ton kabul edilmiştir.

Aynı yıllarda Garzan'da açılan dört kuyudan üçü petrol vermiş ve Garzan'da yeni bir saha elde edilmiştir. Bu sahanın rezervi şimdilik bir milyon ton görünür ve iki milyon ton muhtemel olarak hesaplanmış ve fakat kuyu verimleri henüz tesbit olunmamıştır.

Rafineri tesisatına gelince : 1948 de Raman'da petrol bulduktan sonra günde elli ton kapasiteli bir tecrübe rafinerisi Batman istasyonuna kurulmuş ve şimdiye kadar 34 000 ton ham petrol işlenerek 2 500 ton benzin, 11 500 ton motorin ve 19 000 ton asfalt elde edilmiştir.

1950 yılında rafineri kurulmasını muhik kılacak kifayette rezervler tesbit olunduktan sonra 1951 de Batman'da yılda 200 bin ton kapasiteli bir rafineri kurulması derpiş olunmuş ve etüdüleri yaptırılmıştır. Bu esnada Garzan'da petrol bulununca kapasite 270 bin tona yükseltmek suretiyle etüdüleri genişletilmiş ve firmalardan teklifler istenilmiştir.

1952 Haziranında katalitik krakingi ihtiva etmek üzere 330 000 ton kapasiteli bir rafineri tesisine karar verilmiş ve 21 . I . 1953 tarihinde ihalesi yapılmıştır.

2,3. Demokrat Parti Hükümetleri rafineri için 35 milyon lira ayırmak suretiyle petrol mevzuunu her zaman birinci plânda mütalâa etmiş ve yurdun bu tabii kaynaktan en verimli şekilde faydalanması imkânlarını hassasiyetle araştırmıştır. Rafineri ihalesinin gecikmesinin sebebi, kurulacak rafinerinin nihai kapasitesinin tesbiti için hakiki rezerv miktarının tâyini beklemek zaruretinden ileri gelmiştir. Bu itibarla, her hangi bir ihmâl bahis mevzuu değildir. Birinci maddede bu hususta rakamlara müstenit bilgi verilmiş bulunmaktadır.

Yurdumuzda mevcut petrol kaynaklarının meydana çıkarılması ve en verimli bir şekilde işletilmesi maksadiyle ve bu mevzuda yabancı sermaye ve tekniğinden de faydalanmak gayesiyle

12 . 11 . 1952 tarih ve 15833 sayılı kararname çıkarılmıştır. Halen yurdumuzda dünyanın en tanınmış petrol firmaları mümessilleri jeolojik tetkikler yapmaktadırlar.

Halen Raman'da 12 ve Garzan'da üç kuyu petrol vermektedir. Bunların yekûnu günde 750 ton kadardır. Türkiye ihtiyacı çeşitli petrol müştakları 1952 yılında 700 000 ton olduğundan, kurulmakta olan rafineri 330 000 ton ham petrol işliyecek ve yukarıki 700 000 tonluk mahsullerle mukayesesi mümkün müştaklardan takriben 130 000 tonu elde edilecektir. Bu gösteriyor ki, bulunmuş petrol sahalarımızın petrollerini işlemek suretiyle bugün için ancak memleketin altında bir ihtiyacı karşılanabilecektir. Petrol şirketlerinin zenginleştirilmesi gibi bir mevzuun mevcut olmadığı bu izahlardan sonra iyi anlaşılacaklardır.

4. Bugün bilinen petrol horizonlarına göre Raman - Garzan işletmesiyle Batman rafinerisi istihalleri memleketin altında bir akaryakıt ihtiyacını karşılayabileceğine öre şimdilik harice petrol satmak ve döviz temin etmek bahis mevzuu değildir.

8. Memleketin yakıt politikası, yurdun umumi, iktisadi kalkınması göz önünde tutularak kömürden âzami tasarruf sağlamak için evvelâ etüdüleri yapılmış olan hidro - elektrik ve termik santranllerini tevsi veya yeniden tesisi cihetine gitmek, şimendifer ve buhar kazanlarında petrol müştaklarının yakılması imkânlarını araştırmak ve mevcut taşkömürü ve linyit istihsal kudretimizi âzami haddine çıkarmak suretiyle bir kül olarak ele alınmış bulunmaktadır. Yapılan veya yapılmakta olan işler meyanında :

a) Sarıyar barajı senede 300 000 ton kömür tasarrufu sağlayacaktır.

b) Çatalgazı santralinin işletmeye açılması evvelce hiç kullanılmıyan % 35 - 40 küllü kömürlerden istifade edilmesini sağlamış, İstanbul elektriğinden de % 40 kadar kömür tasarrufu kabîl olabilmıştır. 2 . 11 . 1953 te ihalesi yapılacak olan Tunçbilek ve 2 . 12 . 1953 tarihinde ihale edilecek olan Soma termik santrallerinden başka 30 . 9 . 1953 te işletmeye açılan B. Menderes üzerindeki Gökpınar santrali, Denizli iplik fabrikasına, Fırat'ın kolu üzerindeki Girlevik santrali ise Erzincan iplik fabrikasına enerji temin etmek suretiyle bu fabrikaların kömür sarfiyatında tasarruf sağlanmış olacaktır. Kurulmakta olan

Seyhan ve Gediz - Demirköprü gibi büyük, Torum, Eğridir gibi küçük olmak üzere yekûnu 25 e varan baraj ve santrallerle bir taraftan yurdun elektrifikasyonu temin edileceği gibi kömür istihlâkinin de mühim miktarda azalacağı izah-tan vârestedir.

Demiryolu İdaresinin, güzergâh hatları elektriklemeye karar vermesi sebebiyle kötü kömür yakan Çatalağzı santralının bir misli daha artırılması kabul ve harekete de geçilmiştir. Bu suretle elde edilecek kömür tasarrufu da daha büyük olacaktır.

c) Linyit madenlerinden bu sene asgari 100 000 ton daha piyasaya linyit arz edilmektedir.

d) Depolarda birikmiş maden kömürü, kok ve linyit tozlarını briket haline getirip vatan-daşın emrine vermek için Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi bir tesis kurmaktadır. Düşük evsafli Seyitömer linyitlerinin briket haline getirilerek kıymetlendirilmesi konusundaki çalışmaların iktisadi ve malî cepheleri üzerinde ehemmiyetle durulmaktadır.

e) Maden kömürü istihsalı de geniş ölçüde artırılmaktadır. Ereğli Kömürleri İşletmesi geçen seneye nazaran 1953 senesinin ilk altı ayında piyasaya fiilen 355 000 ton fazla kömür arz etmiştir. Bu suretle sene sonuna kadar geçen yıla nazaran piyasaya arz edilecek fazla kömür miktarı 700 000 ton civarında olacaktır. Bu kadar geniş ölçüde bir istihsal fazlası Türkiye iktisadi tarihinde ilk defa vâkidir.

f) Şark bölgesindeki demiryolları hatlarında geniş mikyasta ham petrol kullanılmasını teminen temaslar yapılmıştır. Bu mesainin Devlet Demiryollarına taallük eden kısmı bitirilince tesbit edilen programın tatbiki büyük miktarda kömür tasarrufunu sağlayacaktır.

g) Ayrıca kömür istihsalini artıracak olan havza amenajman işleri gereken gayretle yürütülmektedir.

12. — *Konya Mebusu Murad Âli Ülgen'in, Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdürlüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkındaki sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikkbaş, İçişleri Vekili Etem Menderes, İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı, Maliye Vekili Hasan Polatkan, Millî Eğitim Vekili Rifki Salim Burçak ve Millî Savunma Vekili Seyfi Kurtbek'in yazılı cevapları (6/1104)*

Türkiye B. M. M. Yüksek Riyasetine

Seçim bölgem olan Konya Ereğlisi'nde mün-teşir İşçi Postası Gazetesinin 4 Nisan 1953 tarihli ve 48 numaralı nüshasının birinci sayfa-sında (Fabrikamızın kuruluşundan bugüne ka-dar gelip geçenler) başlıklı sütunun 3 neü ben-dinde aynen :

«Fahri Fuad Orsan - Fabrikaya ilk defa iş-letme şefi olarak tâyin edilmiş müessesenin en buhranlı günlerinde ve harb senelerinde Müdür-lük vazifesine terfi ettirilmiş, bu arada müessese-de geniş çapta yolsuzluk olduğu iddiası ile fab-rikadan ve Sümerbank camiasından ebedî olarak uzaklaşmıştır.»

Tarzındaki yazı nazarı dikkatimi celbetmiş bu zatın daha evvel iş zımında Ekonomi ve Ti-carete Vekâletine gittiğimde bu Vekâletin Tetkik Kurulu üyesinden ve Sanayi İşleri Umum Mü-dür vekili bulunan Fahri Fuad Orsan olduğunu hatırlıyarak bunun üzerine mumaileyh hakkında yaptığım tetkikat netiesinde edindiğim bâzı ma-lûmat dolayısıyla aşağıda sıraladığım hususların alâkalı vekâletlerce yazılı olarak cevaplanmasına lüzum görmekteyim.

Gereğinin yapılmasına müsaade buyurulması-nı arz ve rica ederim.

Konya Mebusu
Murad Âli Ülgen

1. Fahri Fuad Orsan'ın nerelerdeki mektep ve müesseselerde tahsil etmiş olduğunun, dip-loma almış ise unvanlarının, Devlet hizmetine girmeden ve girdikten sonra tahsil, staj, tatbi-kat, etüd ve sair sebeplerle yurt dışına gitmiş ise hangi tarihlerde hangi memleketlere gidip oralarda ne müddetlerle kalmış olduğunun ve biliyorsa hangi eenebi dillere az veya çok vâkıf bulunduğu ve derecelerinin;

2. Mükellefiyeti askeriyesini hangi tarihte nerelerde ifa etmiş ve subay veya er olarak ne zaman terhis ve yedek askerî hizmete çağırıldı ise tarihi ve bu hizmette kaldığı müddetin ne kadar olduğu, hizmeti fiiliyei askeriyesini ifa etmemiş ise 1111 sayılı Kanun hükümleri dışın-da ne suretle kaldığını;

3. Memleketimiz haricinde hısım ve akrabala-rı varsa hangi memleketlerde ve kimler ol-duklarını;

4. Faal ve gayrifaal olarak mensup bulunduğu dernek veya kurumlar varsa isimleri ve buralardaki sıfatlarının ne olduğunun;

5. Adı geçen hakkında İşçi Postası Gazetesinin yukarıda zikredilen yazısına Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin muttali olup olmadığına ve bu yazıya göre Sümerbank Ereğli Fabrikasında müdür iken müessesede vukubulduğu mevzubahis edilen geniş çaptaki yolsuzlukların mahiyet ve Sümerbank camiasından ebedi olarak uzaklaşması keyfiyeti vârit ise sebeplerinin;

6. Fahri Fuad Orsan'ın Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Tetkik Kurulu üyeliğine hangi müesseseden hangi tarihte ve kimlerin tezkîyesiyle intisap etmiş olduğunun ve oradan nakli için alınmış olması icabeden muvafaka' yazısının metninin ve bu hususa mütaallik cereyan etmiş muhabere evrakı münderecatının neler olduğunun;

7. İsmi geçenden diğer memurlar gibi 5440 sayılı Kanununun geçici birinci maddesi mucibince alınmış olması lâzımgelen mal beyannamesinde kendisine ve varsa karısına ve velâyeti altındaki çocuklara ait menkul ve gayrimenkul emval olarak nelerin yazılı olduğunun.

8. Mumaileyhin Ankara'da Bahçelievler'de 4 nolu caddede 5 sayılı ev ile, 2160 plâka numaralı hususi binek otomobilini ne suretle intisap ve bunların kaçır liraya mal olduklarının, bunlardan ve sair sebeplerden dolayı borçlu ise borçlarının hangi müessese ve şahıslara ne miktarlarda olduğunun;

9. Adı geçenin İsveç'te tahsilde (Rasin Orsan) adında oğlu olup olmadığına varsa diğer öğrenciler meyânında Millî Eğitim ve Maliye vekâletlerinde bulunması iktiza eden kayıtlarına göre İsveç'in hangi şehrinde ve hangi tahsil müessesesinde hangi tarihten beri ne tahsili yapmakta olduğunun ve şimdiye kadar ayda kaç lira hesabıyla ceman ne miktar döviz gönderilmiş olduğunun ve bu tahsilin ne suretle yapıldığının;

10. Fahri Fuad Orsan'ın 1951 ve 1952 takvim yılları zarfında yurt dışına gitmiş olup olmadığını, gitmiş ise her seyahati ayrı olmak üzere :

I - Vazifeten mi yoksa hususi olarak mı gittiğinin, hususi gitti ise mensup bulunduğu ve

kâletten yazı ile müracaat suretiyle müsaade alması olup olmadığını,

II - Bu seyahatleri yalnız olarak mı, ailesi efradiyle mi yaptığının ve pasaportlarını nereden aldığına, mümkünse pasaport tarih ve numaralarının,

III - Mezkûr yılların hangi aylarında memleketimiz dışındaki memleketlere ne sebeplerden dolayı gittiğinin ve bunların sırasıyla hangi şehirlerinde tevakkuf ve buralarda ne müddetler kalarak memleketimize hangi vasıta ile ve tarihlerde avdet etmiş olduğunun,

IV - Bu seyahatleri vazifeten yapmış ise sebepleri ve kendisine ne miktar ve neviden döviz verildiğinin, hususi olarak gitti ise Kambiyo Müdürlüğünce döviz müsaadenamesi verilmiş olup olmadığı ve verilmiş ise sebepleri ve dövizlerin nevi ve miktarlarının neler olduklarının,

V - Gerek mensup bulunduğu vekâletin işarı ve gerekse Kambiyo Müdürlüğünce re'sen döviz müsaadesi verilmemiş ise, bu seyahatleri ne suretle yapabildiği ve bilmeceburiye ihtiyari iktiza eyliyen masraf miktarının ne tuttuğu hususlarının,

Aşağıda arzedildiği üzere :

Birincisinin : Millî Eğitim ve Ekonomi - Ticaret vekâletlerince,

İkincisinin : Millî Savunma Vekâletince,

Üçüncüsünün ve dördüncüsünün : İşçileri Vekâletince,

Beşinci ve altıncısının : Ekonomi - Ticaret ve İşletmeler vekâletince,

Yedinci ve sekizincisinin : Ekonomi ve Ticaret Vekâletince,

Dokuzuncusunun : Millî Eğitim ve Maliye vekâletlerince,

Onuncusunun : Ekonomi - Ticaret, İşçileri ve Maliye vekâletlerince,

Tetkik ve yazılı olarak cevap verilmesi.

T. C.

Ekonomi ve Ti. Vekâleti

12 . VI . 1953

Zat ve Levazım Md.

Sayı : Genel: 3224

T. B. M. M. Reisliğine

4 . VI . 1953 tarih ve 6/1104-5411/11883 sayılı yazıları K :

Konya Mebusu Sayın Murad Âli Ülgen tarafından Fahri Fuad Orsan hakkında verilen

yazılı soru önergesi cevabının ilişik olarak sunulduğunu arz ederim.

Ekonomi ve Ticaret
Vekili
Fethi Çelikbaş

Fahri Fuad Orsan hakkında Konya Mebusu Sayın Murad Âli Ülgen tarafından verilen yazılı soru önergesinin madde numaralarına göre hazırlanan cevabı aşağıdadır :

1. Millî Eğitim Vekâleti ile birlikte muhatap tutulmaktayız.

Fahri Fuad Orsan ilk tahsilini Bursa ve Adana, orta tahsilini Adana Lisesinde ve İstanbul Alman İdadisinde yaptıktan sonra 26 Mart 1340 tarihinde Polytechmiseres gewerbe - Enstitüt Berlin'den bir tasdikname ve Liyej'de Enstitüt Superiyer Tecnique et colonial'den 1931 de aldığı şahadetname ile de Millî Eğitim Vekâletince birinci derecede orta ihtisas tahsili görmüş sayılmıştır. Bundan başka Moskova'nın Tekstil Enstitüsü Ensrgo Mekanıqu Fakültesinden 1937 yılında mühendislik diploması almıştır.

Millî Eğitim Vekâletinin 7 . XI . 1942 tarihli yüksek mühendislik ruhsatnamesini haizdir.

Kayıtlarımıza göre; Fahri Fuad Orsan memuriyete girmeden tahsil için Almanya ve İsveç'e ve memuriyete girdikten sonra da 18 . IV . 1935 tarihinden 1 . VII . 1937 tarihine kadar staj için Rusya'ya, 16 . IX . 1949 tarihli bir mucip ile ve harecrahını Gazianteb Dokumacılar Küçük Sanat Kooperatifinden almak şartıyla 20 gün müddetle bir ve iki numaralı pamuk ipliği fabrikalarının malzeme ve tesislerini mubayaa etmek üzere Londra'ya, 1951 yılında verilen bir aylık senelik mezuniyeti sırasında İsveç'e gitmiştir.

Mumaiyleh hal tercümesine göre; Almanca, Fransızca ve biraz da Rusça bilmekte olup bu bilgilerini devlet yabancı dil imtihanına girmek suretiyle tevsik etmemiştir.

2. Muhatap Millî Savunma Vekâletidir.

Fahri Fuad Orsan Eylül 1924 tarihinde Yedeksubay Okuluna girmiş Mart 1925 te 3 ncü Kolordu İstihkâm Bölüğüne iltihak etmiştir. Ereğli Bez Fabrikasında iken talim ve manevra maksadiyle 4 Temmuz 1940 tarihinde vazifesinden ayrılarak 41 nci Fırkaya iltihak etmiş ise de Sümerbankın teşebbüsü ile 6 Temmuz 1940 ta-

rihinde tecil edilmiş ve tecil emri fırkaya 24 Temmuzda tebliğ edildiğinden 26 Temmuz 1940 tarihinde askerlikten ayrılarak vazifesine başlamıştır. Bundan başka yine manevra ve talim için Haziran 1943 tarihinde Millî Savunma Vekâleti İnşaat Dairesine iltihak etmiş ve 10 . XI . 1944 tarihinde terhis olunmuştur.

3. Muhatap İçişleri Vekâletidir.

Sicil kaydına göre İsveç'te tahsilde Rasin Fuad Orsan adında bir oğlu vardır.

4. İçişleri Vekâletini ilgilendirmektedir.

Sicil kayıtlarında bu hususta bir malûmat yoktur.

5. İşletmeler Vekâleti ile birlikte muhatap tutulmaktayız.

İşçi Postası Gazetesine ve bu gazetede çıkan yazıya muttali olunamamıştır.

Adı geçen hakkında; Ereğli Fabrikasında yapılan teftiş neticesinde:

a) Mekik imali için odun ve kereste mubayaaasında gerekli tedbir ve basireti göstermemesi,

b) Daha evvel gazetelerle ilân etmeden münadi vasıtasıyla bir gün ilân ettirerek ertesi günü Kayseri'de kilosu 12,5 kuruşa satılan 40 ton kanâl tozunu bir arkadaşına 400 liraya satması,

c) Parça bez, üstüpu ve iplik satışlarında emir ve talimat hükümlerine riayet etmemesi gibi hareketlerinde idari, tedbir hataları görülmüş bu sebeple kendisi Müdürlükten alınarak merkezde İşletme Müdürlüğünde bir mühendisliğe tâyin edilmiştir.

Sümerbank İdare Meclisi bahis mevzuu işlerde bir kısmının Bankayı maddi zarara düşürmesi, bir kısmının mahiyetlerinin küsnünyete attı kadar aksi ihtimalleri uyandırmamasını dikkat nazarına alarak Bankadaki memuriyetinin devamına imkân görmemiş ve ihtiyat olarak askerde bulunurken muvakkat kadroya alınarak 3 ay müddetle aylığı verildikten sonra Bankadaki vazifesine son verilmiştir.

6. İşletmeler Vekâleti ile birlikte muhatap tutulmaktayız.

Fahri Fuad Orsan ihtiyat askerliğini yapmakta iken 7 . VII . 1944 tarihli dilekçesi ile Vekâletimiz Sanayi Tetkik Heyetindeki münhal üyeliğe tâyinini istemiş ve Vekâletin işarı üzerine, Sümerbankın muvafakat yazısında adı geçen « Banka işlerinin taallük ettiği merciler dışında ve yalnız teknik hususatta istihdamının

uygun olacağı » mütalâası üzerine keyfiyet 16 . XI . 1944 tarihli müzekkere ile Vekâlet Teftiş Heyetine havale edilmiş ve Teftiş Heyetince hazırlanan rapor Vekâlet Müsteşarı Nihat Odabaşı, Hukuk Müşaviri İbrahim Senil ve Teftiş Heyeti Reisi Nâhid Pekcan'dan müteşekkil bir komisyon marifetiyle tetkik olunarak « mumaileyhin ilmi ve teknik kifayeti müsellemler olduğundan vekâlet teşkilâtında vazife almasında mahzur bulunmadığı ve bu arkadaşın mesaisinden çok istifade edileceği kanaatindeyiz » şerhine o zamanın İktisat Vekili bulunan Fuat Sirmen tarafından « bu kanaate göre alınması uygundur 16 . XI . 1944 » emirleri üzerine aynı tarihte Sanayi Teknik Heyeti Üyeliğinde 400 lira ücretle vazifeye başlatılmıştır.

7. Fahri Fuad Orsan 5440 sayılı Kanun gereğince 31 . VIII . 1949 tarihinde vermiş olduğu beyannamesinde, kendisine ait :

a) Ankara'da Bahçelievlerde 518 metreka-re bir arsa,

b) Konya Ereğlisi Ağaç yetiştirme Koope-ratifi hissesi olarak 500 lira,

c) Osmanlı Bankasında 140 lira,

d) Yapı ve Kredi Bankasında 100 lira,

e) Küçük bir aded Desoto otomobil,

f) Bir aded piyano,

g) Ziynetsiz ev eşyası,

Karisına ait :

a) İstanbul Bakırköy Cevizli Yalı sokağın-da 36 numaralı 6 odalı yarı kârgir bir ev (eşi ve kayınvalidesi ile ihtilâflı),

b) 12 aded 20 liralık Ergani tahvili,

c) 30 aded 100 liralık D. D. Y. Tahvili,

d) 3 aded 1000 liralık M. S. Tahvili,

e) 1 aded pilâtin pırlanta bilezik, 2 aded pilâtin pırlanta yüzük, 1 aded pilâtin pırlanta alyans, olarak menkul ve gayrimenkul, ziyent eşyası göstermiş ve

a) 495 lira Halk Bankasına,

b) 1000 lira Baha Yılmazbaşar'a,

c) 1000 lira Samiye Orsan'a,

d) 400 lira Besim Gökvardar'a,

borçlu olduğunu bildirmiştir.

Fahri Fuad Orsan 1 . 2 . 1952 tarihinde 5440 sayılı Kanuna göre vermiş olduğu beyanname-siyle mallarında vuku bulan tahavvülü şöylece göstermiştir. Kendisine ait :

a) Ankara'da Bahçelievler'de 4 ncü Cad-dede 5 numaralı ve 5 odalı bir ev,

b) Konya Ereğli'sinde Ağaç Yetiştirme Ko-operatifinde 500 liralık hisse,

c) Bir aded küçük Desoto otomobil,

d) Normal ev ve aile eşyası,

Karisına ait :

a) Bakırköy Cevizliyalı Sokakta 36 numara-lı 6 odalı bir ev (eşi ve kayınvalidesi ile ihti-lâflı)

b) Pilâtin pırlanta bir bilezik, pilâtin pırlanta bir yüzük ve pilâtin pırlanta bir alyans olarak menkul ve gayrimenkulü göstermiş ve ay-rica yaptırmış olduğu evden dolayı Emlâk ve Kredi Bankasına 20 sene vâdeli ve % 5 faizli 15 000 lira borcu olduğunu bildirmiştir.

8. Ankara'da Bahçelievler'de 4 ncü Cadde-de 5 No. lu evi adı geçen vermiş olduğu ikinci mal beyannamesinin münderecatından da anla-sılacağı ve hile mevcut tahvillerini elden çıkar-mak ve Emlâk ve Kredi Bankasına borçlanmak suretiyle yapmıştır.

Otomobile ne suretle tesahüp ettiğine dair Vekâletimiz kayıtlarında bilgi yoktur.

9. Millî Eğitim Vekâletiyle müştereken mu-hatap tutulmaktayız.

Fahri Fuad Orsan'ın, İsveç'te Kraliyet Tek-nik Üniversitesi İnşaat Şubesinde okuyan Rasin Orsan adlı bir oğlu vardır.

10. İçişleri ve Maliye Vekâletleriyle müş-tereken muhatap tutulmaktayız.

Fahri Fuad Orsan 1951 yılı iznini 26.2.1951 tarihli dilekçesiyle (Stokholm'de tahsilde bulu-nan hasta oğlunun yanında geçireceğini) istemiş adı geçen bu iznini 26 . 3 . 1951 - 26 . 4 . 1951 ta-rihleri arasında kullanmıştır.

Mumaileyhin bu iznini yurt dışında geçirme-sinde Vekâletimizce bir mahzur olmadığı 28 . 2 . 1951 tarihli 740 sayılı yazımızla Ankara Valili-ğine bildirilmiştir.

T. C.

İçişleri Vekâleti
Emniyet Umum Müdürlüğü

14 . VIII . 1953

Şube : 1 D.

Numara : 52561

Özeti : Konya Mebusu Murad Âli Ülgen tarafın-dan verilen yazılı soru önergesi Hk.

Türkiye B. M. M. Başkanlığı Yüksek Makamına
10 . VII . 1953 tarihli ve Kanunlar Müdürlü-

ğü 5557/12377 sayılı yazı karşılığıdır.

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Tetkik Kurulu Üyesi ve Sanayi İşleri Umum Müdür Vekili Fahri Fuat Örsan hakkında, Konya Mebusu Murat Âli Ülgen tarafından verilen yazılı soru önergesinde vekâletimizi ilgilendiren iki sorunun cevabını teşkil eden malûmat aşağıdaki maddelerde arz edilmiştir.

1. Fahri Fuad Orsan İstanbul Nüfusuna kayıtlıdır. Moskova tekstil Enstitüsünde Enrigo Mekanizu Fakültesinden mühendislik diploması almıştır.

Birinci karısı Piraye'den Rasim isiminde bir oğlu, ikinci karısı Jale'den Selen ve Ali adında iki çocuğu vardır. Rasim isimindeki oğlu uzun müddetten beri İsveç Kiraliet Üniversitesi İnşaat Şubesinde bilâücret tahsil görmüş ve bu sene mezun olarak İsveç'li bir bayan ile evlenmiş ve aynı yerde vazife almıştır. Tahsilde kaldığı müddet içinde kendisine babası yardım etmemiş ve bilinmeyen bir kaynaktan himaye ve yardım görmek suretiyle tahsilini ikmal etmiştir.

İkinci karısından olan Selen adındaki çocuğunu da İsveç'te bilâ ücret tahsile göndermeye teşebbüs etmişse de ailesinin muhalefeti yüzünden gönderememiştir. Eşi Jale'nin Fransa'da ağabeyisi ve bir de yeğeni bulunduğu öğrenilmiştir.

2. Faal ve gayrifaal olarak mensup bulunduğu dernek veya kurumlardan yalnız Ankara Avcılar Kulübüne dâhil bulunduğu anlaşılmıştır.

Saygı ile arz ederim.

İşleri Vekili Y.
Okunamadı

T. C.

İşletmeler Vekâleti 30. VI. 1953
Teftiş Kurulu Başkanlığı
Sayı : 2/455

Özü : Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdürlüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
4. VI. 1953 tarihli 5411/11883 - 6/1104 sayılı emirleri karşılığıdır:

Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdür-

lüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkında Konya Mebusu Murad Âli Ülgen tarafından verilen yazılı soru önergesinin Vekâletimizle ilgili 5 ve 6 ncı sorularının cevabı ilişik olarak takdim edilmiştir.

Keyfiyeti üstün saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

Sümerbank Ereğli Pamuklu Mensucat Fabrikası eski Müdürü Fahri Fuad Orsan hakkında Konya Mebusu Murad Âli Ülgen'in 9 maddelik yazılı soru önergesinden Vekâletimizle ilgili 5 ve 6 ncı sorularının cevabıdır.

5 ncı soru cevabı :

Konya Ereğli'sinde münteşir İşçi Postası Gazetesinin 4. IV. 1953 tarihli nüshasında çıkan yazıya Vekâletimizce ittila kesbedilmemiştir.

Meveut dosyalara nazaran, Fahri Fuad Orsan'ın Ereğli Fabrikası Müdürlüğü vazifesini ifa ettiği 1942 yılında bâzı yolsuz işler yaptığı hakkındaki ihbar üzerine bankaca yaptırılan tetkikat ve tahkikat sonunda;

a) Mekik imali için yapılan kereste ve odun mübayaasında gerekli tedbir ve basireti göstermediği, müessese merkezinin emirlerine rağmen fazla mübayaatta bulunduğu, yüksek fiyatla kereste aldığı, evsafa uygun olmayan odunların tesellümü için emir verdiği, mahallinde tetkikat yapmadan Orman İdaresinden meveut olmayan bir ormanı satınaldığı,

b) Fabrika kanal tozlarının açık artırma ile satılacağı gazetesinde ilân edilmesine rağmen muayyen günde satış yapmadığı, 4,5 ay sonra yalnız Ereğli'de münadi vasıtasıyla bu satışın icra edileceğini bir gün ilân ettirerek, ertesi günü Kayseri'de kilosu 12,5 kuruşa satılan 40 ton kanal tozunu 400 liraya sattığını ve alıcının taahhüt ettiği müddet zarfında kanalı temizlememesine rağmen teminat akçesini irat kaydetmediği,

c) Parça bez, üstüğü ve iplik satışlarında emir ve talimat hükümlerine riayet etmediği, bir kısım üstüğüleri çok ucuz fiyatla sattığı,

e) Bütün bu yolsuz hareketlerden dolayı bankayı 7 741,16 lira zarara soktuğu,

tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bunun üzerine ilk tedbir olarak mumaileyh fabrika müdürlüğünden alınarak Sümerbank merkezine nakledilmiştir.

Durumu inceleyen Banka İdare Meclisi bu üç hâdiseyi munhasıran ihmal veya basiretsizlikten ziyade kasda mâkrûn bir hareket olarak mütalâa ettiğinden adıgeçinin işine son verilmesine, işin adliyyeye tevdiine ve banka zararının tahsili cihetine gidilmesine karar verilmiştir.

Karaman Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanan Fahri Fuad Orsan'ın kanal tozu satışından Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine tevfi kan üç ay müddetle hapsine ve üç ay müddetle memuriyetten muvakkaten mahrumiyetine, üstüğü satışından da keza mezkûr kanunun 240 nci maddesi gereğince üç ay hapsine ve üç ay memuriyetten muvakkaten mahrumiyetine ve iki suç ve iki ceza birleşmiş olduğundan kanunun 69 ncu maddesine tevfi kan iki cezanın tevhiidiyle 5 ay hapis ve 6 ay memuriyetten muvakkaten mahrumiyetine ve kanunun 89 ncu maddesine tevfi kan da cezanın teciline ve diğer konularda suçu sabit görülemediğinden berâetine karar verildiği, dosyada mevcut Karaman Ağır Ceza Mahkemesinin esas 97 karar 947/56 sayılı ilâmı suretinden anlaşılmıştır.

Müessesenin duçar olduğu 7 741,16 liralık zararın tazmini zımında Fahri Fuad Orsan aleyhinde açılan hukuk dâvası halen devam etmektedir.

6 nci soru cevabı :

Fahri Fuad Orsan'ın sicil dosyası Sümerbanktan Ekonomi Vekâletine devredilmiş olup dosya halen Ekonomi ve Ticaret Vekâletinde olduğundan bu soru tamamıyla mezkûr Vekâleti ilgilendirmektedir.

T. C.

Maliye Bakanlığı 15.VII.1953
Hazine Genel Müdürlüğü
Muamelât
Sayı : 52180/23453

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

4. VI. 1953 tarih ve 6/1104/5411/11883 sayılı tezkereleri cevabıdır :

Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdürlüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkında Konya Mebusu Murad Âli Ülgen tarafından verilen yazılı soru önergesinin Vekâletimize taallük eden kısımları hakkındaki cevaplar ilişik olarak sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Soru 9 : Yabancı memleketlerde tahsilde bulunup kendilerine döviz tahsis edilmiş olan öğrenciler listesinde Rasin Orsan adına tesadüf edilememiştir.

Soru 10 : 1951 ve 1952 yıllarında Fahri Fuad Orsan'a döviz tahsis edildiğine dair bir kayda rastlanmamıştır.

Kendilerine döviz tahsis edilmeden seyahate çıkanlar Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki 13 sayılı Karar hükümleri dairesinde beraberlerinde 100 Türk lirası götürürlirler. Bu kimselerin seyahatlerini ne suretle yapabildiklerinin tesbitine mevzuatımız müsait bulunmamaktadır.

Bilmecburiye ihtiyarı iktiza eyliyen masraf miktarının tayımine imkân görülemediği.

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti 22 . VI . 1953
Yüksek Öğretim Genel Md.
Sayı : 001 O/F 6325

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

4 Haziran 1953 tarihli ve 5411/11883-6/1104 sayılı yazılı soru karşılığıdır :

Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdürlüğünden uzaklaştırılan Fahri Fuad Orsan hakkında Konya Mebusu Murad Âli Ülgen tarafından Reisliğinize verilen yazılı soru önergesinde vekâletimizi ilgilendiren 1 ve 9 ncu sorular incelenmiş ve durum aşağıya arz edilmiştir.

1. Fahri Fuad Orsan'ın hangi okul veya müesseseden mezun olduğunun vekâletimizce bilinmesine imkân bulunmamaktadır.

Adı geçen, evvelce Konya Ereğlisi Mensucat Fabrikası Müdürlüğünde bulunduğu göre; F. Fuad Orsan'ın bu müessesedeki dosyasında sicil fişi ve tahsil derecesini gösterir belgesi bulunacağından, bu hususun Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden tahkiki icabedecektir.

2. Sözlü sorunun 9 ncu maddesinde ifade edilen hususlara gelince : Fahri Fuad Orsan'ın oğlu Rasin Orsan'ın 1416 sayılı Kanun ve buna dayanılarak hazırlanmış olan ve 27 . V . 1953 tarihli, 3/9401 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararıyla kabul edilen Yönetmelik esasları

na göre tahsil maksadiyle yabanci memlekete gitmek üzere vekâletimize müracaatı bulunmadığı, ancak Stokholm Elçiliğinden alınan yazıya bağlı cetvelden adı geçen Kungul Tekniska Högskola Okulunda mühendislik tahsili yaptığı anlaşılmıştır.

Rasin Orsan, şimdiye kadar vekâletimize her hangi bir müracaatta bulunmadığından kendisinin öğrenciliği tammmamış ve adına da her hangi bir döviz tahsis edilmemiştir.

Rasin Orsan hakkında vekâletimize mevcut kayıtlarda başkaca bir malûmata raslanmadığını saygı ile arz ederim.

Millî Eğitim Vekili
R. S. Burçak

T. C.

M. S. V.

13 . 7 . 1953

Kara Kuvvetleri Kumandanlığı

Yurtiçi Genel D. Bşk.

IV ncü Ş. 4 ncü Ks.

Sayı : 978585/56

T. B. Millet Meclisi Reisliğine

4 . 6 . 1953 gün ve Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 6/1104 ve 5411/11883 sayılı yazıları karşılığında :

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Tetkik Kurulu üyesi ve Sanayi İşleri Umum Müdür Vekili olup Bakırköy Askerlik Şubesi İslâm Mahallesinde kayıtlı Fuat oğlu 1316 doğumlu Mehmet Fahrettin'in askerlik işlemine ait askerlik şubesinde ve vekâlette mevcut dosyalarına göre askerlik safahatının ilişikte belirtildiği şekilde olduğunu saygıyla arz ederim.

Millî Savunma Vekili
S. Kurtbek

Tahsil derecesi bakımından hizmeti maksureye tâbi tutularak sevk edilmiş olduğu Harbiye mektebine 1 Eylül 1340 tarihinde dâhil olmuş 6 ay Harbiye mektebinde tahsil gördükten ve 3 ay da kıtada staj gördükten sonra 24 Haziran 1341 tarihinde Harbiye Mektebi Müdürlüğünün 24 Haziran 1341 tarih ve 12 numaralı vesikasıyla terhis edilmiştir.

1076 sayılı Kanununun 31 nci madde (C) fıkrası gereğince bir buçuk aylık staj görmek üzere 2 nci Muhabere Alayına sevk edilmiş, alayın V nei Taburu 1 nei Bölüğüne 9 Ağustos 1928 tarihinde

iltihak etmiş ve 45 günlük stajdan sonra 24 Eylül 1928 tarihinden muteber olmak üzere Asteğmenliğe terfi etmiştir.

İkinci defa 4 . 7 . 1940 tarihinde yedek asteğmen olarak silâh altına alınmış ve 93 ncü alaya sevk edilmiştir.

Üçüncü defa 15 Haziran 1943 tarihinde silâh altına alınmış ve Millî Savunma Vekâleti İnşaat Dairesine sevk edilmiş ve 1 sene 4 ay 25 gün hizmetten sonra 10 Kasım 1944 tarihinde terhis edilmiştir.

7 . VII . 1953

Türkiye B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

1 Haziran 1953 tarihinde Yüksek Riyasetlerine takdim eylediğim ve bir nüshası da 4 . 6 . 1953 gün 6/1104 sayılı yazıları ile Ekonomi ve Ticaret Vekâletine tevdi edilmiş bulunan, Bu vekâletin Tetkik Kurulu Üyesinden ve Sanayi İşleri Umum Müdür Vekili Fahri Fuad Orsan hakkındaki yazılı soruma ilgili vekâletlerin cevapları meyanındaki Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin Özlük İşleri ve Levazım Müdürlüğü ifadeli 12 Haziran 1953 tarihli cevaplarının bâzı hususlarını müphem, gayrivazih ve noksan bulduğumdan İftüzüğün 149 ve 150 nci maddeleri mucibince aşağıda açıkladığım hususlara mezkûr Vekâletçe yazılı olarak sarih cevap verilmesine delâletlerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Konya Mebusu
(Murad Âli Ülgen)
İmza

1 - 1 Haziran 1953 tarihli sorunun 5 ve 6 ncı maddelerinde Ekonomi - Ticaret ve İşletmeler Vekâletlerine teveh ettiğim hususlardan İşletmeler Vekâletinin cevabi yazısı 5 nci maddeye ait daha sarih ve mufassal izahatı ihtiva ettiğinden bir örneği ilişiktir.

Bu cevabın mütalâasından, Fahri Fuad Orsan'ın Sümerbank Ereğli Bez Fabrikası Müdürü iken yapmış olduğu yolsuzluklar hakkında daha fazla bilgi edinmek imkân hâsıl olduğu gibi bu yolsuzluklardan dolayı Sümerbankça vazifesine son verilmekle beraber, işin adliyeye devintikal ettirilerek; Karaman Ağır Ceza Mahkemesince beş ay hapse ve altı ay da memuriyetten muvakkaten mahrumiyete mahkûm olduğu, ayrıca Sümerbankı düçar ettiği 7 741,16 lira zararın tazmini için aleyhine açılan dâvanın da

halen devam ettiği anlaşılmaktadır.

Adı geçen hakkında Sümerbankça verilmiş muvafakat yazısında, «Banka işlerinin taallük ettiği merciler dışında ve yalnız teknik hususatta» istihdamının uygun olacağı gibi hayli manidar bir telmih yapılmış olmasına ve esasen Ereğli Bez Fabrikası gibi tüccari bir müessesede dahi istihdamına imkân görülememiş bulunmasına rağmen bu şahsın evvelce İktisat Vekâletinin sanayi tetkik heyeti gibi mühim bir dairesinin üyeliğine tayin edilmesi şayanı hayret olmakla beraber, nihayet bildirilen hal tercümesine göre Moskova'da bir teksitil mühendisliği diploması almış olan ve fakat, buna mukabil türlü yolsuzlukları ve suçları zâhir bulunduğu halde Sümerbank'ın da Ereğli Fabrikasının da dâhil olduğu bütün memleket sanayiinin çeşitli umurunu ifaya ve murakabeye salâhiyettar olan Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin Sanayi Umum Müdürlüğü gibi cidden önemli ve şümüllü idari bir mevkie velevki vekâleten dahi olsa Umum Müdür sıfat ve yetkisiyle getirilmesi sebeplerinin ve buna kimlerin âmîl olduklarının,

6 ncı maddede bu zatın Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Tetkik Kurulu Üyeliğine kimlerin tezkiesiyle intisap eylemiş bulunduğu bildirilmesi hakkındaki soruma cevap verilmemiş olup, bundan maksadın Fahri Fuad Orsan'ın vekâlete müracaat dilekçesi veya vekâletçe doldurtulmuş olması muhtemel formüllerdeki (Hakkınızda kimlerden malûmat alınabilir?) sualine karşı kimleri bildirdiği ve bu münasebetle kimlerin kendisini ne suretlerle tezkie etmiş olduklarıdır. Bu eihetin de açıklanması,

II - Sorunun 7 ve 8 ncı maddelerine cevaben, verilen malûmat da Fahri Fuad Orsan'ın 5440 sayılı Kanun gereğince 31. VIII. 1949 tarihli beyannamesiyle 1. II. 1952 tarihinde verdiği bildirilen beyannamesi muhteviyatı tetkik edildiğinde :

A) Evvelâ 1. II. 1952 tarihli beyannamesinde imzasının kimin tarafından tasdik edilmiş ve bu beyanname gizli olacağına göre hangi dairesinin kaç tarih ve sayılı yazısına eklenerek Özlük İşleri Müdürlüğüne verilmiş olduğunun,

B) Saniyen bir aded küçük Desoto otomobilinin her iki beyannamede bu isimle ve kendi şahsi emvali meyanında gösterilmiş olduğu nazarı dikkati çekmektedir. Halbuki, soru mevzuu 2160 Ankara hususi plâka sayılı otomobilin

mukaddema (Şevrole) ve mütaakiben (Desoto) marka ve Jale Orsan namına kayıtlı cesametinin de büyük olduğu ve 14 000 Türk lirasına alındığı söylendiğinden keyfiyetin tahkikiyle aradaki mübayanetlerin ve bu otomobilin sureti iktisabının izahı,

C) Ankara'da Bahçelievlerde Dördüncü Caddede 5 numaralı evin inşasının 1950 senesi Eylül ayı sonlarında tamamlanmış bulunduğu söylendiğine nazaran 5440 sayılı Kanuna göre menkul ve gayrimenkul mallarda vukua gelen önemli değişikliklerin bir ay içinde beyanname ile bildirilmesi icabettiği halde, buna riayet edilmemesinin,

E) Her iki beyanname muhteviyatı tahvillerin ve hattâ ikinci beyannamede gösterilmeyen karısına ait yüzüklerden biri elden çıkarılması suretiyle muvazene edildiğinde, Ankara'da Bahçelievlerdeki 5 sayılı evin inşası için ancak 4 000 lira kadar bir para katılmış olabileceği kanaati uyanmaktadır.

Bu evden dolayı Emlâk Kredi Bankasına borcu 15 000 lira olduğuna ve bahçe içinde garajlı iki katlı müstakil bu binanın senelik iradı 4 200 lira ve yalnız mukayyet kıymetinin bile 33 600 lira, olduğu ve haddi zatında 40 000 liradan fazlaya mal edilmiş bulunduğu söylendiğine göre, bu binanın inşası için mevzuubahis beyannameler münderecatı haricinde en az 15 000 lira kadar bir paranın daha ilâve edilmiş olduğu yolunda kanaat tahassul etmektedir.

Bu sebeple Fahri Fuad Orsan'a Vekâletçe sualler tevcih edilip edilmediği ve mumailiyh hakkında 29 Mayıs 1942 tarihli 4237 sayılı ve 10 Haziran 1949 tarihli 5440 sayılı kanunlara göre muameleye tevessüle lüzum görülüp görülmediğinin işariyle bu hususlar hakkında bilgi verilmesini,

III - Sorunun 9 ve 10 ncü maddelerine verilen cevaplar meyanında Millî Eğitim Vekâletinin verdiği 9 ncü maddeye ait cevabın bir örneği de ilişiktir.

A) Bu cevabın mütalâasından da anlaşılacağı üzere Fahri Fuad Orsan'ın İsveç'te mühendislik tahsil ettiği ve bhusus 1951 senesinde orada hasta bulunduğu babasının dilekçesinde bildirilmiş olan Râsin Orsan adındaki oğlu için, şimdiye kadar Millî Eğitim Vekâletince herhangi bir döviz gönderilmediğine, esasen bu yolda müracaat bile edilmediğine göre yıllardan

beri bu yabancı memleketteki tahsilin ne suretle yapılabildiğinin tesbitiyle sarahaten işarı;

B) Fahri Fuad Orsan'ın 1951 senesinde bir ay izin alarak İsveç'e gitmiş olduğu bildirilmekte ise de 100 lira maaşlı ve gerek kendisinin ve gerek karısının başkaca varidatı şahsiyeleri olmadığı beyannameleri münderecatından öğrenilen bu zatın 40 000 liraya ev yaptırdığı ve 14 000 liraya da otomobil alındığı zamanlarda, yurt dışına ne suretle gidebildiği calibi dikkat bir keyfiyet olduğundan bu husustaki sorunun 10 neu maddesinin II, III, IV ve V nei bentleri cevaplarının da gereğine göre haricen ve kendisinden soruşturularak tam ve açık bilgi verilmesi ve bu bapta hakkında bir muamele yapıp yapılmadığının da işar buyurulması.

7. VII. 1953

Konya Mebusu
Murad Âli Ülgen

T. C.

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı 6.VIII.1953
Özlükîşleri ve Gereç Md.
Sicil
Özel : 4525

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

10 . VII . 1953 tarihli ve 5556/12376 sayılı yazıları karşılığıdır :

Sayın Konya Mebusu Murad Âli Ülgen tarafından Vekâletimiz memurlarından Fahri Fuad Orsan hakkında ikinci defa verilen yazılı soru önergesi cevabının ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Ekonomi ve Ticaret Vekili
Fethi Çelikbaş

Fahri Fuad Orsan hakkında Sayın Konya Mebusu Murad Âli Ülgen'in yazılı sorusuna Vekâletimizce verilen cevabın bâzı hususları hakkında sarîh malûmat verilmesine dair olan önergenin madde numaralarına göre hazırlanan cevap aşağıdadır :

I. Fahri Fuad Orsan Ankara Mmtaka Sanat Mektebi Müdür Muavini iken ilk olarak 19 İkinci Teşrin 1933 tarihli istidası ile Vekâletimizden vazife istemiş ve 200 lira ücretle Ankara Mmtakası Ölçüler ve Ayar Müfettişliğine tâyin edilerek burada 13 . I . 1934 tarininde işe başlamış ve sırası ile Lâboratuvar Mühendisliği, Karadeniz

Mmtakası Ölçüler ve Ayar Başmüfettişliği yaptıktan sonra 14 . V . 1953 tarihinde istifa etmiştir.

İkinci defa Vekâletimize intisabı 7 Temmuz 1944 tarihli istidası üzerine olmuştur.

(İktisat Vekâleti Yüksek Makamına) hitaben verilen bu istida hiçbir havale görmeden ve umumi evrak kayıt numarası almadan Sanayi Tetkik Heyeti Reisine verilmiştir. O tarihte Tetkik Heyeti Reisi bulunan Şevket Süreyya Aydemir imzalı ve zatişleri müdürlüğüne hitaben yazılan bir tezkerede aynen : (Kendisinin heyetimizde bir vazifeye tâyini derpiş olunmakta bulunduğundan durumu hakkında gereken tahkikatın yapılmasını ve neticenin acele bildirilmesini) denilmek suretiyle istidası, hal tercümesini gösterir ilişigi ile bu müdürlüğe gönderilmiştir.

Zatişleri müdürlüğü Sümerbank Umum Müdürlüğünden (mumailayhin umum hizmetleri ile aldığı aylık miktarını ve ayrılma sebeplerini gösterir tasdikli sicil hulâsasının tetkik edilmek üzere Vekâlete gönderilmesini) istemiş, gelen yazı da : (Banka işlerinin taallûk ettiği merciler dışında ve yalnız teknik hususatta istihdamının uygun olacağı) kaydı üzerine işbu yazı mütalâalarının bildirilmesi için Sanayi Tetkik Heyeti Reisliğine yollanmış ve bu reislik Sümerbank'tan ilgilinin sicil hulâsasını da isteyerek keyfiyeti İktisat Vekiline arz etmiştir.

Vekil Fuad Sirmen (Bankadan ayrılmasını mucip olan sebebin ne olduğu sarîh olarak anlaşılamıyor. Hakkında yapılmış olan müfettiş tahkikatı evrakının tetkiki ile vaziyetin bildirilmesi) için Fahri Fuad Orsan'ın evrakı Teftiş Heyeti Reisliğine havale olunmuş ve evvelce verilen cevabi yazımızın 6 nei maddesinde açıklandığı veçhile istihdamına mâni bir hali bulunmadığı düşüncesiyle 16 . XI . 1944 tarihinde Vekâletimize ikinci defa intisap etmiştir.

Umum müdür ve umum müdür muavini uzun zamandan beri münhal bulunan Sanayi İşleri Genel Müdürlüğü Vekâleti Tetkik Heyeti Reisi Nurettin Özmen tarafından yapılmakta iken 24 . X . 1952 tarihinde Sayın Vekil Enver Güreli'den alınan bir muciple Fahri Fuad Orsan'a imza yetkisi ile Sanayi İşleri Umum Müdür Yardımcılığı vazifesi verilmiş ve yine Sayın Vekil Enver Güreli'nin tensipleri üzerine 18 . XII . 1952 tarihinde Umum Müdür Vekili olarak tâyin edile-

rek 29 : VI . 1953 tarihinde vekâlet vazifesinden ilgisi kesilmiştir.

Fahri Fuad evvelce de vekâletimiz memuru bulunmuş olması ve sümerbankta sicil dosyasının olması dolayısıyla vekâletimize ikinci tâyininde hakkında referans alınmamıştır.

II - a) Fahri Fuad Orsan'ın 1 . II . 1952 tarihinde vermiş olduğu beyannamedeki imzası hiçbir makam tarafından tasdik edilmemiştir. Bu beyannameye ekli aynı tarihli Tetkik Kurulu Başkanlığına hitaben adı geçen taraftan verilen istida üzerine Fahri Fuad Orsan'ın beyannamesi Tetkik Kurulu Başkanlığının 4.II. 1952 tarihli ve 38/11 sayılı yazlarıyla özlük işlerine gelmiştir.

b) Fahri Fuad Orsan'ın 5440 sayılı Kanun gereğince vermiş olduğu beyannameler tekrar tetkik olunmuş ve her iki beyannamede gösterilen Desoto otomobilin karısının malları hizasında gösterilmiş olduğu görülmüştür. Bu hususta sicil dosyasında fazla bir malûmat olmadığından keyfiyet adı geçenden yazı ile sorulmuş verdiği cevapta aynen : (Bu sualde iki zühul vardır. Evvelâ 5440 sayılı Kanun icabı verdiğim beyannamede eşim tarafından kullanılmış olarak alınan bir Desoto otomobili bildirilmiştir. Bilâhara bu otomobili zevcem bir Shevrolet ile değiştirmiştir. Fakat ikinci beyannamede sehiv olarak eski otomobil markasını göstermiştir. Ne ben, ne eşim aynı zamanda iki otomobil sahibi olmadık. İki otomobilde aynı numaranın takriri olması imkânsızlığı da bunu teyideder. Ne eski Desoto, ne de onun yerine kaim olanın fiyatı 14 000 lira değil çok daha ucuzdur. Bugün memlekette otomobil fiyatları yükseldiği için bu rakam bundan galat olsa gerektir ve piyasaya göre çok daha neuza derhal satmaya âmadedir.

Saniyen : Kanun esaslı değişikliklerin bildirilmesini âmirdir. Halbuki bu iki isim arasında kıymet bakımından bir fark yoktur.) denilmektedir.

c) 5440 sayılı Kanun gereğince tanzimi icabeden beyannamelerde gayrimenkulün kıymetini gösterecek bir sütun yoktur.

Fahri Fuad Orsan'ın Bahçelievler'de 4 noü caddede inşa ettirdiği 5 numaralı evin kıymeti bu sebeple verdiği beyannamede gösterilmiştir.

Bu itibarla gerek evin kıymeti ve gerek hangi tarihte inşasının bittiği hakkında kendisinden alınan yazılı malûmatta : (Bahçelievler 4 noü cadde 5 numaradaki arsayı senelerce evvel bugünün üçte bir fiyatına aldım. Ben hattâ Bahçelievler'in müessislerindenim ve alâkam eskidir. Sonradan 1950 yılında inşaat işlerinden anladığım için resmen ve kanunen 4 odalı sayılan evi 3 - 5 amele celbederek bizzat kendim yaptım. Hiçbir mütaahhit ile mukavelem yoktur. Bu evin inşaatı, inşaat malzemesinin en ucuz olduğu tarihlere isabet eder. Maliyeti takriben 26 bin liradır. Bu paranın 15 000 lirasını Emlâk ve Kredi Bankasından 20 sene vâde ile aldım. Hesap numarası 389.

İşe başladığım tarihte cebimde birkaç bin lira vardı. Fakat herkes ve bu meyanda bilhassa Şerif Çapan müessesesi bana kredi açtı. Babam Doktor Fuat Ali de yardım etti. 1950 sonundan 1952 sonuna kadar Amerikalılara aylığı 400 liradan kiraya verdim. İlk sene oturan Amerikan Yardım Heyetinden Deniz Yarbayı Mr. Rhymes'dir. İkinci sene Topçu Uçak Müttehassısı Hines'e kiralamdım. Böylece bunlardan aldığım kira bedeli ile (iki senede takriben 10 000 lira) müteferrik borçlarımı ödedim. Evin meydana gelmesi vâkıa 1950 de tahakkuk etti ve 1950 sonunda Rhymes'e kiraya verdim. Fakat bâzı teferruatın ikmali iğerde kiracı olduğu halde daha bir müddet devam etti ve beyannamemi müddetinde verdim) denilmiştir.

e) Fahri Fuad Orsan'ın ilk beyannamesinde Bahçelievlerde bir arsaya ve eşinin 6240 liralık tahvilâta sahip bulunduğu ve ayrıca eşinin bir adet pilâtin pırlanta yüzüğünün de elden çıkmış olduğu ve Emlâk Kredi Bankasına 15 000 lira borçlanıldığı ve hakkında ayrıca bir ihbarda vâkı olmadığı cihetle adı geçenin ikinci beyannamesinde gösterdiği evi yukarıda yazılı maddi kıymetlerle yaptırmış olduğu kanaati hâsıl olduğundan hakkında muamele yapılmasına lüzum görülmemiştir. Bununla beraber bu defa kendisinden aldığımız cevabi yazı da aynen aşağıdadır.

(Bu evin 40 000 liradan fazlaya inşa ettirildiği şayiisi külliye hilâfı hakikattir. Bizzat inşa ettiğim için elimle kum, çakıl ve saire pusulalarından gayri kül halinde fikir verecek vesika yoktur. Bununla beraber 40 000 liradan fazlaya malolduğu şayi olan bu eve bu parayı

veren olursa derhal satmaya âmadeyim. Bugün hâlâ Emlâk Bankasına 14 000 lira borçluyum.

Bu evin bugünkü hakiki kıymetinin ne olduğunu bilemem. Emlâk fiyatları iner çıkar. Mafiah evimin inşasını mütaakıp gelen Tadilat Komisyonu bu evime senelik 3 200 lira gayrisâfi irat taktır etmiştir.

Bina Vergisi Kanununa göre evimin kıymetinin gayrisâfi irattan bulunan 2560 lira sâfi iradın on misli olan 25 600 lira etmesi lâzımdır.)

III - Fahri Fuad Orsan'ın İsveç'te tahsilde bulunan oğlu Rasin Orsan'a şimdiye kadar her hangi bir döviz gönderilmemiş olması sebebiyle tahsilini ne suretle yapmış olduğu ve adı geçenin muhtelif tarihlerdeki Avrupa seyahatleri hakkında verdiği yazılı malûmat aşağıdadır :

«A) İsveç'te tahsil eden ve tahsili bitmiş bulunan oğlum Rasin'e döviz göndermedim. Ona başlangıçtan beri Sentap İsveç İnşaat Şirketi yardım etti. Bunun mukabili olarak orada angajedir. Aynı zamanda İsveç'te asil ve halı vakti yerinde bir kızla evlenmiş bulunmaktadır. Bana ihtiyacı yoktur.

B) Avrupa'ya 1917 senesinden beri birçok defalar gittim. İkinci Dünya Harbinden sonra bir defa 1949 da bakanlık tarafından vazife ile gönderildim. Seyyahatim 3 hafta kadar sürdü. Pasaport tarih ve numarasını hatırlamıyorum. İkinci defa 1952 de Fransa'da ikâmet eden eniştesinin dâveti üzerine zevcemle beraber gittim, geldim. Bu seyahat de takriben 3 hafta sürmüştür. Uçak parasını burada Türk Parası olarak ödedim. Avrupa'da bana hiç masraf yaptırmadılar. Karımın eniştesi Mr. Buison'dur ve kendisi zengin bir avukattır.

C) Avrupa'ya ta çocukluğumda tahsil için gittim. Bellibaşlı Avrupa şehirlerinin hepsini tanırım. Oralarda ikâmet de ettim. (Babamın nam ve hesabına). Sıra ve tarihlerini hatırlamıyorum. O tarihlerde döviz takyidatı yoktur.

D) Harbden sonra vazifeten gittiğim vakit (1949) bakanlığın bir yazısına müsteniden 200 küsur sterlin kambiyo yoluyla aldım.

E) İkinci Dünya Harbinden evvel yaptığım seyahatlerin ne kadar tuttuğunu ve tarihlerini hatırlamıyorum.

Sözümü bitirmeden evvel şunuda ilâve edeyim ki, ben ana tarafından hal ve vakti yerinde yalılıkler yapmış eski bir Şûrayı Devlet âzası-

nın, baba tarafından ise yine hal ve vakti yerinde bir jeneralin torunu ve bu memlekete birçok eserler vermiş, yine hal ve vakti yerinde bir doktorun oğluyum. Karım da eski bir müsteşar kızıdır.

Yalnız 1951 ve 1952 yılındaki kazancım takriben 24 ayda 600 liradan maaş ve 400 liradan kira olarak 24 000 lira civarındadır.

Yurt içinde ve yurt dışında zengin akrabalarım vardır. Onlardan her vakit yardım görebileceğim gibi yurt içinde bana ayrıca hudutsuz kredi açabilecek müesseseler yardım ile bizzat daha büyük binalar da yapabilirim. Bugün bu yolda yürümüyorum, bunun sebebi şeref telâki ettiğim Devlet memurluğundan dolaydır. Günün birinde tekaüt olur yahut istifa edersem yetişmiş çocuklarım ve varlıklı akrabalarımın o zaman, eğer yaşarsam, başka kazanç ihtimalleri düşünülebilir.

15. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Trabzon'un Vakıfkebir Kazasına bağlı Tonya Nahiyesinin kaza halâne ifrağı hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı: (6/1105)

1 . VI . 1953

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun İçişleri Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Trabzon Mebusu
Mahmut Goloğlu

Trabzon'un Vakıfkebir Kazasının Tonya Nahiyesi yıllar boyunca her türlü medeni vasıttan ve Devlet imkânlarından mahrum bir halde bırakılmıştır. Yolları yapılmamış, mektep işine ehemmiyet verilmemiş, asayişle alakadar olunmamıştır. Yollarının ihmal edilmesi yüzünden sahille, kaza merkezi ile, vilâyeti ile ve hulâsa medeni âlemle olan teması hiç inkişaf etmemiş, bu yüzden ahali iktisadi bakımdan sıkıntıya düşer olduğu gibi içtimai bakımdan da geri kalmış ve bilhassa kan gütme ve adam öldürme suçları göze batacak bir dereceye varmıştır. Yolsuzluk gibi mektepsizlik meselesi de kötü neticeler vermiş ve bu nahiyeye içerisinde on kadar köy halkının henüz ana dilini bilmemekte olması ve başka dil kullanması ıstıraplı

bir manzara olarak devam etmekte bulunmuştur. Devlet elinin nahiyeye uzatılmamış olması yüzünden ve mülki hudutlarının iyi çizilmemiş bulunması sebebiyle de senelerden beri toprak ve yayla dâvalarının doğurduğu huzursuzluk ve asayişsizlik içinde bunalmaktadır.

Demokrat Parti iktidarı zamanında Tonya Nahiyesinin derhal ele alınarak muhtelif ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışılmış olmasından ve kısa zamanda teşkilâtli bir nahije haline getirilmiş bulunmasından müftechir ve müteşekkiri olduğumuzu açıkça belli etmekle beraber işbu nahiyenin kaza olmadıkça büyük ve mühim dertlerinden kurtulamıyacağı aşikârdır. Kaza olabilmesi için ise aranan bütün şartları fazlasıyla haizdir. Her türlü tetkikatı ikmal edilmiş olup yıllardan beri sıra beklemektedir.

Yukardaki mâruzatımıza göre (Altınoluk) adıyla yeni bir kaza haline getirilmesi için gerekli muamelesi Vekâletinizce ikmal edilmiş bulunan Tonya Nahiyesinin kaza olması hususunda ne düşünülmektedir? Kanununun hazırlanmasına çalışılmakta mıdır? Bu yıl Meclise sevk imkânı var mıdır?

T. C.

İçişleri Vekâleti
İller İdaresi G. Md.

2. Ş. M. Teşkilât
Sayı: 22102/64-3/9763

Özü : Vakfıkebir Kazasına bağlı Tonya Nahiyesinin kaza haline getirilmesi Hk.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
4 . VI . 1953 tarih ve Genel Kâtiplik Kanunları Müdürlüğü 5412-11891-6-1105 sayılı buyrukları karşılığıdır :

Vakfıkebir Kazasına bağlı Tonya Nahiyesinin kaza haline ifrağı hususunda ne düşünüldüğüne dair Sayın Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu tarafından Yüksek Reisliğinize sunulacak vekâletimize tevdi buyrulan yazılı soru önergesi üzerine gerekli inceleme yapıldı :

Vakfıkebir Kazasına bağlı Tonya Nahiyesinin kaza haline getirilmesi yetkili kurul mütaâllalarına dayanılarak valilikçe teklif edilmiş ve bu teklif vakâletimizce de uygun görülerek diğer vilâyetlerin kaza teklifleri meyanında is-

tekler arasına alınmıştır. 1953 yılında yürürlüğe giren 6068 sayılı Kanunla kurulan 22 kaza meyanında Trabzon'da da (Araklı) adında yeniden bir kaza kurulmuş olup 1954 yılında Bütçe imkânı elverdiği takdirde Tonya Nahiyesinin de kaza haline getirileceğini saygı ile arz ederim.

18 . VIII . 1953
İçişleri Vekili
E. Menderes

14. — *Manisa Mebusu Refik Şevket İnce'nin, üzüm müstahsıllarının durumunu düzeltmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve üzüm istihsalinde maliyete müessir maddelerin satışında indirmeler yapıp yapılmadığına dair yazılı sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikbaş ve Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevapları (6/1114)*

T. Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Aşağıdaki sorularına Sayın Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekillerinin yazılı olarak cevaplandırmalarına delâletlerinizi arz ve rica ederim.

Manisa Mebusu
Refik Şevket İnce

1. 1952 yılı üzüm müstahsıllarının bağlara soğuk vurmalarıyla düştükleri müşkül durum ve maliyet fiyatlarında vâkı yükseliş Hükümetçe de malûm olduğuna göre; müstahsılı - bu müşkül durumdan kurtarmak için 1953 yılı istihsal mevsiminde - koruyucu ve ıstırahımı giderici bir tedbir düşünülmekte midir?

2. Üzüm istihsalinde maliyete müessir (Kükürt, potas, göztaş, sergi kâğıdı) gibi maddelerin satışlarında tatmin edici indirmeler yapılmış mıdır?

3. Aynı mahsulü istihsal eden yabancı memleketler Hükümetleri müstahsılı koruyucu tedbirler aldıklarına ve bu kabil müstahsılı pirim verip, döviz hesaplarında müstahsıl lehine ayarlamalar yaptıklarına göre Hükümetimizce de bu gibi tedbirler düşünülmekte midir?

T. B. M. M. Reisliğine

6 . 7 . 1953

11 . 6 . 1953 tarih ve 6/1114-5440/11999 sayılı yazıya C :

Üzüm müstahsıllarının durumunu düzeltmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve üzüm

istihsalinde maliyete müessir maddelerin satışında indirmeler yapıp yapılmadığına dair Manisa Mebusu Refik Şevket İnce tarafından verilen yazılı soru önergesi hakkındaki mü'lâmamız sıra ile aşağıda arz olunmuştur :

1. 1952 yılında Ege bölgesinin bâzı bağları Nisan ayındaki donlardan müteessir olmakla beraber, bilâhara hava şartları müsait geçtiği için çekirdeksiz kuru üzüm istihsalı 60 bin ton gibi normal addedilebilecek bir seviyeye ulaşmıştır.

Bu bölgenin 1951 yılı çekirdeksiz kuru üzüm rekoltesi 50 bin tondan ibaret idi.

İzmir Kuru Meyva İhracatçıları Birliğince tanzim olunan istatistiklere göre 1952 - 1953 mevsimi başı sayılan 23 . 8 . 1952 den 15 . 6 . 1953 tarihine kadar dış pazarlara ihraç olunan çekirdeksiz kuru üzüm miktar ve kıymetleri şöyledir :

Memleket	Miktar (Kilo)	Kıymet (Lira)
İngiltere	9 231 498	6 056 282
Almanya	7 812 231	5 387 960
Hollanda	4 035 605	2 753 875
İtalya	3 603 632	2 626 166
Fransa	1 618 603	1 158 839
Belçika	1 388 514	957 793
İrlanda	932 950	644 147
Bulgaristan	904 566	606 859
Avusturya	819 051	574 871
İsveç	671 103	531 613
Mısır	545 100	398 745
Danimarka	487 426	370 642
Norveç	35 344	263 890
İsviçre	277 181	204 177
Lübnan	202 713	134 077
İsrail	177 366	116 776
Finlandiya	135 492	101 256
Yugoslavya	99 638	62 373
Uruguay	98 000	66 856
Malta	87 934	65 045
Sudan	59 701	41 623
Amerika	31 086	24 170
Suudi Arabistan	17 702	13 895
Ceylan	7 000	4 629
Fas	5 600	4 280
Polonya	2 996	2 148
Libya	1 400	966
Mevsim yekûnu	33 605 432	23 173 933

Yukarıdaki cetvelde görüleceği üzere :

	Ton
1952 - 1953 mevsimi başından 15 Hazirana kadar ihracat	33 600
Tekel İdaresinin mubayaatı	8 000
Dahilî istihlâk	12 000
Yekûn	53 600
1952 yılı rekoltesi	60 000
İhracat, Tekel mubayaatı ve dahilî istihlâk	53 600

Bakiye kabili ihraç miktar : 6 400

Bu itibarla 1953 - 1954 mevsimine kadar eldeki üzümlerimizin mühim kısmının ihraç edilmesi ve yeni sezona ancak normal telâkki edilebilecek 2 - 3 bin ton kuru üzümün devrolunması mümkün görülmektedir.

Bu vaziyet muvacehesinde, yazılı soruda iteri sürüldüğü ve hile müstahsılın ıstırabını giderici bir tedbirin alınmasına lüzum hâsıl olmamıştır.

2. Üzüm istihsalinde maliyete müessir (kükürt potas ve göztaş) gibi maddelerin satışlarında indirmeler olup olmadığı keyfiyeti Tarım Vekâletini ilgilendirmektedir. Mez-kûr vekâletten verilen malûmata göre, göztaş, potas gibi kimyevi maddeler Gümrük ve Muamele resimlerine tabi değildir. Donatım Kurumunca verilen malûmata nazaran Amerikan fiatları esas tutulmak üzere göztaşın cif, Türkiye limanları kilosu 78 kuruş, tahliye, liman ve muhtelif masraflar ve kâr da dâhil olmak üzere gümrük haricindeki satış fiatı 95 kuruş üzerinden hesaplanmaktadır. Potasın Cif Türkiye limanları olmak üzere kilosu 67,8 kuruş, muhtelif masraflar ve kâr da dâhil olmak üzere gümrük haricindeki satış fiatı 83 kuruş olarak kaydedilebilir. Kükürdün fiyatı : Amerikan satışları esas olmak üzere Cif Türkiye limanları kilosu 32,5 kuruş, bütün masraflar ve kâr dâhil gümrük haricindeki satış fiyatı kilosu 40 kuruş ve 50 kiloluk torbası 20 liraya mal olmaktadır.

Halbuki Keçiborlu madenlerinde teslim edilen kükürtlerin 50 kiloluk torbası 13 Türk Lirasıdır.

Sergi kâğıdı mevzuuna gelince, bağcılarının temiz üzüm hazırlaması hususunda Vekâletimizce öteden beri gerekli teşebbüsler yapılmaktadır. Bu

arada İzmir Kuru Meyva İhracatçıları Birliği de bu mevzuda ilgilenmiş ve Vekâletimiz bu ilgiyi de destekliyerek sergi kâğıdı tedariki için 10 bin liranın kullanılması salâhiyetini mezkûr birliğe vermiştir. Yapılan tahminlere göre sergi kâğıdı ihtiyacı iki bin ton etrafındadır. Bu ihtiyacın sağlanması ve kâğıtların bedeli bilâhara tahsil olunmak suretiyle müstahsıla dağıtılması hususunda İzmir Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Teşkilâtından da faydalanılması uygun görülmüş, müstahsıl ve tüccar teşkilâtının bu konuda işbirliği yapmaları kendilerine tavsiye olunmuştur.

3. Birleşik Amerika Hükümeti bâzı maddeler ve bu meyanda kuru üzüm hakkında koruyucu tedbirler almıştır. Ve bu maksatla bütçesinde her sene 600 milyon dolâr ayırmaktadır. Yunanistan'da son ay içinde para devalüasyonu ya-

pılmış olmakla beraber bunun mezkûr memleket ihracatı üzerinde yaratacağı tesir henüz malûm değildir.

Diğer üzüm müstahsılı memleketlerde çekirdeksiz kuru üzüm için her hangi bir himaye tedbiri alınmamıştır.

Ege bölgesinin 1953 yılı çekirdeksiz kuru üzüm rekoltesinin - havalar bundan böyle müsait geçtiği takdirde - 70 - 75 bin ton olacağı alâkadarlar tarafından ifade edilmektedir. 1952 ve 1951 yıllarına kıyasen bu sene daha fazla kuru üzüm elde edileceğine nazaran, üzüm fiyatlarının dış pazar fiyatlarına göre ayarlanması muvafık mütalâa olunmaktadır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Ekonomi ve Ticaret Vekili
F. Çelikbaş

Resmî istatistiklere nazaran ithalât

Madde	1 9 5 1		1 9 5 2	
	Kilo	TL.	Kilo	TL.
Göztaşı (sâf)	32.514	19 647	251.614	223 942
» (gayrisâf)	519.974	356 419	734.666	643 256
Potas (âdi kostik)	97.395	65 406	114.415	85 084
Gayrisâf (Karbon dö potas)	380.521	246 297	401.000	191 985
Kükürt ve mürekkebatı	16	3	110.798	58 234

T. C.

Maliye Vekâleti 7 . VIII . 1953

Hazine Genel Müdürlüğü

Muamelât

Sayı : 52180-1, 25824

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

12 . 6 . 1953 tarih ve 6/1114/5440-11999 sayılı tezkereleri karşılığıdır :

Üzüm müstahsıllarının durumunu düzeltmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve üzüm istihsalinde maliyete müessir maddelerin satışında indirmeler yapıp yapılmadığına dair Manisa Mebusu Refik Şevket İnce tarafından verilen yazılı soru önergesi dolayısıyla hazırlanan cevap rapten sunulmuştur.

Arz olunur.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Bütün istihsal sektörlerinde kaydedilmiş bulunan çok hızlı inkişaf üzüm istihsalinde de görülmektedir.

İstihsal artışının maliyet fiyatları üzerindeki düşürücü tesiri vâresteri izahtır.

Üzümlerimizin satılamaması gibi bir durum mevcut değildir. Diğer yabancı memleketlerin almış olabilecekleri tedbirler ihracatımızı müteessir etmeyecektir. Nitekim ilk nazarda Yunanistan'da yapılmış olan devalüasyonun menfi tesirleri olabileceği akla gelebilir ise de her devalüasyondan sonra olduğu gibi süratle artan fiyatlar bu ihtimali ortadan kaldırmış bulunmaktadır.

Müstahsıl emrinde bulundurulmuş kredi kolaylıkları ve teknik vasıtaların memlekete serbestçe ithal edilmesi sayesinde artan istihsal ve düşen maliyet fiyatları muvacehesinde müstahsılın korunması için prim ve saire gibi suni tedbirler alınması düşünülmemiştir.

15. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı Vilâyetinin Çerkeş Kazasına bağlı Ovacık Nahiyasının kaza haline ifragı hususunda ne gibi tetkikler yapıldığına, kaza ve nahiyeye olma-ya lâyık nahiyelerle köyler hakkında ne düşün-üldüğüne dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1118)

16 . VI . 1953

T. B. M. M. Reisliğine

Aşağıdaki hususların İçişleri Vekili tarafın-dan yazılı olarak cevaplandırılmasını hürmetle-simle rica ederim.

Çankırı Mebusu
Kâzım Arar

1. 1953 yılı Bütçe müzakereleri sırasında (Bütçe Komisyonunda) Muhterem İçişleri Veki-li Etem Menderes'e tevcih ettiğim suale ceva-ben 1954 yılında Çerkeş İlcesine bağlı Ovacık Bucacağının ilceye inkılâp edileceği beyan bu-yurulmuştu. Bu bucağın 1954 yılında ilce olması hususunda gerekli tetkik ve tedbirler alın-mış mıdır?

2. Her biri ayrı ayrı önemi haiz bulunan Şabanözü İlcesine bağlı Orta, Merkez İlcesine bağlı Yapraklı, Kurşunlu İlcesine bağlı beledi-ye teşkilâtı olan Atkaracalar ve yine merkez ilçesine bağlı Irmak bucaklarının ilceye inkılâbı için ne düşünülmektedir?

3. Çankırı merkez ilçesine bağlı ve belediye teşkilâtı bulunan Dümeli Köyü ile yine merkez ilçesine bağlı ve senelerden beri hafta pazarı kurulan Korgun Köyü, Ilgaz İlcesine bağlı Belvi-ran ve Kurşunlu İlcesine bağlı ve senelerden beri hafta pazarı kurulan Bayramören köylerine ne zaman bucak teşkilâtı kurulabilecektir?

4. Bu köyler ve sair önemi haiz ve bucak olmaya lâyık köyler hakkında vilâyetçe tetki-kat yapılmış ve Vekâletinize bildirilmiş midir?

T. C.

İçişleri Bakanlığı
İller İdaresi G. M.

2. Ş. M. Teşkilât

Sayı: 22102/64 - 3/9762

Özü : Çerkeş Kazasına bağlı Ovacık Nahiyasının kaza hali-ne getirilmesi hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
18 . VI . 1953 tarih ve Genel Kâtiplik Ka-

nunlar Müdürlüğü 5457 - 12064 - 6 - 1118 sayılı buyrukları karşılığıdır :

Çankırı Vilâyeti dâhilinde yeniden kurula-cak kaza ve nahiyelerden bilhassa Çerkeş'in Ovacık Nahiyesinde 1954 yılında kaza kurulup kurulamayacağına dair Sayın Çankırı Mebusu Kâzım Arar tarafından Yüksek Reisliğinize su-nularak vekâletimize tevdi buyurulan yazılı so-su önergesi üzerine gerekli inceleme yapıldı :

1. a) Çerkeş Kazasının Ovacık Nahiyesinde (Ovacık),

b) Merkez Kazasının Yapraklı Nahiyesinde (Yapraklı),

c) Şabanözü Kazasının Orta Nahiyesinde (Orta),

d) Merkez Kazasının Merkez Nahiyesine bağlı Bayanpınarı Köyünde (Bayanpınarı) adiy-le yeniden dört kaza kurulması yetkili kurul mütalâalarına dayanılarak Çankırı Valiliğinden teklif edilmiş, bunlardan Ovacık, Yapraklı, Or-ta adındaki kaza teklifleri vekâletimizce de uy-gun görülerek, diğer vilâyetlerin kaza teklifleri meyanında, istekler arasına alınmış olup 1954 yılı bütçesinde imkân sağlandığı takdirde Ova-cık Nahiyesinde kaza kurulacağı,

Bayanpınarı'nda kurulması istenilen kaza teklifinin halen incelenmekte olduğunu,

2. a) Merkez Kazasında (Alaçat),

b) Ilgaz Kazasında (Belören),

c) Kurşunlu Kazasında (Bayramören),

d) Merkez Kazasında (İldivan) ve (Kor-gun) adlarıyla yeniden beş nahiyeye kurulması muhtelif tarihlerde valilikten teklif edilmiş, bunlardan Bayramören, Alaçat, Belören adındaki Nahiyeye teklifleri Vekâletimizce de uygun gö-rülerek kadro temininde diğer vilâyetlerin tek-lifleri meyanında nazara alınmak üzere istekler arasına alındığı;

İldivan ve Korgun Nahiyeye tekliflerinin ha-len incelenmekte olduğunu saygı ile arz ederim.

18 . VIII . 1953

İçişleri Vekili
E. Menderes

16. — Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okcuoğ-lu'nun, Ergani Madeni Kazasının Arpa Mey-danı mahallesinde vukubulan çöküntünün me-den işletmesi neticesi olup olmadığına ve açık-ta kalan vatandaşlar hakkında ne düşünül-düğüne ve ne gibi tedbirler alındığına dair sorusu-

na İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1121)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ergani Madeni İlcesinin Arpa Meydanında vukubulan çöküntü neticesi olarak oturulamıyacak bir hale gelmiş olan 400 ev sakinleri hakkında ne gibi tedbirler alındığına dair bağlı önengemin İşletmeler Bakanlığına tevdiine ve yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet ve temin buyurulmasını arz ederim.

Bingöl Milletvekili
Mustafa Nuri Okeuoğlu

İşletmeler Bakanlığı Yüksek Katma

Ergani Madeni İlcesinin Arpa Meydanı Mahallesi vukubulan çöküntü neticesi olarak 400 e yakın evin oturulamıyacak hale gelmiş olduğundan burada oturan 1 000 nüfusa yakın vatandaşın açıkta kaldığı ve bunlardan bir kısmının kiracı ve bir kısmının da fakir oldukları cihetle kendiliğinden mesken temin etmek imkânına malik olmadıkları ve ilk tedbir olmak üzere 100 kadar çadır tevzi edilmiş olduğu bildirilmektedir.

1. Bu çöküntünün işletilmekte olan maden cevherlerini çıkarma neticesi olup olmadığı hakkında tetkikat yapıp yapılmadığını;

2. Yapılmış ise bu çöküntünün maden işletmesi neticesi olup olmadığını;

3. Vekâletlerini alâkalandıran bir cihet varsa şimdiye kadar ne yapıldığını ve kış gelmeden evvel açıkta kalan vatandaşlar hakkında ne düşünüldüğünün ve ne gibi tedbirler alındığını ve yardım yapıp yapılmadığını;

Yazılı olarak cevaplandırılmasını üstün saygılarımla rica ederim.

Bingöl Milletvekili
Mustafa Nuri Okeuoğlu

T. C.

İşletmeler Vekâleti 14 . IX . 1953
İşletmeler Dairesi Başkanlığı
Sayı - Genel : 6362
Özel : 3

Özü : Yazılı soru cevabının gönderildiğine dair.

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına
22 . VI . 1953 tarihli ve 5464/12078 - 6/1121

sayılı yazıları cevabıdır :

Elâzığ Vilâyetine bağlı Maden Kazasının Arpameydanı Mahallesi vukubulan çöküntünün işletilmekte olan maden cevherlerini çıkarma neticesi olup olmadığı hakkında tetkikat yapıp yapılmadığına, yapılmış ise bu çöküntünün maden işletmesi neticesi olup olmadığına, kış gelmeden evvel açıkta kalan vatandaşlar hakkında ne düşünüldüğüne ve ne gibi tedbirler alındığına dair Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okeuoğlu'nun tarih ve sayısı yukarıda kayıtlı yazınıza ekli yazılı sorusu karşılığının ilişik olarak takdim kıldığımı saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

Elâzığ Vilâyetine bağlı Maden Kazasının Arpameydanı Mahallesi vukubulan çöküntünün işletilmekte olan maden cevherini çıkarma neticesi olup olmadığı hakkında tetkikat yapıp yapılmadığına, yapılmışsa bu çöküntünün maden işletmesi neticesi olup olmadığına, kış gelmeden evvel açıkta kalan vatandaşlar hakkında ne düşünüldüğüne ve ne gibi tedbirler alındığına dair Bingöl Mebusu Mustafa Nuri Okeuoğlu'nun yazılı sorusuna İşletmeler Vekâletinin cevabı :

1. Maden'in Arpameydanı Mahallesi sakinlerinden 19 u, 19 . III . 1953 tarihli müşterek bir dilekçe ile vekâletimize müracaat ederek evlerinin duvarlarında görülen yarıntı ve çöküntülerin Ergani Bakır Madeni İşletmesi Müessesesinin maden üstü denilen kısmında açılan tüneldeki lâğımarda toplu bir halde dinamit patlatılması yüzünden vukua geldiğini tahmin ettiklerini ileri sürerek durumun salâhiyetli bir heyet tarafından mahallinde tetkikini istemişlerdir.

Keyfiyet Etibank Genel Müdürlüğünden sorulmuş, alınan cevaptan : Banka jeologlarından Dr. Necip Yolun'un mahallinde yaptığı tetkiklere göre, çöküntünün maden cevherlerini çıkartmak üzere patlatılan dinamitlerle hiç bir alâkası bulunmadığı, bunun Mihrap deresi boyunca vukua gelen tabii bir hâdiseden ileri geldiği, Bayındırlık Vekâleti tarafından gönderilmiş olan Sema Babaç ile Dr. E. Lahn adlarındaki jeologların da aynı hükme vararak 300 haneden ibaret olan Arpameydanı Mahallesi tahliyesini lüzumlu gördükleri anlaşıl-

mış ve kendilerine de bu yolda cevap verilmişti.

2. Aynı mahalle sakinlerinden, 75 vatan-
daş, 11 . VI . 1953 tarihli müşterek bir dilek-
çe ile tekrar vekâletimize müracaat etmişler
ve : 300 hanelik bir mahallenin mukadderatını
tâyin edecek olan jeolog raporlarının esaslı şe-
kilde tetkiklerde bulunulmadan tanzim edildiği-
ni iddia etmişler ve :

Binalarda müşahede edilen yarıntı ve çökün-
tülerin, Mihrap Deresi boyunca vukua gelen he-
yelândan ziyade ocaklarda topluca patlatılan
dinamitlerin tesiri ile meydana geldiğini,

Çalışma sahası mahalleye 70 metre olduğu
halde, raporlarda bu mesafenin 200 metre ola-
rak gösterildiğini,

Bakır cevherinin en verimli kolunun mahal-
lenin işgal ettiği sahanın tam altına isabet etti-
ğini,

İleri sürerek durumun esaslı şekilde ince-
lenmesini, iddiaları tahakkuk ettiği takdirde
işletme hududu içersinde bulunan gayrimenkul-
lerinin değer fiyatları üzerinden satın alınma-
sını istemişlerse de üç ayrı jeologun verdikle-
ri raporlarda sarahaten belirtildiğine göre, bi-
nalarda müşahede edilen yarıntı ve çöküntülerin
işletme faaliyeti ile bir münasebeti bulunmadı-
ğı, çalışma sahasının yani dekapaj yapılan saha-
nın en yakın kenarının mahalleye 70 metre de-
ğil 100-150 metre, en yakın galerinin de takriben
95 metre mesafede olduğu,

Mahalle ile aynı seviyede bulunan dekapaj
sahası ile galerideki çalışmalardan mahalleye
her hangi bir zarar gelmesinin bahis mevzuu ola-
mayacağı,

İşletilmekte olan ve aramaları yapılmış bulu-
nan bakır cevher kütlesinin ufki imtidatlarının
mahallenin altına değil, tamamen Cenuba tesa-
düf ettiği, cevher kütlesinin ufki inkişafını tes-
bit etmek maksadiyle yapılan arama galerilerin-
den de kütlenin mahallenin altına doğru devam
etmediği ve bu itibarla iddialarının vârit olma-
dığı,

Tesbit edilmiştir.

3. 5098 sayılı Kanuna göre tabii âfetlere
mâruz kalan meskûn yerlerin nakli Devlet Vekâ-
letine bağlı Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlü-
ğüne ait olmakla beraber, hâdisenin ehemmi-
yeti göz önünde bulundurularak bir taraftan
Etibank Genel Müdürlüğü ile, diğer taraftan

Devlet ve Bayındırlık vekâletleriyle temasa ge-
çilmiş, kaza merkezine iki kilometre mesafede ve
istasyon civarında bulunan işletmeye ait 46 hek-
tarlık Şeşkel mevkiinin mahallî halkın arzusuna
atfen Devlet Vekâletinin talebi üzerine parasız
olarak mahalle halkına verilebileceği adı geçen
Vekâletten bildirilmiştir.

Bununla beraber Devlet Vekâletinden son
defa alınan 4 . VIII . 1953 tarihli ve 31791 sa-
yıylı yazıdan, Arpameydanı Mahallesinin, Hazar
gölü kenarındaki ve Gezin istasyonuna yakın
yerdeki Devlet arazisine naklinin tensip edildiği
ve bu münasebetle İera Vekilleri Heyeti kararı
istihsaline tevessül edildiği anlaşılmıştır.

Diğer taraftan yukarda bahis mevzuu edilen
nakil işlemini mütaakıp terkedilecek evlere ait
arsaların, müessesenin iş sahasının emniyeti ba-
kımından işletmeye devir ve ferağı mukabilinde
valilikçe takdir edilecek bedelleri ilgililere vilâ-
yetçe ödenmek üzere 500 000 liraya kadar bir
yardım yapılması düşünülmektedir.

17. — *Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın,
Mürefte Nahiyesinde mevcudiyeti tesbit edilen
havagazı ve petrolden ne sebeple istifade edil-
mediğine dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı
Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1128)*

24. VI. 1953

T. B. M. M. Yüksek Katına

Aşağıdaki suallerimin yazılı olarak İşletme-
ler Vekilinin cevaplandırmasını rica ederim :

1. 1936 da temsil muntakamın (Mürefte)
Bucagında petrol aranmış ve bulunan havagazı
senelerce İstanbul'a kifayet edecek zenginlikte
olduğu görülerek Romanya'ya ögnderilen tor-
pido ile beton kapak getirilmiş ve kapanmıştır.

Elyevm havagazı fışkırmaktadır. On yedi
senedir bulunan bu hazineden niçin istifade
edilmemiştir?

2. Getirilen dünyaca meşhur iki jeologun
verdiği rapor havagazı ile çok zengin petrolün
mevcudiyetini de tesbit etmektedir. On yedi
senedir (M. T. A.) kasalarında uyuyan bu ra-
porun bir suretini görmek isterim. Mümkün
müdür?

3. İstanbul'a pek yakın bu derece büyük
bir hazine daha ne vakte kadar metrük kala-
caktır?

Tekirdağ Mebusu
Şevket Mocan

T. C.

İşletmeler Vekâleti
Etüd ve Plân Kurulu
Başkanlığı
Özel : 4/1815

24.X.1953

Özü: Mürefte petroleri
hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
27 . VI . 1953 tarihli ve 5488/12164, 6/1128
sayılı yazılarına K :

Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın tarih ve
sayısı yukarıda gösterilen yazıları ile sureti alın-
nan 24 . VI . 1953 tarihli yazılı önergesine ait
malûmatı, ilişik olarak, saygı ile arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

1. Trakya'da 1936 da Mürefte civarında
açılan ve Mürefte 1 tesmiye edilen kuyu, 125
metrede sondaj yapılırken bir gaz fevaraniyle
karşılaşılmış ve 5 - 6 atmosfer tazyikle günde
80 000 m³ kadar tahmin edilen miktarda gaz
çıkmıştır. Feveran halinde bulunan bu gazın
heder olmaması için Romanya'dan bir subap ge-
tirilmiş ve kuyunun ağzı bu suretle kapatılmış-
tır. Mütaakiben gaz veren kuyunun şimalinde,
cenubunda, şarkında ve garbında açılan 3, 4, 5
ve 6 numaralı kuyulardan yalnız 3 numaralı
kuyu 18 saat süren bir gaz feveranı göstermiş
diğerleri ehemmiyetsiz emareler vermiştir. Bu
gazden mahallen istifade çareleri düşünülmüşse
de mahdut bir rezev muvacehesinde tesis mas-
raflarının yüksek olacağı görülmüştür. Böylece
bu gaz tezahürünün iktisadi telâkki edilmeye-
cek bir birikinti halinde olduğu anlaşılacak sa-
hadan çıkmıştır. Bir numaralı kuyuya konu-
lan supap açılınca gaz feveranının el'an görüle-
bildiği bir hakikattir.

2. Mürefte çevresi mütaaddit jeologlar, bu
meyanda Frederick Glapp, Cunningham Craig
ve Louis Loczy tarafından incelenmiştir. Veri-
len mütalâalarda Mürefte 1 kuyusundaki gaz te-
zahüründen istifade bahis mevzuu olmamış, an-
cak Trakya'da ileride yapılması gereken işler
hakkında tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu rapo-
rları Enstitü Kütüphanesinde mütalâa etmek
mümkündür.

3. Mürefte çevresinin petrolifer sahası oldu-
ğu yapılan etüdlere ve evvelce açılmış olan ku-

yulardan bir müddet istihsalde bulunulmuş ol-
masından dolayı, muhakkak ise de saha rezervi-
nin büyük bir ehemmiyette olmadığı ve gazın
yarım ilâ bir milyon metre kübü geçmiyeceği
tahmin edilmektedir.

Her ne kadar bir saha hakkında katî bir
hükme varmak için uzun zamana mütevakıf ve
geniş mahiyette araştırma yapmak zaruri ise de
civarda açılmış bulunan kuyulardan bir şey çık-
mamış olması varılan hükmü takviye eder ma-
hiyette görülmektedir.

Mevcut gaz tezahürünün de bir petrol depo-
su üzerinde teşekkül edip etmediği hakkında,
etüd ve aramaların tamamlanmış telâkki edile-
memesi sebebiyle, sarîh bir hükme varılması ka-
bil olmamakla beraber muntakanın petrolifer ol-
ması sebebiyle mevcut gazın petrolle ilgili ol-
duğu kabul edilebilir. Gazın petrol üzerinde ol-
ması halinde evleviyetle petrolün istihsaline icabet-
mektedir.

Buna rağmen Bayındırlık Vekâletince Mü-
refte'deki petrolün işletmeye değer bir mahiyet
arzetmemesi ihtimali göz önünde tutularak sade-
ce gazdan İstanbul ve civarının faydalandırılması
imkânları üzerinde de tetkikler yapılmaktadır.

18. — *Samsun Mebusu Muhittin Özkefelinin,
Karadeniz vapur seferlerinin ıslahı ve bilet üc-
retlerine yapılan zamlar hakkındaki sorusuna
Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevabı
(6/1130)*

26 . 6 . 1953

B. Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun yazılı olarak Ulaştırma
Vekillikinden cevaplandırılmasını saygı ile rica
ederim.

Samsun Mebusu
M. Özkefeli

Karadeniz'in çok eski zamanlardan beri va-
pur seferleri ile yolcu ve yük nakli derdi gibi bir
tür türlü şifa bulmıyan derdi ve üzüntüsü mevcut ol-
duğu inkâr kabul etmez bir hakikattir.

Böyle bir hakikat mevcut iken, bunun ıslahı
cihetine kitmek dururken buna bir de fiyat zam-
mı yapmak ve seferleri bir türlü intizama sok-
mamak suretiyle mevcut ıstırapı teşdidetmek
hangi akıl ve mantığın, hangi hesap ve politika-
nın icabı ve zarureti olduğunu kestirmek eidden
çok müşkül!

Yapamaz isen yık, düzeltmezsen boz nazariyesini tatbika çalışan yeni adıyla Denizbank müessesesi bugünkü haliyle Karadeniz'e şifa değil âdeta zehir oldu. Elbetteki bu sakat politika ile bilerek veya bilmiyerek iktidarı mmtakavi de olsa âdeta sabute etmek durumundadır. Kısa bir tetkik sonu gerek Denizbank ve gerekse Karadeniz bölgesi halkı üzerinde yaptığı hazin tesiri müşahede etmek mümkündür. Denizbank hesabına diyorum 19 Haziran Cuma günü Samsundan dönen Etrüsk yoleu gemisinin birinci mevkiinde katıyen mübalâğasız bir tek evet bir tek yoleu yoktu. İkinci mevkiinde ise üç beş kişiden ibaret İstanbul yoleusu, güvertede ise yüzü geçmiyen ve bizzarure kara yolu olmadığından Zonguldak'a kadar giden müşteki vatandaşlar mevcut idi.

Bu bir tanesi : Diğerlerini de tetkik sonu hemen aynı olduğu görülebilir. O halde Denizbank hesabına ne gibi bir kâr temini memuldür.

Geminin süvarisi müşteki, kamarot müşteki, acenteler müşteki, kayıkçı ve motörcü müşteki, vatandaş müşteki o halde bu kararın tatbik mevkiine konmasındaki fayda neresindedir?

Sualimin cevabını yazılı olarak rica ederken hiç de isabetine kaani olmadığım bu yersiz kararın süratle kaldırılmasını ve bu yüzden ekmekeyen bir yağın vatandaşların rızıklarına daha fazla mâni olunmamasını ve bütün bir bölge halkının şikâyetine meydan verilmemesini ehemmiyetle arz ve rica ederim.

T. C.

Ulaştırma Vekâleti 8 . X . 1953
Lim. ve Dz. İş. Da. Başkanlığı
Şube : Ulaştırma İş. Md.
Sayı : U-12/1-18, 3713/10542

Özü : Karadeniz vapur seferlerinin ıslahı ve bilet ücretlerine yapılan zamlar hakkında.

T. B. M. M. Reisliğine

Ankara.

K : Genel Kâtiplik Kanunlar Md. ifadeli 29 . VI . 1953 tarihli ve 6/1130-5504/12196 sayılı yazıya :

Karadeniz vapur seferlerinin ıslahı ve bilet ücretlerine yapılan zamlar hakkında Samsun Mebusu Muhittin Özkefeli tarafından verilen yazılı soru önergesi incelenmiştir. Denizcilik

Bankasından alınan cevabın bir örneği ilişikte sunulmuş ve bu hususta vekâletimizin düşünceleri ile alınan tedbirler aşağıda belirtilmiştir :

1. Karadeniz hattında evvelce haftada bir defa sürat, haftada iki aralık postası, Abana'ya kadar uzanan diğer bir aralık postası olmak üzere dört posta mevcut idi. Bu hatta çalıştırılan gemiler, ordu tipi iki gemi, İzmir tipi dört gemi, Etrüsk tipi bir gemi olmak üzere yedi gemiden ibaretti. Bugün ise, Karadeniz hattında haftada iki sürat, iki aralık, Samsun'a kadar uzanan İzmir - Samsun postası ve Cide postası olmak üzere altı postada, ordu tipi üç gemi «İhtiyati İstanbul Gemisi», İzmir tipi dört gemi, Etrüsk tipi bir gemi ve Anafarta tipi bir gemi olmak üzere dokuz gemi çalıştırılmakta olup yoleu kapasitesi % 35; yük ve hayvan kapasitesi de % 45 artırılmış ve şikâyetler de önlenmiş bulunmaktadır.

2. Denizcilik Bankasına navlunlara yapılan zamların sebeplerine gelince; bilhssa 1938 yılından beri kömürde 4 misline yakın, malzeme fiyatlarında 6 misli, tamirat ve işçilik masraflarında 11 misli, ödenen resim ve vergilerde 2 misli (Buna ilâveten yılda bir milyon lira kadar İşgaliye Resmi) personel masraflarında 4 misli, akar yakıt fiyatlarında da 1946 yılına nazaran % 50 artış olmasına mukabil Denizcilik Bankasının bugün kanuni yetkisine dayanarak yaptığı zamlar muhtelif mevki ve mesafelerde ortalama % 60 - 70 nispetinde olmuştur. Yoleu tarifelerinin revizyonu ile bir miktar yükseltilmesi, Kabotaj Hatları İşletmesinin zararlı durumunu izale ve ilerisini temin bakımından zaruri telâkki edilmiştir. Bankanın, tarife ücretlerindeki artışı tesbit ederken rekabet şartlarını ve memleketin Sosyal bünyesini nazara almış olması ve zamları günün icaplarına göre mutedil hadde tutmakta bulunması da tabii bir icap olarak görülmektedir.

3. Karadeniz'de yoleu nakliyatında son zamanlarda bir azalma görülmekte olması hususuna gelince, buna âhiren banka tarafından yapılan navlun artırımının bir tesiri olacağı düşünülebilirse de, esas itibariyle seyahat mevsiminin de bir rolü olduğunu kabul etmek icabeder. Aralık postaları navlunlarının sürat postaları navlunlarıyla ayarlanması neticesinde, yoleu adedinin - Samsun ve Zonguldak hariç - azalmadığı, fakat aralık postalarına rağbetin düş-

tüğü, buna mukabil de sürat postalarına rağbetin arttığı bankanın istatistik rakamlarından anlaşılmaktadır.

Filhakika Zonguldak yolcularının azalmasının karayolunun tercihe başlanmasından ileri geldiği anlaşılmış ve bu iskele navlunlarında derhal bir indirme yapılmıştır. Samsun'a gelince; bu iskelenin yolcu trafiği senelerden beri muntazam bir şekilde azalmaktadır.

Bunun muhtelif sebepleri mevcuttur.

Samsun demir, kara ve havayollarıyla memleketin her tarafına bağlı bulunmakta ve buna mukabil halen emin bir limana sahip bulunmamaktadır. Bu limandan kış aylarında gemiler ekseriya yolcu ve yük almadan hareket etmek mecburiyetinde kalmaktadırlar. Yolcular için bu şerait altında deniz tarikiyle seyahat etmek imkânsız görüldüğü cihetle gündün güne inkişaf eden kara, demir ve havayolları tercih edilmektedir. Bilhassa Samsun ancak emin bir limana kavuştuktan ve gemiler rıhtımlardan yolcu alıp vermeye başladıktan sonradır ki, bu limanın gerek yolcu ve gerekse yük trafiğinin büyük mikyasta artacağı tabii bulunmaktadır.

4. Deniz Bankca ufak iskelelere vapur uğratılmak istenilmemesi mevzuuna gelince; Kabotaj hakkındaki bâzi küçük iskelelere gemilerin uğratılmaları dolayısıyla alınıp verilen yolcu ve yükten elde edilen cüzi hasılat belediyelere tahdedilmekte olan İşgaliye Resmini dahi karşılayamamaktadır. Bu halin işletme masraflarını yükseltmekte olduğunu kabul etmek icabeder. Buna rağmen adı geçen banka Karadeniz hattına ilâve ettiği süratli ve modern gemiler sayesinde halkın şikâyetlerini önlemeye ve bu sahadaki ufak iskelelere de vapur uğratmak suretiyle halkı memnun etmeye çalışmaktadır.

Belediyelerin kara vesaitinden alabilecekleri Belediye Resminin miktarını ve âzami haddini kanunu mahsus sarahatle tâyin etmiş olmasına rağmen deniz vesaitinden «Liman İşgaliye Resmi» namı altında alınacak resmin âzami haddi tâyin edilmemiş ve bu husus belediye meclislerinin kararına terkedilmiş bulunmaktadır. Belediyeler ise İşgaliye Resmini sırf bir gelir kaynağı telâkki ederek fahiş tarifeler tanzim etmişlerdir. Bu durumu nazarı dikkate alan Vekâletimiz Belediye İşgaliye Resminin makûl bir hadde tahsili için bir hal şekline varılması

zımında İçişleri Vekâleti nezdinde muktazi teşebbüse geçmiş olup görüşmelere devam edilmektedir. Adı geçen Vekâletçe bu talep makûl görülerek belediye başkanlıklarına şimdiden bir tamim yazı gönderilerek işin müspet şekilde halli tavsiye edilmiş bulunmaktadır.

5. Vekâletimiz zaman zaman şikâyetleri mûcip olan Karadeniz hattı yolcularının müşkülâtını bertaraf etmek ve mümkün olduğu kadar rahat seyahat etmelerini temin maksadıyla Denizcilik Bankasının mesaiseri üzerinde devamlı bir surette mürakabeler yapmaktadır.

Geçen senelere nazaran bu sene müşkülâtın azalmış olduğu vekâletimize vâkı müracaat ve şikâyetlerin azlığından da anlaşılmaktadır.

Denizcilik Bankasının her bakımdan bütün imkânlarının âzami haddini Karadeniz'e tahsis etmesine bilhassa önem verilmekte ve bu husus da temin edilmektedir.

Bir müddet evvel navlunların bankaca yükseltilmiş olması vekâletimizin de dikkatini çekmiş olduğundan bu bankanın malî durumunu da göz önünde bulundurularak bilhassa üçüncü mevki ve güverte navlunlarında makûl bir tenzilât yapılması tavsiye edilmiş ve vekâletimizin bu tavsiyesi Denizcilik Bankası tarafından müspet bir şekilde karşılanmış ve tatbikata geçilmiştir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Vekili
Y. Üresin

Denizcilik Bankası
F. A. O.
Şube : D. Y. Tarife
Sayı : 9/357/22414

İstanbul, 31.VII.1953

Özeti: Karadeniz yolcu nakliyat durumuna ve navlunlara mütâallik yazılı soru H.

Ulaştırma Vekâleti
Ankara

30 Haziran 1953 tarih ve Liman ve Deniz İşleri Dairesi Başkanlığı ifadeli, 2467/6614 sayılı emirleri cevabıdır :

Karadeniz vapur seferlerinin ıslahı ve navlunlara zam yapıldığı hakkında Samsun Mebusu Muhiddin Özkefeli tarafından verilen yazılı soru incelendi.

Soruda bahis mevzuu edilen hususlar hak-

ındaki mütalâlarımız aşağıda sırasıyla arz olunmuştur :

I - Karadeniz hattında vapur sefer adedleri, gemi adedleri ve mukayese :

Denizcilik Bankası T. A. O. kurulduktan sonra fabrikalardaki tamir işlerinin hızlandırılması, gemilerin tamirde kalma müddetlerinin kısaltılması ve evvelce fabrikalarda yapılmakta olan bakım ve tutum işlerinin gemi mürettebatı tarafından temini suretiyle gemilerimizin faaliyeti artırılmış ve bu sayede Karadeniz hattına eskisine nispeten fazla adedde seferler tertiplenebilmiştir.

1953 senesinin ilk altı ayında bu hatda hiçbir sıkışıklık olmamış, gerek yolcu, gerekse yük ve hayvan nakliyatı hiçbir şikâyete meydan vermiyecek şekilde yapılmıştır.

Karadeniz hattında evvelce haftada bir defa sürat postası, haftada iki aralık postası, Abana'ya kadar uzanan diğer bir aralık postası olmak üzere dört posta mevcuttu. Bu hatda çalıştırılan gemiler de Ordu tipi 2 gemi, İzmir tipi 4 gemi, Etrüks tipi 1 gemi olmak üzere 7 gemiden ibaret idi.

Bugün ise Karadeniz hattında haftada iki sürat, iki aralık, Samsun'a kadar uzanan İzmir - Samsun postası ve Cide postası olmak üzere altı postada Ordu tipi üç gemi (ihtiyatları İstanbul gemisi), İzmir tipi dört gemi, Etrüks tipi bir gemi ve Anafarta tipi bir gemi olmak üzere dokuz gemi çalıştırılmakta olup yolcu kapasitesi % 35, yük ve hayvan kapasitesi de % 45 artırılmış ve şikâyetler de önlenmiş bulunmaktadır.

Ege bölgesi ile Karadeniz bölgesinin irtibatını temin gayesiyle bir sürat ve bir aralık postası İzmir - İstanbul - Hopa ve İzmir - İstanbul - Samsun arasında çalıştırılmakta ve aktarmasız yük taşınabildiği için rağbet görmektedir.

İzmir - Hopa sürat postası, İstanbul - Zonguldak - Samsun - Fatsa - Ordu - Giresun - Trabzon - Rize - Hopa seferini üç günde yapmaktadır. Trabzon sürat postası da İstanbul - Zonguldak - İnebolu - Sinob - Samsun - Giresun - Trabzon arasında işlemekte ve İstanbul'u Trabzon'a iki gün 9 saatte bağlamaktadır.

Aralık postaları ise 20 - 22 iskeleye uğramak suretiyle sefer yapmakta ve Hopa'dan İstanbul'a ancak beş buçuk günde gelebilmektedir.

II - Kabotaj hattı politikamız.

Karadeniz sahilinde Hopa'dan itibaren Sinob'a kadar sahil şehir ve kasabalarını bağlayan muntazam şose esaslı surette ıslah edilmekte ve daimî bakıma tâbi tutulmaktadır. Yakın zamanda bu şosenin İstanbul'a ulaşacağı da şüphesizdir.

Diğer taraftan ana limanların inşasına başlanmış, ezeümle Ereğli, Zonguldak, Trabzon limanları ikmâl edilmiş, İnebolu limanının inşaatı ilerlemiş bulunmaktadır. Samsun limanı ihale edilmek üzere olup Giresun'un projeleri hazırlanmıştır. Rize'de yapılmakta olan büyük iskele 1954 yılı başında tamamlanacaktır.

Bu limanların yapılması ile gemilerimizin Karadeniz'de emniyetle sığınacakları yerler temin edilmiş olacak, yolcular gemilere kolaylık ve emniyetle binebilecek ve limanlarda istirahatlerini temin edecek otel ve hanlar bulabileceklerdir. Yük sahipleri de depo ve antrepolarda mallarını muhafaza etmek imkânına kavuşacaklardır.

Yollarımızın yapılması ile de küçük kasabalar ana limanlara bağlanmıştır. Ana limanlar haricinde iskelelerin denizlere açık olmaları ve ekseriyetle gemilerin sığınabilecek tabii melcelelerden de mahrum bulunmaları itibariyle bu gibi iskelelere, yazın 3 - 4 ay müstesna, gemiler muntazam surette uğrıyamadıklarından halk ve yük sahipleri yeni yapılmış olan yollardan istifade ederek muhtelif vasıtalarla ana limanlara gelmeyi ve buralardan, sefer programlarına uygun olarak buldukları gemilere binmeyi tercih etmeye başlamışlardır.

Diğer memleketlerde de ana limanlar ve şoseler inşa edildikten sonra kabotaj seferleri ancak ana limanlar arasında yapılmakta ve ufak ara limanların birbiriyle ve büyük limanlarla irtibatları kara ve demiryollarıyla temin edilmektedir.

Karadeniz sahil bölgemizdeki ufak kasabaların gemilerimize verdikleri yolcu ve yük hakikatte kendi malları olmayıp daha ziyade içerilerdeki kasaba ve köylerden gelmedir. Tatbik edilmekte olan yol şiyaseti bu gibi yerleri ana limanlara bağlamak merkezinde olduğundan halk kolaylıkla ana limanlara ulaşabilecek ve küçük iskelelere meşakkatle varmak ve buralarda gemileri beklemek ve emniyetsiz bir suret-

te binmek külfet ve tehlikesinden kurtulacaktır.

İşletmeciliğimizin esas prensipi de halkı emniyetli bir şekilde ve çabuk nakletmek bakımından, ana limanlar arasında süratli seferler tertip etmek ve, uğranılan limanların adedi az olmak hasebiyle, sefer adedlerini artırmaktır.

Sürat postasına nazaran aralık postası iki misli zamana ihtiyaç gösterdiğine göre aralık postalarında iki misli gemi kullanmak lâzımgelir ki, bunun da iki misli masrafa sebebiyet vereceğini göz önünde bulundurmak uygun olur.

III - Yolcu navlun politikamız.

Bundan evvel tatbik edilmekte olan yolcu tarifesinde sürat postaları navlunları ile aralık postaları navlunları arasında iki misli gibi büyük bir fark mevcut idi. Meselâ Hopa'dan İstanbul'a bir güverte yolcusu aralık postasında 10, 50 lira, sürat postasında ise 19 lira ödüyordu. Bu farkın fazlalığı dolayısıyla yolcu, birçok külfetleri göze alarak aralık postasını tercih etmek durumunda bulunuyordu. Yeni yolcu tarifesinde ise sürat postalarına pek cüzi bir zam, bâzı ahvalde hattâ tenzilât yapılmış, buna mukabil aralık postaları navlunlarının artırılması suretiyle iki posta arasındaki büyük fark giderilerek halkın daha emin, süratli ve rahat olan sürat postalarını tercih etmeleri teşvik edilmiştir.

IV - Karadeniz hattı seferlerinin ıslahının tahmil ettiği külfetler.

Yukarda da arzedildiği veçhile, Karadeniz hattına ilâve edilen süratli ve modern gemiler sayesinde halkın şikâyetleri önlenmiştir. Ancak bu gemiler motorin ve mazot gibi memleketimize pahalıya mal olan mahrukat ile çalışmakta olduğundan Karadeniz hattında 1953 senesi için tahmini masrafımız 14 milyon lirayı bulmaktadır : Bunun Ocak - Mayıs beş aylık tutarı da 5 800 000 liradır. Bu beş ay zarfındaki hasılatımız ise 3 800 000 liradır ki, Karadeniz seferleri işletmeye beş senelik bir devre için 2 milyon liralık bir külfet tahmil etmektedir. Seneye iblâğ edildiği takdirde bu külfetin 4 800 000 lirayı bulduğu görülür.

V - Zararın telâfisi çareleri :

A) Navlun bakımından :

Aralık postaları navlunlarının sürat postaları navlunlarıyla ayarlanması neticesinde, yolcu adedinin - Samsun ve Zonguldak hariç - azal-

madığı, fakat aralık postalarına rağbetin, düşüğü, buna mukabil de sürat postalarına rağbetin arttığı - yeni tarifinin tatbik tarihi olan - 1 Haziran ile 1 Temmuz arasındaki kısa devreye ait rakamlardan anlaşılmaktadır. 1952 ve 1953 yılları Haziran aylarında belli başlı iskelelerden taşınan yolcu sayısı hususu tebarüz ettirmektedir. Şöyle ki :

İskeleler	1952	1953
	Haziranı	Haziranı
Hopa	801	783
Rize	1306	1812
Trabzon	2067	2738
Giresun	826	681
Ordu	592	368
Fatsa	140	124
Samsun	1811	1206
Cide	244	604
Zonguldak	3368	2923

Hopa, Giresun, Ordu ve Fatsa'daki azalmaları ârızı olarak kabul edebiliriz. Ancak Samsun ve Zonguldak'taki azalmaların sebepleri üzerinde durmak icabeder. Filhakika Zonguldak yolcularının kara yolunu tercihe başladıkları ve navlunların yüksek olduğu Haziran ortalarında anlaşılacak tarife derhal tadil edilmiştir. Samsun'a gelince, bu iskelenin yolcu trafiği senelerden beri muntazam bir şekilde azalmaktadır. Bunun muhtelif ve mütaaddit sebepleri vardır :

Samsun demir, kara ve hava yollarıyla memleketin her tarafına bağlanmıştır; buna mukabil de emin bir limana sâhip değildir; suları sığ olduğundan gemiler çok açığa demirleyebilmektedirler. Kış aylarında fena havalarda gemiler çok defa yolcu ve yük alamamakta ve bilhassa, bir çok iskeleye uğramak mecburiyetinde olan, aralık postaları intizamsız işlemektedir. Gemiler uzakta demirlediğinden motörcüler ve kayıklar yolculardan fazla para istemekte ve kış aylarında bu para 3 - 4, hattâ 5 lirayı bulmaktadır. Yolcuların gemilere binmeleri veya gemilerden inmeleri çok müskül ve tehlikelidir. O dede ki, dalgalı denizlerde, kayıkçı ve motörcüler vasıtalarının dalgaların tesiriyle yükselmesini beklemekte ve vasıta güverte hizasına geldiği zaman yolcuyla bir çuval gibi güverteye bırakılmaktadırlar.

Bu şerait altında tabiidir ki yolcular, gün-

den güne inkişaf eden kara, demir ve havayollarını tercih etmektedirler. Samsun ancak emin bir limana kavuştuktan ve gemiler rıhtımlardan yolcu alıp vermeye başladıktan sonradır ki vaziyet lehimize çevrilebilir.

Mamafih, mevcut menfi şeraite rağmen durumu mümkün mertebe ıslah etmek düşüncesiyle, Samsun - İstanbul navlun tarife baremi 7 den 6 ya indirilmiş ve bu suretle sürat postalarında

1 nei mevki navlunu 78,50 liradan 68 liraya, güverte navlunu 20 liradan 17,50 liraya aralık postalarında da 1 nei mevki navlun 76,50 liradan 66 liraya, güverte navlunu 16 liradan 14,50 liraya düşürülmüştür.

Karadenizde 1953 senesinde 1952 ye nazaran yolcu adedinin azalmadığını ifade etmek bakımından bu senelerin ilk altı ayının aylık vasati yolcu adedi ve hasılatı aşağıda gösterilmiştir :

İskeleler	Yolcu adedi	Aylık vasati	Hasılat	Aylık vasati
	1952 yılı (6 ay)	1953 yılı (6 ay)	1952 yılı (6 ay)	1953 yılı (6 ay)
Hopa	1 112	1 206	14 281	15 533
Rize	1 417	1 812	20 871	26 602
Trabzon	2 338	2 954	32 197	51 677
Giresun	756	938	9 492	10 262
Ordu	537	511	6 962	6 270
Fatsa	111	154	801	1 807
Samsun	1 320	1 203	18 229	17 144
İnebolu	826	860	6 168	6 924
Cide	591	652	3 117	3 963
Zonguldak	2 826	2 925	23 650	28 434
İstanbul	5 407	6 440	77 638	100 600
11 büyük iskele yek.	17 241	19 655	213 406	265 216
Diğer iskeleler yek.	5 101	4 128	40 126	31 726
Karadeniz yek.	22 342	23 783	253 532	296 942

Önümüzdeki altı aylık devrede bir azalma olmayacağı kabul etmek yerinde olur. Binnetice, yukarıda mevzu bahis 4 800 000 liralık Karadeniz hattı zararının, yeni tarifinin ancak senenin son yedi ayına tesir edebilmesi itibariyle, bir milyon liralık kısmının telâfi edilebileceği kuvvetle melhuzdur.

B) Mazot üzerinden alınan ton başına 50 liralık Yol Vergisi bakımından :

Karadeniz hattındaki tchacümü önlemek maksadıyla motorin ve mazot yakan süratli ve büyük gemilerin bu hatta ilâve edildiği malûmdur. Kabotaj hattı gemilerimizde kullanılan mayi mahrukun senelik miktarı 27 000 tondur. Yol Vergisinin, akar yakıtın beher tonu üzerinden 50 lira olmak üzere alınması dolayısıyla mâruz kaldığımız zararın senelik tutarı 1 350 000 liradır. Kara yollarının inşa ve bakımını istihdaf eden

Yol Vergisinin deniz vesaitinden alınmamasının, yerinde olacağı hususundaki kanaatimiz mütaaddit defalar ilgili vekâletlere arzedilmiş bulunmaktadır.

Bu verginin yüklediği külfet neticesi olarak, sipariş etmek zaruretinde bulunduğumuz gemilerin teknik evsafını tâyinden çekinmekteyiz. Teknik bakımdan, her hususta faikiyeti haiz bulunan motörlü veya mazot yakan gemilerin siparişi icabetmekte ise de akaryakıt üzerindeki yüksek verginin işletme masraflarını çok kabartacağını da göz önünde bulundurmak mecburiyetindeyiz.

Diğer taraftan, kömür yakan gemiler alındığı takdirde düşük teknik vasıflı ve mürettebat, bilhassa ateşçi ve kömüreüler için zararlı gemiler alınmış olacaktır. Aynı zamanda, memleketin çelik, kinyâ, çimento ve sair sanayi şubeleri için pek lüzumlu ve kıymetli olan bir madde de,

teknik mecburiyet olmaksızın nakil hizmetinde kullanılmakla, israf edilmiş olacaktır. İleride bu vergi indirildiği takdirde ise, filomuza katılmış bulunacak olan düşük vasıf ve randımanlı gemilerle çalışmaya devam etmek mecburiyetinde de kalmacaktır.

Bütün bu hususların, gemilerde kullanılan akaryakıttan Yol Vergisi alınmaması lüzumunu tebarüz ettirdiği kanaatindeyiz.

C. İşgalıye resimlerinin ağırlığı bakımından:

Belediyelerin kara vesaitinden alabilecekleri Belediye Resminin miktarını ve âzami haddini kanunu mahsus sarahatle tâyin etmesine mukabil, deniz vesaitinden «Liman İşgalıye Resmi» namı altında alınacak resmin âzami haddi tâyin edilmemiş ve bu husus Belediye meclislerinin kararına terkedilmiş bulunmaktadır. Belediyeler ise, İşgalıye Resmini sırf bir gelir kaynağı telâkki ederek keyfî ve fahiş tarifeler tanzim etmişlerdir. Gemilerimiz için tahsil edilmekte olan rüsumun miktarı, birçok ahvalde iskelelerin temin ettikleri hasılatın fevkındadır. Bu resim, mahiyeti ve istifa şekli itibarıyla bir adaletsizlik teşkil etmektedir.

Bilhassa, birkaç büyük şehrimizden başka, limanı ve hattâ gemilerin sığınabileceği tabii bir meleei bulunmayan belediyelerin liman İşgalıye Resmini, ve bunu da yüksek bir tarife ile, tahsile kalkışmaları, esasen ağır bulunan malî külfetimizi bir kat daha artırmaktadır. Bu resimlerin senelik tutarı yarım milyon lirayı bulmaktadır.

Teşkilât Kanunumuz icabı, sırf kendi kaynakları ile masraflarını karşılamak durumunda bulunan Bakanımızın, 1931 senesinden beri asgari beş misli artmış bulunan işletme masraflarına ilâveten akaryakıt üzerinden ödemek mecburiyetinde olduğu ağır vergi ve belediyelere tahsil edilen işgalıye resmi karşısında navlunlara asgari bir zam yapmasının zaruri telâkki edileceğini yüksek takdirlerine şaygı ile arz ederim.

Denizcilik Bankası T. A. O.

İmza İmza

19. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, heyelân sebebiyle Çankırı'nın Yapraklı mevkiine nakledilen Bayırakseki Köyünün müstakil muhtarlık halinde kalması, halkına arazi verilmesi ve suyunun temini hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Devlet Vekili Celâl Yardımcı ve

Tarım Vekili Nedim Ökmen'in yazılı cevapları (6/1139)

6. VII. 1953

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Çankırı'nın Yapraklı Bucığına bağlı Bayırakseki Köyünde vukubulan heyelân hâdisesi dolayısıyla bu köyün «Uluyazı» mevkiine nakli 3. XI. 1951 tarih ve 13853 sayılı Heyeti Vekile kararıyla taayyün etmişti. Ahiren Çankırı Vilâyetince görülen lüzuma binaen Uluyazı mevkiinden sarfınazar edilmiş ve Çankırı'nın Sarıbaba Mahallesi bir kilometre mesafede Yapraklı yolu üzerindeki tepelere iskân işi Hükümetçe münasip görülmüş ve evleri yaptırılmak suretiyle nakilleri temin edilmiştir.

Nakil işi köyün yer değişikliğinden ibaret olup köyü yine köy olarak kabul eden Hükümet, ayrıca iştilal sahaları yalnız ziraat olan Bayırakseki halkına (hane başına) 30 dönüm de arazi tahsis ve namlarına tescili yapılmış bulunmaktadır.

Hal böyle iken belediye hududuna yakın bulunmaları sebebiyle belediye külfetlerinin tahmili cihetine gidildiğini ve orman ihtiyaçlarının verilmesinde köylere tanınan hakkın kaldırıldığını gösteren emareler belirmiştir. Bu cümleden olarak Çankırı Çiftçi Malları Koruma Reisliğinden Bayırakseki Muhtarlığına tebliğ edilen 30. IV. 1953 gün ve 176 sayılı yazıda «Koruma hududu dâhilindeki arazileriniz için koruma parasının birinci taksitlerinin yatırılması» bildirilmektedir.

Bu köy, bir tabiat âfetinin amansız tehdidine mukavemet edemiyerek ecdadının kendilerine bıraktığı yerleri terketmiş ve köy vasfını haiz olmak kayıt ve şartıyla nakilleri yapılmış iken belediye hududuna yakın bulunması vesilesiyle köy haklarından mahrum bırakılarak şehirli muamelesi yapıldığını gösteren bu tebliğ mutlak bir zühul eseridir. Kendilerinin şehir ile hiçbir alâkaları yoktur. Ticaretleri yoktur. Yaşayış tarzlarında en küçük bir değişiklik yoktur. Arzu etseler dahi imkânı maddi yoktur. Her birerlerine verilen 30 ar dönüm arazinin her yıl 15 dönümünü nadasa bırakmak zarureti vardır. Ancak 15 dönümünü ekmek suretiyle infak ve işlerini teminden âciz ve arazilerinin azlığı sebebiyle büyük sıkıntılara mâruz kalan bu köy halkı köylerinin şehre in-

kılâp teşebbüsünden ve belediye külfetlerinin kendilerine tahmilinden çok müteessirdirler. Kurulu tezgâhlarını bozarak tabiatın gadrine uğramış, Devlete sığınmış, eski iktidar zamanında (7) yıl gibi uzun zaman ihmal görmüş, kayan toprakların üzerinde uzun seneler heyecan geçirmiş ve nihayet yine Hükümetin tenzih ettiği mahalle nakledilmiş bulunan bu muhacirlerin geçirdikleri tabiat âfeti yanında göç masrafları da ayrıca kendilerini maddeten ve mânen sarsmış bulunmaktadır.

Bayırakseki ahali aslen fakirdir. Gazı teminde bile zorluk çeken köylü, kilovattı 45 kuruttan elektrik istihlâk edemez, şehir ücretli suyu ile kendi ihtiyaçlarını gideremez ve hayvanlarını sulayamaz. Halen köy koruyucusu ile bizzat koruduğu halde çiftçi malları koruma idaresine hane başına aşağı yukarı isabet eden 20 şer lirayı ödiyemez durumdadırlar.

Bu sebeplerle aşağıdaki hususların Devlet ve İçişleri vekilleri tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını hürmetlerimle rica ederim.

Çankırı Mebusu
Kâzım Arar

1. Bayırakseki Köyü öteden beri devam edegelen muhtarlık halinde kalmaya durumları itibariyle mecbur olduklarından, aksi halde büyük sefalete mâruz kalacaklarından Hükümetin bu köy hakkındaki düşüncesi nedir?

2. Yapraklı mıntakasından heyelân sebebiyle nakledilen Bayıraksekililer geliri ile mütenezip bulunmayan bir yaşama tarzına mecbur edilmeleri için bir zaruret mevcut mudur?

3. Her aile vasati (5) nüfustan ibaret ve yine her ailenin vasati olarak (10) baş hayvanı bulunacağına göre Hükümetçe tapulanan 30 ar dönüm arazinin ancak 15 dönümünü ekebildiklerine göre büyük ziraat hevesinde olmayan ve yalnız geçimlerine yetecek derecede araziye sahip olmaktan başka arzuları bulunmayan ve buldukları mevkiide müsait ve hali arazi olduğunu söyleyen bu kanaatkâr köy halkına tabii ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda arazi verilmesi için ne düşünülmektedir?

4. Nakledilen köye Hükümet yardımı ile yalnız evleri yapılmış olup ahır, samanlık gibi ihtiyaçları yapılamamıştır. Bunları da kendileri yapmak zorundadırlar. Orman idaresine vâkı müracaatları da gûya şehir sâkini olduklarından

bahsile kabul edilmemiş ve tenzilâtsiz yani köylülere bahşedilen haklardan faydalandırılmıyacakları beyan edildiğine göre Hükümet bu hususta ne tedbir almak düşüncesindedir.

5. Yeni kurulan bu köy halen susuzdur. 50 hane her gün içme sularını tuz memlehasının civarından akan ve içilmesine imkân olmayan çok tuzlu acı çayından temin etmektedirler.

Bu yeni eserin en mühim noksanı olan suyunun takdimen temini hususunda ne tedbir alınmaktadır?

T. C.

Toprak ve İskân İşleri 15 . X . 1953

Genel Müdürlüğü

Şubesi : 2.

Dosya No : 3218-19-11101

Genel sayı : 41545

Özü : Çankırı Mebusu
Kâzım Arar'ın soru
önergesi Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Genel Kâtip Kannunlar Md; 7 . VII . 1953 tarihli ve 6-1139/5537-12305 sayılı yazılarına K :

Heyelân dolayısıyla Çankırı Belediye hudutları dâhilindeki Sarıbaşa mevkiine İcra Vekilleri Heyeti kararına istinaden nakilleri yapılan bu vilâyetin Yapraklı Nahiyesine bağlı Bayırakseki Köyü sekencesinin durumu hakkında Çankırı Mebusu Kâzım Arar tarafından Yüksek Reisliklerine sunulup İçişleri Vekâletine tevdi buyurulan ve İçişleri Vekâletinden de vekâletimizi alâkalandıran topraklandırma mevzuunun cevaplandırılması için bir sureti vekâletimize gönderilen yazılı soru önergesi üzerine keyfiyet Çankırı Valiliğinden sorulmuştur.

Alınan cevabi yazıya nazaran; Sarıbaşa mevkiine nakilleri yapılan elli aileye, toprak komisyonunca kabul edilen norma göre toprak verilmiş olmakla beraber bunların Bayırakseki Köyünde kalan eski topraklarını da ekip biçmek suretiyle tasarruflarına devam etmekte oldukları ve binnetice toprak sıkıntısı çekmedikleri anlaşılmaktadır.

Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygılarımla arz ederim.

Devlet Vekili
C. Yardımcı

T. C.
İçişleri Vekâleti
İller İd. U. M.
Ş. 1. M.
Sayı: 21124 - 12

Hulâsa: Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın Bayırakseki Köyüne dair verdiği yazılı soru önergesi hakkında.

T. B. M. Meclisi Reisliğine

7. VII. 1953 günlü ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 6/1139 - 5537/12305 sayılı yazılarına karşılıktır :

Heyelân dolayısıyla Çankırı Belediyesi dâhilinde Sarıbaba mahallesine nakledilmiş bulunan Yapraklı Nahiyesine bağlı Bayırakseki Köyünün muhtarlık halinde kalması, arazi verilmesi, suyunun temini hakkında ne düşünüldüğüne dair Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın Devlet Vekâleti ve vekâletince cevaplandırılmak istediği ile Yüksek Riyasetlerine verdiği yazılı soru önergesi üzerine yapılan inceleme neticeleri aşağıda madde madde arz edilmiştir.

Bayırakseki Köyünün Çankırı - Kastamonu yolu üzerinde Çankırı'ya 6 kilometre mesafedeki Uluyazı mevkiine nakli köy adına muhtar tarafından verilen istida ile talep edilmiş ve yapılan tetkikat sonunda Vekiller Heyeti kararla tesbit edilmiş iken vukubulan mütaaddit müracaatlar üzerine Devlet Vekâletince yeniden yaptırılan inceleme sonunda Çankırı Belediye halkının mera ihtiyacını tazyik etmemek, eski arazilerinden faydalanmalarını kolaylaştırmak, elektrik, su ve okul gibi mevcut belediye hizmetlerinden faydalanmak ve şehirdeki iş sahalarından istifade ederek boş vakitlerini değerlendirilmek gayesiyle bu köyün Çankırı merkezinin Sarıbaba mahallesinin doğusuna şehrin 700 - 1200 metre mesafesine bir mahalle olarak nakli mahalli İskân Komisyonumuzca kararlaştırılmış ve Devlet Vekâletince de uygun görülmüş arazi ve arsalar tevzi edilmiş evleri de yapılmış bulunmaktadır.

Belediye hududu dâhilinde şehre yakın bir mesafede kurulmuş bulunan bu mahallenin müstakil bir köy haline getirilmesi belediye ile aralarında devamlı münazaalara yol açması bakımından uygun görülmemiştir.

Verilmiş bulunan 30 ar dönüm arazinin ki-

fayetsizliği dolayısıyla yeniden arazi tevzii ve yalnız evleri yapılmış bulunup ahır ve samanlık yapmak için muhtaç oldukları kerestenin ormandan bedelsiz olarak verilmesi hususları Tarım ve Devlet vekâletlerini ilgilendirdiğinden bunlara ait dilekler adı geçen vekâletlere intikal ettirilmiştir.

Yeni kurulan bu mahalleye belediyece bir çeşme yaptırılmış olup Çankırı'ya yeni su getirme teşebbüsü tahakkuk ettiği zaman bu mahallenin de bol suya kavuşacağı anlaşılmıştır. Saygılarımla arz ederim.

5. IX. 1953

İçişleri Vekili
E. Menderes

T. C.

Tarım Vekâleti 7.X.1953
Orman Umum Müdürlüğü
Şubesi : 4, Ks. III
H. No. 4239-19/8578

Özet : Yeri değiştirilip Çankırı Belediye hudutları dâhilinde iskân edilen Bayıraksesi Köyü H.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Çankırı Mebusu Kâzım Arar tarafından verilip Devlet ve İçişleri vekâletlerince cevaplandırılması istenilen heyelân dolayısıyla Çankırı Belediye hudutları dâhilinde Sarıbaba Mahallesine nakledilen Çankırının Yapraklı Nahiyesine bağlı Bayırakseki Köyüne dair yazılı soru önergesinin bir örneği, İçişleri Vekâletince ilgisi yönünden Vekâletimize gönderilmiş olup, Vekâletimizi ilgilendiren husus aşağıda arz edilmiştir :

Yeri değiştirilen Bayırakseki Köyünün Çankırı Belediye hudutları dâhilinde Sarıbaba mevkiinde iskân edilerek bir mahalle teşkil ettiğine göre şehirli vatandaş olduğundan Orman Kanununun köylüler için tanıdığı haklardan istifade edemeyeceği malûmlarıdır.

Yalnız felâketzede bulunmaları nazarı itibara alınarak ahır ve samanlık ihtiyaçlarının tesbit edilip muhammen bedel üzerinden satılması hususunda ilgili başmüdürlüğümüze emir verilmiştir.

Bilgiye saygı ile arz ederim.

Tarım Vekili
N. Ökmen

20. — *İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar'ın, yirmi ay kadar evvel İstanbul'da başlayan bir tahkikatla ilgili görülerek tevkif edilen vatandaşlar hakkında ne gibi muamele yapıldığına dair sorusuna İçişleri Vekâleti adına yazılı cevap (6/1140)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sualime İçişleri Bakanlığınızdan yazılı olarak cevap verilmesini derin saygılarımla rica ederim.

6 Temmuz 1953
İstanbul Mebusu
Ahmet Hamdi Başar

Bundan yirmi ay kadar evvel İstanbul'da bir tahkikata başlandığı ve birtakım vatandaşların bu tahkikatla ilgili görülerek tevkif edildikleri ve bunların İstanbul Emniyet Birinci Şubede ve Harbiye Askerî Ceza Evinde tahkikat vesilesiyle gayrikanuni şekilde tevkif edildikleri ve işkence yapıldığı ihbar ve iddia olunmaktadır.

Bu itibarla bu tevkiflerin ne vakit ve mevküfler hakkında ne gibi muameleler yapıldığı ve ihbar edildiği şekilde işkence yapıp yapılmadığı ve neden dolayı yirmi aydan beri mahkemeye başlanmadığının gayrikanuni hareketler sabit ise bunları yapanlar hakkında ne gibi muamele yapıldığının ve yapılacağına etraflıca izahını rica ederim.

T. C.

İçişleri Vekâleti 5.VIII.1953
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube : I, B.

Doşya: 12421 - 222

Numara : 50307

Özet : İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar'ın önergesi hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

7 . VII . 1953 günlü ve Genel Kâtiplik ve Kanunlar Müdürlüğü 6 - 1140/5538 - 12306 sayılı yazıya karşılıktır.

Yirmi ay kadar evvel İstanbul'da başlayan bir tahkikatla ilgili olarak tevkif edilen vatandaşlar hakkında ne muamele yapıldığının bildirilmesine dair olup İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar tarafından Yüksek Makamlarına

sunulan yazılı soru önergesi tetkik edilmiştir.

Önergede bahsedilen hâdis; 26 . X . 1951 tarihinde İstanbul'da meydana çıkarılan (Gizli Türk komünist partisi) teşkilâtına aittir.

Bu teşkilâtle bazı subayların da ilgili olmaları hasebiyle tahkikata Ankara Garnizon Komutanlığına bağlı askerî mahkeme tarafından el konulmuştur. Tahkikata memur edilen askerî hâkim tarafından hâdis ile ilgili olan birçok kimselerin tevkifine karar verildiği ve tahkikatın henüz ikmal olunmadığı öğrenilmiştir.

İşe; askerî makamlarca el konulmuş bulunması hasebiyle bu hususta vekâletimizce yapılacak bir muamele bulunmamaktadır.

Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygı ile arz ederim.

İçişleri Vekili Y.
(Okunamadı).

21. — *Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erku'tun, mülki taksimatın yeni şartlara göre gözden geçirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ve yeniden vilâyet, kaza ve nahiyeler kurulmasında hangi esasların göz önünde tutulduğuna dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1143)*

8 . VII . 1953

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı hususların, İçişleri Bakanlığınız tarafından yazılı ile cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Kırşehir Mebusu
Halil Sezai Erku't

1. Hükümet, mevcut mülki taksimatın, yeni şartlara göre gözden geçirilmesini düşünmekte midir?

2. Bir kısım il merkezlerine uzak mesafede bulunan, yol ve iktisadi münasebetler bakımından diğer ile daha yakın mesafede ve daimî münasebet halinde bulunan ilçeleri hem halkın Hükümetle temasını kolaylaştırmak ve hem de küçük illeri kalkındırmak bakımından bu yakın illere bağlamak,

3. İlçe merkezlerinden uzak mesafelerde bulunan köylerin Hükümetle olan işlerinde kolaylık sağlamak ve Hükümet işleri için vatandaşları saatlerce mesafeden ve bozuk yollardan ilçe merkezine, gitmek zahmet ve külfetinden kurtarmak için,

Münasip bucak ve köylerde yeniden ilce kurulması, tam teşkilâtlı bucak vücuda getirilmesi veya bu gibi köylerin daha yakın mesafelerde bulunan yol ve saire gibi sebep ve şartlar bakımından daha rahatlık temin edecek olan ilcelere bağlamak mevzunda ne gibi tedbirler düşünülmektedir?

4. Yeniden il, ilce ve bucak kurulmalarında hangi esaslar göz önünde tutularak talepler sıraya konulmaktadır?

5. 1953 - 1954 yıllarında Kırşehir'in hudutları içinde yeniden ilce kurulması veya başka illerden Kırşehir'e ilce bağlanması ve ilcelerin merkezlerinden uzak mesafede oldukları için diğer ilcelere bağlanmalarını isteyen köylerin durumlarının ıslahı bahis konusu mudur?

Bu cihetlerin yazılı olarak açıklanmasını rica ederim.

T. C.

İçişleri Vekâleti

İller İ. G. M.

2. Ş. M. Teşkilât

Sayı : 22102/64 - 3, 9761

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

10 . 7 . 1953 gün ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 6-1143-55552-12366 sayılı buyrukları karşılığıdır :

Mülkî taksimatın yeni şartlara göre gözden geçirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ve yeniden vilâyet, kaza ve nahiyeler kurulmasında hangi esasların göz önünde tutulduğuna ve 1953 - 1954 yıllarında Kırşehir hudutları içinde yeniden kaza kurulması veya başka vilâyetlerden Kırşehir'e kaza bağlanması ve kaza merkezlerinden uzak mesafede oldukları için diğer kazalara bağlanmayı isteyen diğer köylerin durumu hakkında Sayın Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut tarafından Yüksek Reisliğinize sunularak vekâletimize tevdi buyrulan yazılı soru önergesi üzerine gerekli inceleme yapıldı :

1 - a) Mülkî taksimatın yeni şartlara göre incelenmesi vekâletçe Tetkik Kurulunda bir heyete tetkik ettirilmekte olup, alınacak rapora göre, mülkî taksimat üzerinde yapılacak değişiklik hakkında, bir karara varılacağı,

b) Yeniden vilâyet, kaza ve nahiyeler kurulmasında idari, iktisadi, coğrafi, âmiller nazarı itibara alınmakta ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanu-

nundaki esaslara göre, bütçe imkânları da elverişli olduğu takdirde, hazırlanan kanun lâyiha-larının Büyük Millet Meclisine sunulduğu,

2. Avanos Kazasının Hamamorta, Karahasanlı ve Çılbak köylerinde Kozaklı adıyla bir kaza kurulması hakkındaki istek, diğer istekler meyanında sıraya alınmış olup, bütçe imkânı sağlandığında yerine getirileceği,

3 - a) Niğde Vilâyeti Gülşehri Kazasına bağlı Sulhanlı ve Hıralı köyleri ile Aksaray Kazasının Ortaköy Nahiyesine bağlı Devedamı Köyünün Kırşehir Merkez Kazasına bağlanması,

b) Ankara Vilâyeti Keskin Kazasının Çelebi Nahiyesine bağlı İlziloğlu Köyünün, Kırşehir Vilâyeti Kaman Kazasının Merkez Nahiyesine bağlanması,

c) Niğde Vilâyeti Aksaray Kazasının Orta-köy Nahiyesine bağlı Harmandalı Köyünün, Kırşehir Vilâyeti Merkez Kazasına bağlanması hakkındaki muamelenin halen valilikleri ile muhabere safhasında bulunduğu; dosyaları tekâmül ettiğinde gereğinin yapılacağı,

d) Kaman Kazasının Akpınar Nahiyesine bağlı Tatarilyasyayla ve Tatarilyaskışla köylerinin Merkez Kazasına bağlanması hakkında ilgililer bir müracaatta bulunmuşlarsa da bilâhara bu isteklerinden vazgeçtiklerinin valiliğin 29 . 7 . 1953 gün ve 2104-7-186 sayılı yazısından anlaşıldığı saygı ile arz olunur.

18 . VIII . 1953

İçişleri Vekili

E. Menderes

22. — *Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, 1947 - 1952 yıllarında tahakkuk ettirilen vasatasız vergilerin yüzde kaçının tahsil edildiğine ve vergi borçlarını ödemiye mükelleflere tatbik edilen kanunların müessiriyet derecesine dair sorusuna Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/1145)*

9 . VII . 1953

B. M. Meclisi Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Maliye Vekilinden yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

1. 1947, 1948, 1949 yıllarında tahakkuk et-

tirilen vasıtasız vergilerin % kaçının tahsil edildiği?

Keza : 1950, 1951, 1952 yıllarında tahakkuk ettirilen vasıtasız vergilerin yüzde kaçının tahsil edildiğinin,

2. Vergi borçlarını ödemiyen mükelleflere tatbik edilen kanunların müessiriyet derecesinin bildirilmesi.

T. C.

Maliye Vekâleti

16.X.1953

Gelirler G. Müdürlüğü

Sayı : 2161779-182/37975

Özü : Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in yazılı soru önergesi II.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 10. VII. 1953 tarihli ve 1145/6-12395-5561 sayılı yazınıza K.

1. Burdur Mebusu Mehmet Özbey tarafından verilen yazılı soru önergesinin birinci maddesinde; 1947 - 1952 yıllarında tahakkuk ettirilen vasıtasız vergilerden yüzde kaçının tahsil edilmiş olduğunun bildirilmesi istenmektedir.

Vasıtasız vergilerin 1947 ilâ 1952 yıllarına ait tahakkukat ve tahsilât toplamlarıyla, tahakkukata nazaran yapılan tahsilât nispetleri «1951, 1952 yıllarındaki sabıka Kazanç vergilerine ait miktarlar hariç bırakılmak suretiyle» ilişik cetvelerde gösterilmiştir.

2. Yazılı sorunun ikinci maddesinde; vergi borçlarını ödemiyen mükelleflere tatbik edilen kanunların müessiriyet derecesinin bildirilmesi talebedilmektedir.

Halen vergi borçlarını kanunen muayyen müddetler zarfında ödemiyen mükellefler hakkında özel bir takip sistemini ihtiva eden Tahsili Emval Kanunu hükümleri tatbik olunmaktadır.

5 Ağustos 1325 tarihli Tahsili Emval Kanunu ilk hazırlandığı zaman, o günün ihtiyaçlarına göre mahdut birkaç vergiyi şümulüne almış, bilâhara yapılan mütaaddit tadillerle kanunun şümul sahası genişletilmiş olmakla beraber sosyal ve iktisadi inkişafa mütenazır olarak âmmeye idarelerinin çeşitli alacaklarının takip ve tahsili hususunda duyulan yeni anlayışlara ve ihtiyaçlara cevap verecek âdilâne hükümleri ihtiva eylemediği ve binnetice de tatbikinde

beklenen semereyi vermediği müşahede olunmuştur.

Bugün Devlete ve özel idare ve belediyelere ait muhtelif âmme alacakları ihdas edilmiştir. Binaenaleyh bütün bu âmme alacaklarının tahsilinde daha müsmir olacak, âmme alacaklarını emniyet altında bulunduracak ve âmme alacaklarını ödemede vatandaşlara kolaylıklar sağlayacak modern hükümleri ihtiva eden ve umumi iera hukukuna mütenazır olarak esaslı hükümleri de havi bulunmakla beraber yine de âmme alacaklarının takip ve tahsili mevzuunda hususi bir sistem vaz'eden Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki 6183 sayılı Kanun Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş bulunmaktadır. 1. I. 1954 tarihinden itibaren mezkûr kanun hükümlerinin tatbikatına başlanınca daha müsmir neticeler elde edilecektir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili

H. Polatkan

Vasıtasız vergilerin tahakkukatını tahsilâtını ve tahakkukata nazaran % kaçının tahsil edildiğini gösterir cetvel

Senesi	Tahakkukat	Tahsilât	% nispeti
1947	462.818.480	419.068.733	90,54
1948	484.743.989	440.531.924	90,87
1949	555.579.098	506.910.030	91,23
1950	497.095.662	447.963.195	90,11
1951	307.593.499	294.724.676	95,08
1952	443.584.473	417.547.142	94,01

23. -- Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, köy enstitüsü mezunu öğretmenlere askerlik hizmeti esnasında ücret verilip verilmeyeceğine dair sorusuna, Millî Eğitim Vekili Rifki Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1146)

9. VIII. 1953

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanlığından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Burdur Mebusu

Mehmet Özbey

«3803 sayılı Kanununun 9 ncu maddesi 5352 sayılı Kanunla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerin eylem-

li askerlik hizmetleri esnasında kayıtları silinmiyeceği gibi kendilerine 1076 sayılı Kanun gereğince asteğmenlik veya askerî memurluk tevcihine kadar almakta oldukları ücretin üçte biri verilir.»

Diye bir kayıt vardır. Bu kanun mer'î midir? Değil midir? Mer'î ise askere alınan bu öğretmen arkadaşlara ücret verilecek midir? Verilmeyecek midir?

Yazılı olarak bildirilmesini rica ederim.

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti 5 . VIII . 1953
İlköğretim Genel Müdürlüğü
Sayı : 311. 053/2, 25684

Özet : Askere alınan maaşlı Köy Enstitüsü mezunu öğretmenler H.

Tünkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
11 . VII . 1953 tarih ve Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 6/1146-5562/12396 sayılı yazıları karşılığıdır.

Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlere askerlik hizmeti esnasında ücret verilip verilmeyeceğine dair Burdur Mebusu Mehmet Özbey tarafından verilen yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerle köy sağlık memurlarının geçimlerini düzenlemek üzere 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunlara ek 5129 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına mütedair olan 5479 sayılı Kanunun 1. maddesinin son fıkrasında :

(... Stajyer öğretmen ve sağlık memurluğu sırasında meslekteki başarılarının tam ve genel gidisinin iyi olduğu usulüne göre saptananlar öğretmenliğe ve sağlık memurluğuna geçirilirler.

Bunlara 3656 sayılı Kanun gereğince öğrenim derecelerine göre aylık verilir.)

Denilmekte ve 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinde de :

(Asıl bir vazifeye tâyin edildikten sonra muvazzaf askerlik hizmetini ifa için silâh altına alınanların memuriyetleriyle alâkaları kesilir.) Kaydı bulunmaktadır.

Bu itibarla maşa geçen köy enstitüsü mezunu öğretmenler, maaşlarının ödenmesi bakımından memurlar hakkındaki hükme tâbi tutulacaklarından fiilî hizmetlerini ifa etmek üzere askere alınmaları halinde yukarıda yazılı hükme göre va-

zifeleriyle olan alâkalarının kesilmesi ve askerî bir rütbe ihraz edinceye kadar kendilerine de hiçbir ücret verilmemesi icabeder.

5352 sayılı Kanununun 1. maddesi fiilî askerlik hizmetini ifa eden köy enstitüsü mezunu; ücret almakta olan stajyer öğretmenlere aittir.

Bu itibarla bu madde hükmünün maşa geçirilmiş köy enstitüsü mezunu öğretmenlere teşmil edilmemesi lâzımdır.

Durumu arzeder, saygılarımı sunarım.

M. Eğitim Vekili
Rıfki Salim Burçak

24. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, tıp, eczacı dişiçi, sağlık, hemşire ve ebe okullarına geçen senelere nazaran daha fazla talebe alınması hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ ve Millî Eğitim Vekili Rıfki Salim Burçak'ın yazılı cevapları (6/1147)

9 . VII . 1953

T. B. M. M. Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı ile Millî Eğitim Bakanlığında yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

Sayını şükran olan mesut bir neticedir ki, eski iktidarın otuz senede yapamadığı sağlık kalkınmayı Demokrat iktidarımız üç senede fazla- siyle yapmış yurdumuzun muhtelif köşelerinde, kasaba ve bucaklarında sağlık merkezleri, verem, trahom dispanser ve muayene evleri verem hastaneleri gibi milletin hasretle beklediği sıhhi tesisleri aşmış ve faaliyete geçmişlerdir. Türk tarihinin bir altın devri olan bu sağlık kalkınma- mızı şükranla karşılarken, her gün çoğalan bu sıhhi tesislerimizin büyük ihtiyacı olan : Doktor eczacı, dişiçi, hemşire, hastabakıcı, ebe sağlık memuru gibi sağlık elemanları geçen senelere nazaran her şubeden beki on misli elemanı şim- diden mekteplere alarak yetiştirmek lâzımdır. Her sene yüzlerce mezunlar veren orta okul ve liselerimizden çıkan gençlerin boş gezenlerin adedleri binleri bulur. Bu kıymetli elemanları kabiliyetlerine göre vatanın büyük bir hasretle beklediği bu sıhhi elemanları yetiştirmek için bu sene : Tıp, eczacı, dişiçi, sağlık, hemşire, ebe okullarına geçen senelere nazaran çok daha fazla

talebe almak ve okutmak, yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Bu hususta Sayın Sağlık ve Millî Eğitim Vekillerimiz ne düşünmektedir? Bu sene bu şubelere ne kadar talebe alacaklardır. Yazıyla bildirilmesini rica ederim.

T. C.

Sa. ve So. Y. Vekâleti 18 . VII . 1953
Hususi Kalem Müdürlüğü
1026

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

11 . VII . 1953 gün ve Kanunlar Müdürlüğü
6/1147 - 5563/12397 sayılı yazılarımıza karşılıktır.

Burdur Mebusu Mehmet Özbek tarafından sorulan tıp, eczacı, dişçi, sağlık, hemşire ve ebe okullarına geçen senelere nazaran daha fazla talebe alınması hususunda ne düşünüldüğü hakkındaki yazılı sorusunun cevabı ilişikte takdim kılınmıştır.

Saygılarımla.

Sa. ve So. Y. Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

1. Bu sene vekâletimiz hesabına bir kısmı Şubat ve diğer kısmı Mayıs ayında olmak üzere ceman 220 tıp ve ayrıca 23 eczacı öğrencisi burslu olarak kabul edilmiştir. Bundan başka bu sene mezun olanlardan açılacak münhal burs yerlerine tekrar öğrenci alınması vekâletçe kararlaştırılmış bulunmaktadır.

2. 1953 - 1954 ders yılı için Ankara Sağlık Memurları Okuluna 50 yatılı ve 50 yatsız, İstanbul Sağlık Memurları Okuluna ise yalnız 50 yatılı öğrenci alınacaktır. Ankara'daki Okula alınacak 50 yatsız öğrencinin 1 Mart 1954 tarihinden itibaren yatılıya geçirilmesi temin edilecektir. Böylelikle her iki okula alınacak yatılı öğrenci sayısı 150 olacaktır. Geçen ders yılı ise bu okullara 30 ardan 60 öğrenci alınmıştır.

3. Önümüzdeki ders yılı Ankara, Haydarpaşa, Şişli, İzmir, Trabzon, Erzurum ve Diyarbakır Hemşire okullarına, kadrolarına göre 30 ar talebeden ceman 210 öğrenci kabul edilecektir.

4. Kadrosu gereğince bu ders yılı Şişli Çocuk Hastanesindeki Ebe Yurduna 17 öğrenci kabul edilecektir.

5. Bir müddetten beri kapalı bulunan köy ebe okulları bu sene Balıkesir ve Erzurum'da ye-

niden açılacak ve 1953 - 1954 ders yılı için kadroları gereğince 50 şerden 100 öğrenci alınacaktır.

6. 1 Mart 1953 tarihinde Ankara Doğumevinde yeni açılmış bulunan Ebe Okuluna 1953 - 1954 ders yılı için kadrosuna göre 30 öğrenci alınacaktır.

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti 7 . X . 1953
Üniversiteler Bürosu
Sayı : 001. 12037

Özet : Burdur Mebusu Mehmet Özbek'in Tıp Fakültesiyle Eczacı ve Dişçi okullarına alınacak öğrenci miktarlarına dair olan yazılı sorusu hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü sözüyle alınan 11 Temmuz 1953 tarihli ve 5563/12397 - 6/1147 sayılı yazı cevabıdır :

Burdur Mebusu Mehmet Özbek tarafından Yüksek Reisliklerine sunulan ve Tıp Fakültesiyle Eczacı ve Diş Hekimliği okullarına bu sene ne miktar öğrenci alınacağını ve her zamanından daha fazla sağlık elemanı yetiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğünün bildirilmesine dair olan yazılı soru önergesi incelenmiştir :

Üniversite rektörlüklerinin yazılarından anlaşıldığına göre bu yıl İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine (300), Diş Hekimliği Okuluna (60), Eczacı Okuluna (80), Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine (150) öğrenci alınabilecektir.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesiyle Eczacı ve Dişçi okullarına her yıl alınan öğrenci sayılarını artırabilmek için bu müesseselerin klinik ve laboratuvarlarını ve öğretim üyesi kadrolarını genişletmek zarureti vardır.

5979 sayılı Kanunla Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine tahsis edilen binaları bu fakülte ancak 1 Temmuz 1953 tarihinde tamamen devralabilmiş olduğundan henüz gereği gibi yerleşme ve inkişaf imkânını bulamamıştır. Bu fakültede Diş Hekimliği, Eczacı, Hemşire ve Laborant okulları açılmasına ihtiyaç vardır. Bunun için çalışmalara başlanmıştır. Bu okulların yılda (50) şer mezun verebilecek kapasitede olması düşünülmektedir.

Sağlık elemanı yetiştiren fakülte ve okulla-

rın mevcut imkânlarını hesaba katmaksızın, çok sayıda öğrenci almaları halinde kalitenin düşeceği tabiidir. Kaliteden fedakârlık etmemek şartıyla daha fazla sağlık elemanı yetiştirmek için okul ve fakülte sayılarını artırmak ve mevcutların eksiklerini tamamlamak lâzımdır. Bu gayenin tahakkuku için çalışılmaktadır.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Millî Eğitim Vekili
R. S. Burçak

25. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı Devlet Hastanesinin bugünkü durumuna, Çankırı'da bir doğum evi ve verem dispanseri, Ilgaz, Kurşunlu ve Eskipazar'da birer sağlık merkezi açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1150).

13 . VII . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Çankırı Vilâyetinin sağlık durumu gerçekten acınacak haldedir. Üç yıldan beri Halk Partisi iktidarından teslim alınan sağlık teşekküllerine hemen hemen bir şey ilâve edilmemiştir.

Bir vilâyetin ihtiyacını diğerinden üstün tutmaya ve bütçede memleketin umumi sağlığını temin için ayrılan ve her yıl artırdığımız milyonları müsavat dairesinde taksim ve tevzi etmemeye Sağlık Vekâletinin hak ve salâhiyeti yoktur ve hattâ mesuliyetini de muciptir.

Sağlık Vekâleti diğer illerin ilçe merkezlerine gösterdiği alâkayı bile bir vilâyet merkezinden esirgemektedir. Bu esefe şayan hareketi nasıl tevîl ve izah edebileceklerdir. 1953 Bütçe müzakeresinde de (1950 yılından beri her fırsat ve vesile ile acı acı feryat ettiğim gibi) bu hususta Sağlık ve Sosyal Vekiline vâkı suallerime cevap veremediği ve vekâletın durumuna yakışan sükûtu tercih ettikleri vilâyetimizin ihmali üzerinde dermeyeran ettiğimiz hususları kabul ve tasvip ettiklerine hükmetmek mümkün olmuştur. Bu durum karşısında Sağlık Vekâletinin bir kere daha dikkatini çekmek ve bu vilâyete karşı gösterilen büyük alâkasızlığın sebebini öğrenmek zarureti ile karşı karşıya bulunduğumuzdan aşağıdaki hususların Sağlık ve sosyal Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile ve ehemmiyetle rica ederim.

Çankırı Mebusu
Kâzım Arar

1. Sağlık Vekâletince 1950 - 1953 içinde Çankırı Vilâyetine ne gibi hizmetler yapılmıştır. Tadadı surette izahı.

2. Çankırı Devlet Hastanesine bu yıl doktor ve yatak ilâve edilmiş midir?

3. Depremden büyük zarar gören Ilgaz, Kurşunlu, ve Eskipazar ilçelerine ne zaman birer sağlık merkezi kurulacaktır, kaç senesi programa dâhildir?

4. Çankırı'da bir doğum evi, bir verem dispanseri açılması için vekâletçe ne düşünülmektedir?

5. Çeyrek asırdan beri metruk bir halde bulunan ve ârızasız bir şekilde Çankırı Devlet Hastanesinde mevcut röntgen cihazı ne zaman faaliyete ve millet hizmetine geçirilecektir, daha ne kadar yıl bekliyeceğiz?

T. C.

S. ve S. Yardım V.

29 . VII . 1953

Hususi Kalem Md.

sayı : 1090

T. B. M. M. Reisliği Yüksek Katına

K : 15. VII. 1953 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 6/1150 - 5581/12457 sayılı yazıya.

Çankırı Devlet Hastanesinin bugünkü durumuna, Çankırı'da bir doğumevi ve verem dispanseri, Ilgaz, Kurşunlu ve Eskipazar'da birer sağlık merkezi açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Çankırı Mebusu Kâzım Arar tarafından verilen yazılı soru tetkik edilmiş ve cevapları ilikte saygılarımla sunulmuştur.

Sa. ve So. Yardım Vekili
Dr. Ekrem Hayri Üstündağ

Her vilâyete olduğu gibi Çankırı İline de vekâletimiz gerekli önemi vermiş ve bu cümleden olmak üzere :

1. Şabanözünde 1950 yılında 30827 lira cüzi bir ödenek tahsisi ile başlatılmış olan sağlık merkezi inşaatı 1951 yılında 120 186 lira yeniden ödenek verilmek suretiyle binası ikmal edilmiş ve gerekli kadro, malzeme ve bir jeep arabası verilerek faaliyete geçirilmiş bulunmaktadır.

2. Çankırı Devlet Hastanesinin evvelce metruk bir halde bulunan bir pavyonu 1950 yılı içinde tamir ve ıslah ettirmek suretiyle mevcut 95 yatağına 25 yatak daha ilâvesile

1951 de yatak adedi 120 ye iblâğ olunmuştur. Bina durumu bakımından bundan fazla yatak ilâvesine halen imkân bulunamadığından bu hastaneye 1954 yılında yeni bir pavilyon ilâvesi mukarrerdir.

3. 1953 yılında Ilgaz'da lojmanlı garajlı bir sağlık merkezi binasının inşası takarrür etmiş ve gereği için de keşif ve projeleri ödeneğiyle birlikte valiliğe gönderilmiştir.

4. a) Çankırı'da bir doğumevi açılması Vekâletçe mukarrerdir. Bunun için de intifa hakkı vekâletimize verilen halkevi binasının bir doğumevi haline konulması için Bayındırlık Vekâletince mahallinde gerekli tetkik ve etüdler yapılmış olup bu tadilâta ait plân ve projeleri mahallî Bayındırlık elemanları tarafından tanzim edilerek tadil ve islahata başlanılması için mezkûr vekâletten 3.VI.1953 gün ve 10405 sayılı yazı ile Çankırı Valiliğine keyfiyet bildirilmiştir. Bu doğumevine ait kadro, tesis masrafı ve genel giderler 1954 bütçesiyle sağlanacaktır.

b) Verem dispanseri : 1953 yılı içinde açılacak verem dispanserleri arasında Çankırı'da bir dispanser açılması mukarrerdir. Mahalline bu maksat için 25 000 liralık ödenek de gönderilmiş ve vekâletçe bir bina icar edilerek malzemesi de tedarik olunmaktadır. istihzaratı mütaakıp ve 1 Eylül'den itibaren yürürlüğe girecek kadrolardan da buraya kadro verilecektir. Bu müessesenin röntgeni de Vekâletçe ayrıca satın alınmaktadır.

5. Çankırı Devlet Hastanesinin röntgeninin faaliyete geçirilebilmesi için bir mütehassıs ihtiyac bulunmaktadır. Röntgen mütehassıslarının azlığı dolayısıyla Çankırı İli ile beraber bâzı il hastanelerimizin mütehassısı yoktur. Mütehassısı bulunduğu takdirde ve ilk fırsatta tâyin edileceği tabiidir. Zira Çankırı Devlet hastanesinde röntgen mütehassısı kadrosu esasen mevcuttur.

26. — *Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, köy enstitülerinin sağlık memuru yetiştiren kısmından mezun olanların durumuna dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ ve Millî Eğitim Vekili Refik Salim Burçak'ın yazılı cevapları (6/1151)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
Köy enstitülerinden sağlık memuru yetiştir-

mek hususundan Hükümetçe feragat edilmek suretiyle enstitülerin bu kısmı kaldırılmıştır.

Bu konulardan lâğır tarihine kadar yetişmiş olanlar halen köylerde çalışmaktadırlar. Bugün bunlar, Sağlık Bakanlığı sıhhiye memurları hukukundan faydalanamamakta ve onların haiz oldukları haklara sahip bulunmamaktadırlar. Öğretmen de değildirler ve öğretmen haklarından da istifade edememektedirler. Bunların miktarı nedir ve durumları ne olacaktır?

1. Ya muayyen kurslardan geçirilerek hepsini öğretmen yapmak;

2. Veya cümlesini muayyen kurslardan geçirerek veya mevcut bilgilerini kâfi görerek hepsine Sağlık Bakanlığı sıhhiye memurlarının haklarını vermek suretiyle aynı haklara sahip kılarak ortadaki farkı kaldırmak; hal çaresi olarak hatıra gelebilir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı bu hususta ne düşünmektedirler? Yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım
Vekâleti
Özel Kalem Müdürlüğü
1234

14.IX.1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
K : 15 . VII . 1953 gün ve 5585/12458 sayılı yazıya .

Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un köy enstitülerinin sağlık kolundan mezun olanların durumlarına dair yazılı sorusu tetkik edildi.

Köy enstitülerinin sağlık memuru yetiştiren kısmından mezun olanlarla, vekâletimiz sağlık memurları okulundan neşet edenlerin ayrı kanun ve talimat esasları dâhilinde ve ayrı ders programlarına göre yetiştirilmiş olmaları bakımından tevhit edilebilmeleri mümkün görülmemekte, ancak sağlık memurları okullarından bunlara mahsus kurslar açılarak tekâmüllerinin temini mümkün bulunmaktadır.

Enstitü mezunu köy sağlık memurlarının ne şekilde hizmet görecekları özel bir yönetmelikle tâyin edilmiş ve sağlık memurlarına tamman bir kısım hak ve salâhiyetler kendilerine de bahşedil-

miştir. Ayrıca hukuki durumlarının ıslahı ise bir kanun mevzuunu teşkil etmektedir. Keyfiyeti arz ederim.

Saygılarımla...

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili
Dr. Ekrem Hayri Üstündağ

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti 5.VIII.1953
İlköğretim Genel Müdürlüğü
Sayı : 311. 053/24, 25683

Büyük Millet Meclisi Reisiğine

15 . VII . 1953 tarih ve 6/1151 - 5585/12458 sayılı Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü ifadeli yazıları karşılığıdır.

Köy enstitülerinin sağlık memuru yetiştiren kısmından mezun olanların durumuna dair Trabzon Mebusu Hamdi Orhon tarafından verilen yazılı soru önergesi incelenmiştir :

1. Köy enstitülerinin sağlık koluna 3 ncü sınıfı bitirmiş olanlar ayrılmakta, iki yıl kendi mesleklerine ait bilgiyi kazandıktan ve staj yaptıktan sonra köy sağlık memuru olarak mezun olmakta idiler. Köy enstitülerinin sağlık kolundan mezun olanların sayısı 1 371'dir. Bunlar öğretmenlik mesleki için gerekli bilgilere sahip olmadıklarından ve köy sağlık memuru olarak yetiştirildiklerinden kendilerinin bir kursa tâbi tutularak öğretmenliğe geçirilmeleri düşünülmekte ve mümkün görülmemektedir.

2. Köy enstitülerinin sağlık kolundan mezun olanlar; « köy enstitüsü mezunu öğretmenlerle köy sağlık memurlarının geçimlerini düzenlemek üzere 3803, 4274, 4459 sayılı kanunlara ek 5129 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkındaki 26 . XII . 1949 tarih ve 5479 sayılı Kanun gereğince staj sürelerini başarı ile bitirdikleri takdirde sağlık memurluğuna geçirilirler ve bunlara 3656 sayılı Kanun gereğince öğrenim derecelerine göre aylık verilir. Bu suretle Barame dâhil Devlet memuru haklarını kazanmış olmaktadırlar.

Durumu saygılarımla arz ederim.

Millî Eğitim Vekili
R. Salim Burçak

27. — Malatya Mebusu Esat Doğan'ın, Eğri-
dir Kemik Mafsal Hastanesi kadrosunun kaç
hekimden ibaret olduğuna, mevcut münhallerin

ne zaman doldurulacağına ve hastaların işe du-
rumuna dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım
Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı
(6/1152)

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Eğri dir Kemik Mafsal Hastanesinden feryat-
ları ühtiva eden şikâyetler tevali etmekte, mez-
kür hastanede yüze yakın hasta mevcudu oldu-
ğu ve bu hastaların ıstıraplarını karşılamak,
dertlerine deva temin etmek için tek doktor bu-
lunduğunu işitmekteyiz.

Mevcut hastaların bakımı lâykıyla yapıla-
madığı yatan hastalardan aldığım şikâyet mek-
tubundan öğrenmekteyim. Bu sebeple âtideki
suallere yazılı olarak cevap vermesini Sağlık ve
Sosyal Yardım Vekilinden rica ederim.

Malatya Mebusu
Esat Doğan

1. Eğri dir Hastanesi muhtacı müdahale ve-
remilere hasredildiğine göre zaruri görülen
müdahaleyi ifa edebilecek kadrosu var mıdır?

2. Varsa kaç hekimden ibarettir ve halen
biri tâyin edildiğine göre daha kaç tanesi mün-
haldir?

3. Bu münhallerin ne zamana kadar dol-
durulacağı?

4. Bu müessesede mevcut hastaların işe
durumlarının da kifayetsiz olmadığı vâkı işar-
dan öğrenildiğine göre bu müessesedeki hasta-
ların fazla gıdaya ihtiyacı olduğu bedihi bulun-
makla bu ihtiyacın en kısa zamanda temin ve
tatmin bakımından ne gibi tedbir alındığını?

T. C.

Sa. ve So. Y. Vekâleti 17 . VIII . 1953
Özel Kalem Müdürlüğü
1160

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisiği Yüksek
Katına

K: 15 . VII . 1953 gün ve Kanunlar Müdürlü-
ğü 6/1152, 5592/12473 sayılı yazıya.

Eğri dir Kemik ve Mafsal Veremi Hastanesi
kadrosunun kaç hekimden ibaret olduğuna, mev-
cut münhallerin ne zaman doldurulacağına, has-
taların işe durumuna dair Malatya Mebusu Esat
Doğan tarafından verilmiş olan yazılı sorunun

cevapları ilâk listede sırasıyla kaydedilmiştir.
Saygılarımla arz ederim.

Sa. ve So. Y. Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

1. Eğirdir Kemik ve Mafsal Veremi Hastanesi 125 yataklı olup tabip kadrosu bir mütehasıs muavini ve iki operatörden ibarettir.

Sicil kayıtlarına nazaran bu hastanede 31. X. 1952 tarihinden bu yana vazife görmekte bulunan mütehasıs muavini vardır. Bir mütehasıs tayin ve emri de tebliğ edilmiş olup vazifesine başlamak üzere dir. Ayrıca münhal bulunan müte-

hasıs muavini kadrosuna da ilk fırsatta bir münasibi tayin olunacaktır.

2. Mez kûr hastanede 3 hemşire, 3 idare memuru çalışmaktadır.

3. 28 aded de hasta bakıcı ve sair ücretli personel kadrosu vardır.

4. Bütün müesseseler gibi bu hastanenin de erzak Hastaneler Talimatnamesine göre çıkmakta ve işe edilmektedir.

Yemekler iyi çıkmadığı yolundaki şikâyetler daha evvel vekâletimize de aksetmiştir. Müfettişler tarafından teftiş devam etmektedir. Bir aksaklık görüldüğü takdirde düzeltilirecektir.

7. — SUNUKLAR VE TELGRAFLAR

Eflâni'nin ilce yapılması dolayısıyla bu ilce halkının saygı ve bağlıklarını bildiren Demok-

rat Parti İdare Kurulu Reisi Hasan Yılmaz'ın telgrafı.